

Bokslut 2019

MARIEHAMNS
STAD

Stadens organisation

Politiska organ	Administrativa organ
STADSFULLMÄKTIGE	
STADSSTYRELSEN	STADSLEDNINGEN
	STADSDIREKTÖREN
	STABER
	Stadskansliet
	Finanskansliet
	Personalkansliet
Stadsutvecklingsnämnden	Stadsarkitektkansliet
	SEKTORER
Bildningsnämnden	Bildningssektorn
Infrastrukturnämnden	Infrastruktursektorn
Kultur- och fritidsnämnden	Kultur- och fritidssektorn
Socialnämnden	Socialsektorn
Byggnadsnämnden	Byggnadsinspektionen
Äldrerådet	

Innehållsförteckning

Stadens organisation.....	2
Förtroendevalda.....	4
Stadsdirektörens överblick.....	6
Stadsfullmäktiges måluppfyllelse för verksamheterna 2019.....	7
Ekonomisk översikt	10
Resultaträkning.....	10
Balansräkning	11
Finansieringsanalys.....	12
Finansiella nyckeltal.....	13
Driftnetto (årets överskott)	14
Investering	14
Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område.....	15
Koncernen	22
Personal	32
Miljö	34
Demokrati	44
Stadsledningen.....	49
Stadsutvecklingsnämnden	60
Bildningsnämnden	66
Kultur- och fritidsnämnden	72
Socialnämnden.....	79
Infrastrukturnämnden	86
Byggnadsnämnden.....	104
Förtroendevalda i nämnder 2019	106
Redogörelse över hur stadens interna tillsyn har ordnats.....	107
Dataledning	109
Bokslutsnoter	119
Behandling av årets resultat	133
Bokslutets undertecknande	133
Revisionsanteckning.....	134

Förtroendevalda

Stadsfullmäktige 2020

Johan Ehn	M	Ordförande
Bert Häggblom	Obs	I vice ordförande
Camilla Gunell	S	II vice ordförande
Julia Birney	L	
Henrik Boström	M	
Petri Carlsson	M	
Kristine Dzene	S	
Jessy Eckerman	S	
Michele Ferrari	L	
Karl-Johan Fogelström	S	
Tom Forsbom	M	
Rolf Granlund	ÅF	
Anton Göthlin	Obs	
Anita Husell-Karlström	C	
Björn Hägerstrand	M	
Joanna Isaksson	L	
Roger Jansson	M	
Sara Kemetter	S	
Roger Nordlund	C	
Conny Nylund	Obs	
Alfons Röblom	HI	
Katrin Sjögren	Lib	
Erica Sjöström	C	
Barbro Sundback	S	
Robert Söderdahl	L	
Pernilla Söderlund	Lib	
Susanne Vävare	HI	

Övre raden från vänster: Peter Enberg, Ingrid Zetterman, Jonny Andersen, Henrik Löthman.
Nedre raden från vänster: Ola Sundberg, Nina Fellman, Anders Holmberg, Terese Åsgård, Anna Holmström.

Stadsstyrelsen 2020

Ingrid Zetterman	Lib	Ordförande
Peter Enberg	M	I vice ordförande
Anna Holmström	C	II vice ordförande
Jonny Andersen	Lib	
Terese Åsgård	M	
Anders Holmberg	Obs	
Nina Fellman	S	
Henrik Löthman	S	
Ola Sundberg	HI	

Stadsdirektörens överblick

I likhet med de flesta kommuner på Åland gjorde Mariehamn ett negativt resultat år 2019. Bokslutet uppvisar ett underskott på närmare 3,8 miljoner euro, vilket är 4,4 miljoner euro sämre än budgeterat. Orsaken till underskottet är uteslutande uteblivna skatteintäkter om 5,6 miljoner euro.

Mariehamns totala verksamhetsintäkter uppgick år 2019 till 20,2 miljoner euro – en ökning med en miljon euro från föregående år. Utvecklingen beror främst på att försäljningsintäkterna ökat för medborgarinstitutets uppdragsutbildning och försäljning av barnskyddstjänster inom social service.

Stadens verksamhetsbidrag var 54,5 miljoner euro, en ökning om 4,1 % från år 2018 (52,3 miljoner euro). Stadens personalkostnader utgjorde totalt 44,3 miljoner euro eller 59,2 % av verksamhetskostnaderna (74,8 miljoner euro). Personalkostnaderna steg med 5,7 % jämfört med 2018. Också de externa köptjänsterna steg med 5,8 % till 17,8 miljoner euro (16,9 miljoner 2018).

Landskapsandelar och kompensationer för 2019 uppgick till 7 miljoner euro, vilket var 0,3 miljoner euro mindre än 2018. År 2020 förväntas landskapsandelarna och kompensationerna uppgå till 7,2 miljoner euro. Investeringarna blev mindre än budgeterade då förverkligande av flera projekt inte genomfördes enligt planerna.

Den relativa skuldsättningsgraden för 2019 var 47,5 % (41,9 % 2018). Skuldsättningsgraden berättar hur stor del av stadens verksamhetsintäkter inklusive skatteinkomster och landskapsandelar/ -kompensationer som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet. Lånestocken steg med 2,8 miljoner euro från 2018 till 23,7 miljoner euro efter att staden upptagit ett lån om 5 miljoner euro för vidareutlåning till en av stadens dotterbolag. Lånebeloppet räknat per euro per invånare blev således 2 033 euro (1 777 euro 2018). Lånebeloppet fördelas på något färre personer 11 679 då stadens invånarantal minskade 2019 med 0,5 % eller 64 personer. Stadens invånarantal har varit stigande sedan år 2016 och i skrivande stund visar invånarantalet igen en uppgång med 45 personer vilket är mer än någon annan kommun på Åland. Nästan var fjärde invånare i Mariehamn har fyllt 65 år. Andelen ökade med nästan en procentenhet till dryga 24 %. Andelen invånare under 18 år är 17 % i Mariehamn. De som är 18–64 år utgör därmed 59 %. Ett mindre antal invånare betyder även mindre skatteintäkter.

För ett år sedan hade ingen kunnat tro att Covid-19 eller coronaviruset skulle tvinga oss att isolera äldre, stänga skolor, inleda samarbetsförhandlingar och distansera oss från sociala kontakter. Vardagen förändrades för den största delen av människorna och tiden efter Covid-19 kommer att bli tuff. Arbetslösheten är kraftigt på stigande och Åland har drabbats värre än Finland. Kommunernas ekonomi försvagas snabbt. Till största delen beror den försvagade ekonomin på att skatteintäkterna minskar. Kommunerna är närmast människornas vardag och förstår deras behov bäst. Kommunerna måste därför stödjas på alla sätt.

En kris innebär inte bara svårigheter utan även nya möjligheter. Kommunerna och samhället i stort har visat sin anpassningsförmåga och har kollektivt ställt om sin vardag efter de krav och rekommendationer som från regeringshåll kommit på löpande band. Vi ska blicka framåt och utnyttja de erfarenheter vi fått inför en samhällsomställning som vi vetat om att varit på kommande. För i framtiden måste vi våga investera!

Barbara Heinonen
stadsdirektör

Stadsfullmäktiges måluppfyllelse för verksamheterna 2019

- Utifrån nedanstående perspektiv, mål och indikatorer för mandatperioden 2016–19:

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

- Antalet företag med hemort i Mariehamn ska öka jämfört med indexåret 2016.
  - Företag 31.12.2015; 989 st, 2016; 1 020 st, 2017; 990 st, 2018: 999 st, 2019: 970 st.
- Befolkningstillväxten i staden ska öka till i genomsnitt 1 procent eller 116 personer per år.
  - Befolkningstillväxt 2016; 0,9 %, 2017; 1,0 %, 2018; 0,6 %, 2019: -0,5 %.
- Invånarnas betyg på staden som plats att leva på ska förbättras.
  - 2012: 74,1 %, 2015: 75,8 %, 2019: 75,2 %.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.
  - Lånestock 31.12.2017; 23,8 miljoner euro, 2018; 20,9 miljoner euro, 2019; 23,7 miljoner euro (däruv 5,0 miljoner vidareutlånat till dotterbolaget Mariehamns Hamn Ab).
- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
  - Genomsnittligt resultat före avskrivningar 2016–2019; 6 352 359 euro.
  - Genomsnittlig investeringsnivå netto 2016–2019: 3 936 366 euro.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.
  - Förvärvsinkomsternas inflationsjusterade beskattningsvärde under skatteåren 2015–2018; 0,6 procent (utan inflationsjustering; 4,2 %).

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
  - 2015; 80, 2018; 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
  - 2015; 79, 2018; 74.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.
  - Sjukfrånvaro 2015; 5,02 %, 2016; 4,75 %, 2017: 4,94 %, 2018; 5,54 %, 2019; 5,38 %.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla.

- Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.
  - 2019; 69,4
- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
  - Tillgänglighetsåtgärderna ingår numera som en integrerad del i arbetet med stadens byggnader, gator och den offentliga miljön. I infrastrukturnämndens verksamhetsberättelse nämns bland annat åtgärder vid Tallbacken, Trobergshemmet och Idrottsgården. I samband med all om- eller nybyggnation av gator och den lätta trafikens leder monteras höjda övergångsställen eller sänkta kantstenar, bättre färgmarkeringar, extra stensättningar och belysningen uppgraderas. Under 2019 gjordes större åtgärder vid Neptunigatan och Havsgatan samt Ålandsvägen och Österleden. Någon separat mätning finns inte, men åtgärderna bör vara betydligt fler nu än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.
  - Arbetet med att ta fram e-formulär i Offentliga Ålands e-tjänstplattform påbörjades redan under 2018. Under maj månad 2019 tog staden i bruk det första e-formuläret som använder den nationella tjänsten för identifiering. Flera e-formulär utvecklades under året och i nuläget hittar man ca 30 e-formulär via stadens hemsida.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
  - 2019; 62,2 %.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
  - 2015; 55,6 %, 2019; 52,3 %.
- Antal tvärssektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.
  - Evenemanget Map My Day arrangerades som ett samarbete mellan staden och City Mariehamn. Den 25 oktober hölls en inspirationsföreläsning av Thomas Fogdö på stadsbiblioteket. Dagen därpå gav sig City Mariehamn tillsammans med alla intresserade ut i centrum och "mappar upp" tillgängligheten på den digitala kartan. Map My Day är en global social kampanj för tillgänglighet. Externa kontakter för 2016–2019 godkändes av stadsstyrelsen den 26.1.2017 § 38. För mer information kopplad till målet om delaktighet och engagemang, se bokslutets kapitel om demokrati.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariehamn ska minska jämfört med år 2016.
  - Relativt arbetslöshetstal, ungdomar under 25 år 31.12 2015; 5,9 %, 2016; 5,2 %, 2017; 5,1 %, 2018; 6,8 %.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
  - Andelen högstadiel elever som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt har ökat från 23 % år 2013 till 29 % år 2017. 2019; 13 % pojkar och 36 % flickor.

- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska.
- Andelen elever som upplevt sig mobbade: 2016; 9 %, 2017; 4 %, 2018; 7 % (hela landet; 10 %). 2019; högstadiet 8 % (hela landet 8 %) och 10 % i åk 1–6 (hela landet 14 %).
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.
- 2015; 81,2 %, 2019; 77,9 %.

Kulturell hållbarhet

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.
- 2015; 77,9 %, 2019; 78,2 %.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarvsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.
- Staden deltog i programmet för europeiska kulturmiljödagen genom att ordna evenemang i stadsbiblioteket.
Stadsarkitektkansliet har bistått Mariehamns museum med sommarutställningen.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.
- Bland annat har sociala sektorn haft en aktivitet som lyder ”Tredje sektorn involveras i äldreomsorgens Drop-in projekt”, där Seniorpunkten har haft flera hundra besök sedan starten. Flera aktörer från tredje sektorn har redan varit involverade i programmen och arbetet fortsätter.
Externa kontakter för 2016–2019 godkändes av stadsstyrelsen den 26.1.2017 § 38.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Staden omcertifierad för perioden 07.03.2018-07.03.2020.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.
- Se bokslutets kapitel om miljö.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.
- 2015; 60,8 %, 2019; 62,1 %.

Under respektive anslag redovisas måluppfyllelsen av de aktiviteter verksamheterna genomfört under år 2019.

Ekonomisk översikt

Resultaträkning

Belopp i euro	Not nr. ¹	Grundbudget år 2019	Budget 2019 ²	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Verksamhetsintäkter	2.	19 066 889,41	19 116 889,41	20 230 015,41	19 217 870,77
Försäljningsintäkter		10 679 468,49	10 679 468,49	11 233 715,95	10 653 667,85
Avgiftsintäkter		3 908 404,12	3 908 404,12	3 915 715,32	3 908 039,20
Understöd och bidrag		976 765,56	1 026 765,56	1 290 415,09	1 048 233,46
Övriga intäkter		3 502 251,24	3 502 251,24	3 790 169,05	3 607 930,26
Tillverkning för eget bruk	25.	177 612,48	177 612,48	136 155,32	188 646,30
Verksamhetskostnader		-72 490 661,89	-73 450 661,89	-74 845 915,40	-71 718 362,21
Personalkostnader:	25.	-43 441 655,90	-43 667 744,90	-44 317 083,36	-41 931 247,23
Löner och arvoden		-34 611 300,02	-34 837 389,02	-35 798 594,96	-33 763 503,96
Lönebikostnader:		-8 830 355,88	-8 830 355,88	-8 518 488,40	-8 167 743,27
- pensionskostnader		-7 028 750,76	-7 028 750,76	-7 480 021,23	-6 951 036,96
- övriga lönebikostnader		-1 801 605,12	-1 801 605,12	-1 038 467,17	-1 216 706,31
Köp av tjänster	5.	-15 923 304,26	-16 625 304,26	-17 834 048,62	-16 860 933,90
Material, förnödenheter och varor		-7 092 182,93	-7 100 182,93	-7 679 025,34	-7 630 790,21
Understöd		-3 853 341,80	-3 853 341,80	-3 754 604,50	-4 011 971,36
Övriga verksamhetskostnader		-2 180 177,00	-2 204 088,00	-1 261 153,58	-1 283 419,51
Verksamhetsbidrag		-53 246 160,00	-54 156 160,00	-54 479 744,67	-52 311 845,14
Skatteintäkter:	3.	53 372 959,00	53 372 959,00	47 746 616,44	48 841 197,39
Kommunalskatt		44 616 496,00	44 616 496,00	40 905 021,57	40 879 031,65
Fastighetsskatt		1 460 286,00	1 460 286,00	1 550 135,00	1 465 745,34
Samfundsskatt		7 062 481,00	7 062 481,00	5 122 167,20	6 336 417,62
Övriga skatteinkomster		233 696,00	233 696,00	169 292,67	160 002,78
Landskapsandelar, kompensationer	4.	6 505 019,00	6 505 019,00	7 013 737,97	7 305 017,34
Finansiella intäkter och kostnader:		903 000,00	903 000,00	1 001 304,90	1 024 548,24
Ränteintäkter		974 917,00	974 917,00	963 850,35	919 905,07
Övriga finansiella intäkter	9.	310 780,00	310 780,00	234 247,36	323 244,80
Räntekostnader		-259 548,00	-259 548,00	-150 911,76	-169 998,08
Övriga finansiella kostnader		-123 149,00	-123 149,00	-45 881,05	-48 603,55
Årsbidrag		7 534 818,00	6 624 818,00	1 281 914,64	4 858 917,83
Planenliga avskrivningar		-5 982 000,00	-5 982 000,00	-5 067 085,77	-4 968 920,95
Nedskrivningar		0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära intäkter	8.	0,00	0,00	32 964,00	26 481,19
Extraordinära kostnader	8.	0,00	0,00	0,00	-15 677,03
Årets resultat		1 552 818,00	642 818,00	-3 752 207,13	-99 198,96
Ökning (-), minskning (+) av fonder		-818,00	0,00	0,00	0,00
Årets överskott (underskott)		1 552 000,00	642 818,00	-3 752 207,13	-99 198,96

¹ Bokslutsnoter, se innehållsförteckningen på sidan 3.

² Grundbudget år 2019 (där en budgeterad minskning om 160 000 euro för kultur- och fritidsnämnden och ökning av fonder om 818 euro ingår) inkl. budgetändringar under året.

Balansräkning

Belopp i euro per 31.12	Not nr. ³	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Förändring 2018 - 2019
AKTIVA		162 335 726,50	162 130 632,34	205 094,16
A BESTÅENDE AKTIVA		124 583 074,21	126 727 394,62	-2 144 320,41
I Immateriella tillgångar	10.	147 911,20	88 370,40	59 540,80
1. Imateriella rättigheter		0,00	0,00	0,00
2. Datorprogram		147 911,20	88 370,40	59 540,80
3. Övriga utgifter med lång verkningstid		0,00	0,00	0,00
II Materiella tillgångar	10.	92 945 201,14	94 797 599,35	-1 852 398,21
1. Mark- och vattenområden		10 867 836,28	10 808 926,70	58 909,58
2. Byggnader		53 420 989,59	55 971 198,12	-2 550 208,53
3. Fasta konstruktioner o anordningar		24 961 714,76	23 767 387,11	1 194 327,65
4. Maskiner och inventarier		2 471 716,86	1 990 163,78	481 553,08
5. Övriga materiella tillgångar		35 625,95	35 625,95	0,00
6. Förskottsbetalningar, pågående nyanläggningar		1 187 317,70	2 224 297,69	-1 036 979,99
III Placeringar	11.	31 489 961,87	31 841 424,87	-351 463,00
1. Aktier och andelar		30 882 869,21	31 237 869,21	-355 000,00
4. Övriga fodringar		607 092,66	603 555,66	3 537,00
B FÖRVALTADE MEDEL		117 923,48	135 552,00	-17 628,52
1. Landskaps- o. statliga uppdrag		105 886,00	126 044,70	-20 158,70
2. Donationsfondernas särskilda täckning		12 037,48	9 507,30	2 530,18
C RÖRLIGA AKTIVA		37 634 728,81	35 267 685,72	2 367 043,09
I Omsättningstillgångar		341 859,09	316 682,15	25 176,94
4. Övriga omsättningstillgångar		341 859,09	316 682,15	25 176,94
II Fordringar	13.	32 369 373,48	27 461 713,16	4 907 660,32
Långfristiga fordringar		27 151 080,00	22 151 080,00	5 000 000,00
2. Lånefordringar		27 151 080,00	22 151 080,00	5 000 000,00
3. Övriga fordringar		0,00	0,00	0,00
Kortfristiga fordringar		5 218 293,48	5 310 633,16	-92 339,68
1. Kundfordringar		3 735 734,51	3 380 644,50	355 090,01
2. Lånefordringar		0,00	0,00	0,00
3. Övriga fordringar		1 403 651,63	1 848 547,68	-444 896,05
4. Resultatregleringar	14.	78 907,34	81 440,98	-2 533,64
IV Kassa och bank	19.	4 923 496,24	7 489 290,41	-2 565 794,17
PASSIVA		162 335 726,50	162 130 632,34	205 094,16
A EGET KAPITAL	15.	126 105 299,96	129 857 507,09	-3 752 207,13
I Grundkapital		78 167 195,67	78 167 195,67	0,00
V Över-/underskott från tidigare år		51 690 311,42	51 789 510,38	-99 198,96
VI Över-/underskott för räkenskapsåret		-3 752 207,13	-99 198,96	-3 653 008,17
D FÖRVALTAT KAPITAL		449 320,38	478 327,38	-29 007,00
1. Landskaps- o. statliga uppdrag		100 958,00	119 100,70	-18 142,70
2. Donationsfondernas kapital	16.	318 947,56	337 181,47	-18 233,91
3. Övrigt förvaltad kapital		29 414,82	22 045,21	7 369,61
E FRÄMMANDE KAPITAL		35 781 106,16	31 794 797,87	3 986 308,29
I Långfristigt främmande kapital		21 732 421,54	18 756 387,21	2 976 034,33
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar		14 985 103,98	11 101 076,04	3 884 027,94
3. Lån från offentliga samfund		6 735 946,15	7 644 573,11	-908 626,96
7. Övriga skulder		11 371,41	10 738,06	0,00
II Kortfristigt främmande kapital		14 048 684,62	13 038 410,66	1 010 273,96
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar		1 115 972,06	1 218 572,06	-102 600,00
3. Lån från offentliga samfund		908 597,97	907 733,43	864,54
5. Erhållna förskott		185 247,23	251 625,33	-66 378,10
6. Skulder till leverantörer	18.	4 948 104,08	4 608 019,10	340 084,98
7. Övriga skulder		718 825,71	859 353,75	-140 528,04
8. Resultatregleringar	20.	6 171 937,57	5 193 106,99	978 830,58

³ Bokslutsnoter, se innehållsförteckningen på sidan 3.

Finansieringsanalys

Belopp i euro	Grundbudget år 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Kassaflödet i verksamheten			
Internt tillförda medel:	7 534 818,00	1 054 782,26	4 654 426,96
Årsbidrag ¹	7 534 818,00	1 281 914,64	4 858 917,83
Extraordinära poster	0,00	32 964,00	10 804,16
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	-260 096,38	-215 295,03
Investeringarnas kassaflöde	-10 136 000,00	-2 659 131,98	-4 185 564,45
Investeringar i anläggningstillgångar	-11 636 000,00	-3 829 997,14	-8 382 166,94
Finansieringsandelar till investeringsutgifter	1 500 000,00	521 178,36	3 544 992,78
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	0,00	649 686,80	651 609,71
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-2 601 182,00	-1 604 349,72	468 862,51
Finansieringens kassaflöde			
Förändringar i utlåningen:	0,00	-3 537,00	0,00
Ökning av utlåningen	0,00	-3 537,00	0,00
Minskning av utlåningen	0,00	0,00	0,00
Förändringar av lånestocken:	6 108 000,00	2 873 665,52	-2 959 107,22
Ökning av långfristiga lån	10 064 000,00	5 000 000,00	0,00
Minskning av långfristiga lån	-3 956 000,00	-2 126 334,48	-2 959 107,22
Förändring i eget kapital	0,00	0,00	0,00
Övriga förändringar av likviditeten:	-3 346 000,00	-3 831 572,97	3 209 554,61
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital	0,00	-11 378,48	-10 610,66
Förändring av omsättningstillgångar	0,00	-25 176,94	-2 448,25
Förändring av lång- och kortfristiga fordringar	-5 000 000,00	-4 907 660,32	1 163 601,61
Förändring av räntefria lång- och kortfristiga skulder	1 654 000,00	1 112 642,77	2 059 011,91
Finansieringens kassaflöde	2 762 000,00	-961 444,45	250 447,39
Förändring av likvida medel	160 818,00	-2 565 794,17	719 309,90
Likvida medel 31 december	0,00	4 923 496,24	7 489 290,41
Likvida medel 1 januari	0,00	7 489 290,41	6 769 980,51
Summa förändring av likvida medel	0,00	-2 565 794,17	719 309,90

¹ I grundbudget år 2019 ingår en budgeterad minskad ram om 160 000 euro för kultur- och fritidsnämnden, som avser Mariebads grundrenovering. Redan vid detaljbudgeteringen bedömdes renoveringen utebli 2019.

I grundbudget 2019 budgeterades även en ökning av fonder om 818 euro.

Finansiella nyckeltal

	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Förändring* 2019-18
Invånarantal 31 december	11 679	11 743	-0,5 %
Drift			
Verksamhetsintäkter i procent av verksamhetskostnaderna:	27,5 %	27,2 %	0,3
- nyckeltalet beskriver avgiftsfinansieringens andel av verksamhetskostnaderna.			
Årsbidraget i procent av avskrivningarna:	25,3 %	97,8 %	-72,5
- utgångspunkten är att kommunens egna medel är tillräckliga om årsbidraget är lika stort som kostnaderna för avskrivningar.			
Årsbidrag euro/invånare:	110	414	-73,5 %
- årsbidrag per invånare är ett nyckeltal som används allmänt för bedömning av om den egna finansieringen är tillräcklig.			
Investeringar			
Intern finansiering av investeringar i procent:	38,7 %	100,4 %	-61,7
- nyckeltalet anger hur stor del av den egna anskaffningsutgiften för investeringar som har finansierats med årsbidragets internt tillförda medel.			
Intern finansiering av kapitalutgifter i procent:	23,6 %	62,3 %	-38,8
- detta nyckeltal utvisar årsbidragets procentuella andel av det totala beloppet av egna nettoanskaffningsutgifter för investeringar, nettoökningen av utgivna lån och amorteringar på lån.			
Likviditet			
Kassamedel 31 december i miljoner euro:	4,9	7,5	-34,3 %
- till kassamedel räknas finansiella värdepapper samt kassa och banktillgodohavanden.			
Kassautbetalningar i miljoner euro:	81,0	83,3	-2,7 %
- beloppet visar de sammanlagda utbetalningarna som skett under året.			
Likviditet (kassadagar):	22	33	-32,4 %
- nyckeltalet anger hur många dagars kassautbetalningar som kan täckas med kommunens kassamedel.			
Soliditet			
Soliditetsgrad i procent:	77,7 %	80,1 %	-2,4
- soliditeten beskriver kommunens förmåga att bära underskott och kapacitet att klara av sina åtaganden på lång sikt.			
Finansieringsförmögenhet euro/invånare:	145	290	-49,9 %
- nyckeltalet utvisar om de likvida tillgångarna räcker till för återbetalning av det främmande kapitalet.			
Lån			
Låneskötselbidrag:	0,6	1,6	-60,9 %
- låneskötselbidraget visar om kommunens interna finansiering (årsbidraget exkl. räntekostnader) täcker räntor och amorteringar på främmande kapital. Finansieringen täcks vid värde 1 eller större.			
Relativ skuldsättningsgrad i procent:	47,5 %	41,9 %	5,6
- här anges hur stor del av kommunens verksamhetsintäkter (inkl. skatteinkomster och landskapsandelar/-kompensationer) som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet.			
Nettolån 31 december i miljoner euro:	1,9	3,5	-46,6 %
- till nettolån räknas det rörliga aktiva minus det främmande kapitalet.			
Lånestock 31 december i miljoner euro:	23,7	20,9	13,8 %
- till lånestocken räknas hela det främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar och övriga skulder.			
Lån euro/invånare:	2 033	1 777	14,4 %
- lånebeloppet per invånare får man genom att dividera lånestocken med kommunens invånarantal vid utgången av bokslutsåret.			

* Förändringen redovisas i % eller i procentenheter.

Driftnetto (årets överskott)

Belopp i euro inkl interna transaktioner	Budget år 2019 ¹	Bokslut 2019	Bokslut 2018
S:a driftsnetto totalt	642 818,00	-3 752 207,13	-99 198,96
Stadsledningen	-5 427 000,00	-6 129 688,50	-4 610 162,31
Finansiering (stadsledning)	62 250 818,00	57 970 626,94	59 398 458,89
4 mbk Pommern (stadsledning)	-390 000,00	-351 621,57	-230 693,35
Stadsutvecklingsnämnden	-475 000,00	-365 707,79	-391 300,16
Bildningsnämnden	-11 431 000,00	-11 482 023,56	-11 190 692,81
Medborgarinstitutet	-465 000,00	-333 619,33	-545 463,87
Kultur- och fritidsnämnden	-4 890 000,00	-4 594 391,52	-4 678 096,18
Socialnämnden	-32 498 000,00	-32 742 035,57	-31 649 232,45
Infrastrukturnämnden	-6 316 000,00	-6 125 992,77	-6 479 448,08
VA-verket (infrastrukturnämnden)	473 000,00	534 893,14	474 189,76
Byggnadsnämnden	-189 000,00	-132 646,60	-196 758,40

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

Investering

Belopp i euro	Budget 2019 ¹	Bokslut 2019	Bokslut 2018
S:a nettoinvestering totalt	-7 788 117,58	-2 922 765,36	-4 400 859,48
Stadsledningen	-150 000,00	-84 806,34	-27 350,00
Finansiering (finansiering)	0,00	296 090,42	418 496,13
4mbk Pommern	-373 265,00	-249 111,34	-1 401 729,68
Bildningsnämnden	-40 000,00	0,00	0,00
Kultur- och fritidsnämnden	-1 376 000,00	-805 154,32	-55 630,70
Socialnämnden	-70 000,00	-67 633,16	0,00
Infrastrukturnämnden	-4 513 852,58	-1 194 135,52	-2 359 354,53
VA-verket (infrastrukturnämnden)	-1 265 000,00	-818 015,10	-975 290,70
Inkomster och utgifter totalt			
(+) Inkomster	1 500 000,00	907 231,78	3 981 307,46
(-) Utgifter	-9 288 117,58	-3 829 997,14	-8 382 166,94
(=) Summa investering	-7 788 117,58	-2 922 765,36	-4 400 859,48

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

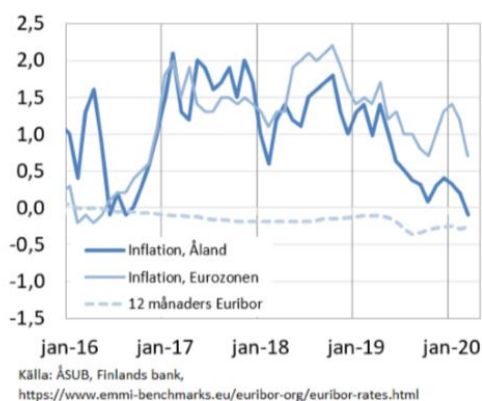
Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område

Konjunkturläget och coronakrisen

I ÅSUB:s konjunkturlägesrapport (2020:1) finns ett huvudscenario (COVID2) med antagandet att restriktionerna lättas mot slutet av juni och att återgången till normalt konsumtionsbeteende sker gradvis under andra halvan av 2020 och under 2021. Den akuta krisen antas följas av en global lågkonjunktur under 2020 och 2021.

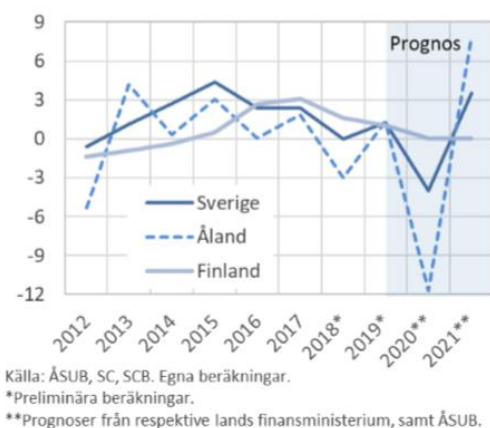
Coronakrisen har flera sinsemellan motverkande effekter på inflationen. För det första minskar efterfrågan på en rad varor och tjänster, samt på arbete vilket sänker priser och löner. För det andra leder krisen till omfattande produktionsstörningar globalt, vilket minskar utbudet på en rad varor. Det största negativa trycket på inflationen är de kraftigt minskande oljepriserna.

Inflationen på Åland och inom eurozonen samt 12-månaders euriborränta, januari 2016-mars 2020:

Den årliga tillväxten (BNP) av Finlands samlade produktion var god 2016 och 2017, då den uppgick till 2,7 respektive 3,1 procent. Därefter sjönk tillväxten sedan till 1,6 procent 2018. De senaste uppgifterna från Statistikcentralen visar på en nedgång till 1,0 procent för 2019. Finansministeriet räknar i sitt huvudscenario med att Finlands BNP 2020 minskar med 5,5 procent. Under därpå följande år räknar man med en blygsam återhämtning på 1,3 procent. I ÅSUB:s huvudscenario räknar man med en minskning av BNP på 11,7 procent 2020. Detta följs nästa år av en partiell återhämtning på 7,8 procent.

BNP-volymtillväxt för Åland, Finland och Sverige 2012–2021:

Nyckeltal 2017–2021:

	2017	2018*	2019	COVID2 2020	COVID2 2021
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	1,8	-1,3	1,3	-11,7	7,8
Befolkningsförändring (antal personer)	275	300	95	10–50	70–130
Arbetslöshetsgrad, öppen (årlig tillväxt, %)	3,6	3,5	3,5	10	6
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	1,7	1,3	0,7	0,5	1,3
Kort ränta (Euribor 3 mån, %)	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3
Växelkurs EUR/SEK	9,64	10,26	10,59	11,00	11,00
Råolja (Brent, USD/fat)	54	71	64	32	40
Bunker (LSMGO, Rotterdam, USD/ton)	480	620	560	330	370

*) Preliminära uppgifter för BNP-tillväxten **) Slutliga uppgifter *) Prognoser

Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser); Befolkningsregistercentralen; Finlands bank; US Energy Information Administration; Konjunkturinstitutet; Ship & Bunker (<http://shipandbunker.com/>); OECD; ECB.

Utifrån arbetslöshetstalen kan det konstateras att coronakrisen drabbat kommunerna i olika grad. De största förändringarna i det relativa arbetslöshetstalet noterades i Mariehamn, Eckerö och Lemland medan de minsta noterade förändringarna var i Brändö och Geta. På regional nivå har arbetslöshetschocken tillsvidare varit lindrigast i skärgården. Arbetslösheten i kommunerna återspeglar inte enbart minskade skatteintäkter utan signalerar även om var ökade kostnader är att vänta. Då arbetslösheten i kommunen ökar kan det samtidigt innebära ett ökat tryck på andra kostnadsställen som kommunerna ansvarar för, exempelvis utkomststöd och bostadsbidrag.

Det relativa arbetslöshetstalet efter kommun i april 2019 och per den 15 april 2020, procent:

	april 2019	den 15 april 2020	förändring april 2019 - 15 april 2020, %-enh.
Brändö	4,0	5,2	1,2
Eckerö	3,8	12,1	8,3
Finström	3,6	8,7	5,1
Föglö	1,2	6,3	5,1
Geta	3,6	5,6	1,9
Hammarland	3,6	11,1	7,5
Jomala	1,8	8,9	7,2
Kumlinge	2,7	6,1	3,5
Kökar	2,6	7,8	5,3
Lemland	1,9	10,5	8,6
Lumparland	0,5	6,5	5,9
Saltvik	1,6	7,1	5,4
Sottunga	0,0	4,4	4,4
Sund	4,0	8,5	4,5
Vårdö	2,5	9,7	7,3
Mariehamn	4,6	15,4	10,7
Landskomm.	2,5	8,8	6,3
-Landsbygden	2,5	9,1	6,6
-Skärgården	2,4	6,8	4,4
Hela Åland	3,4	11,4	8,1

Notera: Förändring enligt procentenheter

Källa: ÅSUB

Avvikelse i skatteinkomster för Mariehamns stad, vid jämförelse mellan Finlands kommunförbunds prognos från 3.4.2020 för hela landet och stadens simulering från 26.3.2020, visar på en negativ budgetavvikelse 2020 om totalt 7,6 miljoner euro (4,3 miljoner euro i inkomstskatt och 3,3 miljoner euro i samfundsskatt). För stadens planår 2021 prognostiseras den negativa budgetavvikelsen för skatteinkomsterna uppgå till totalt 4,3 miljoner euro (2,3 miljoner euro i inkomstskatt och 2,0 miljoner euro i samfundsskatt). Till detta bortfall i skatteinkomster så tillkommer negativa budgetavvikelser för övrig driftsverksamhet.

Invånarantal

Antalet invånare på Åland den 31 december 2019 är 29 884 och i Mariehamn 11 679. Ökningen under 2019 var 95 personer, betydligt mindre än 2018 då folkmängden växte med 300.

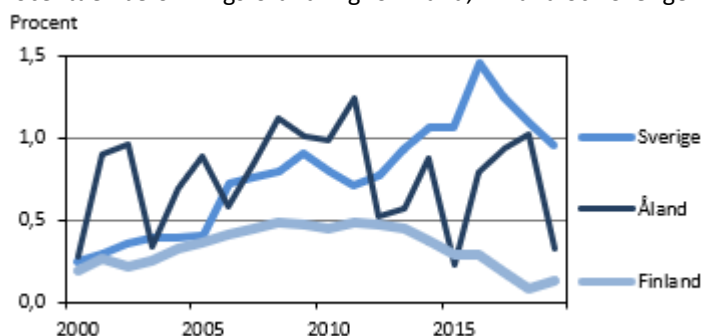
Antal invånare 31.12.2019 efter kön samt förändring från 31.12.2018:

Kommun	Antal invånare 31.12.2019			Andel av Ålands bef. %	Förändring 2018 - 2019	
	Totalt	Kvinnor	Män		Antal	Procent
Mariehamn	11 679	6 096	5 583	39,1	-64	-0,5
Landskomm.	18 205	8 909	9 296	60,9	159	0,9
-Landsbygden	16 148	7 934	8 214	54,0	175	1,1
-Skärgården	2 057	975	1 082	6,9	-16	-0,8
Åland	29 884	15 005	14 879	100,0	95	0,3

Källa: ÅSUB

Mariehamns folkmängd sjönk med 64 personer eller en halv procent. Också i fem landsbygdskommuner minskade befolkningen, liksom i alla skärgårdskommuner.

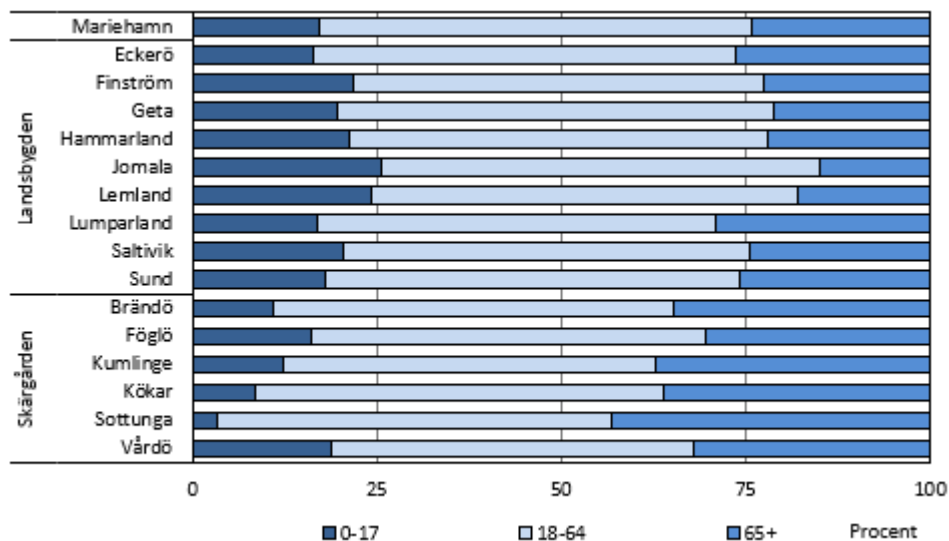
Procentuell befolkningsförändring för Åland, Finland och Sverige 2000–2019:

Källa: ÅSUB

Den relativa förändringen för Åland som helhet 2019 blev 0,3 procent, en större ökningstakt än Finlands 0,1 procent, men betydligt mindre än Sveriges ökning med 1,0 procent. Under 2000-talet har den genomsnittliga årliga befolkningsstillväxten varit 0,8 procent för både Åland och Sverige, jämfört med 0,3 procent för Finland. Folkmängden i Finland är nu 7 procent större än år 2000, medan den har vuxit med 16 procent på Åland och i Sverige.

Befolkningens åldersfördelning efter kommun 2019:

Källa: ÅSUB

De unga under 18 ökade i Jomala, Lemland och Finström under 2019, men minskade i de flesta andra landsbygdskommuner liksom i Mariehamn.

Arbetslöshet

Det relativa arbetslöshetstalet på Åland var under år 2019 i genomsnitt 3,5 procent, vilket är oförändrat jämfört med år 2018. Under år 2019 var det genomsnittliga relativa arbetslöshetstalet 4,8 procent i Mariehamn (4,6 procent år 2018).

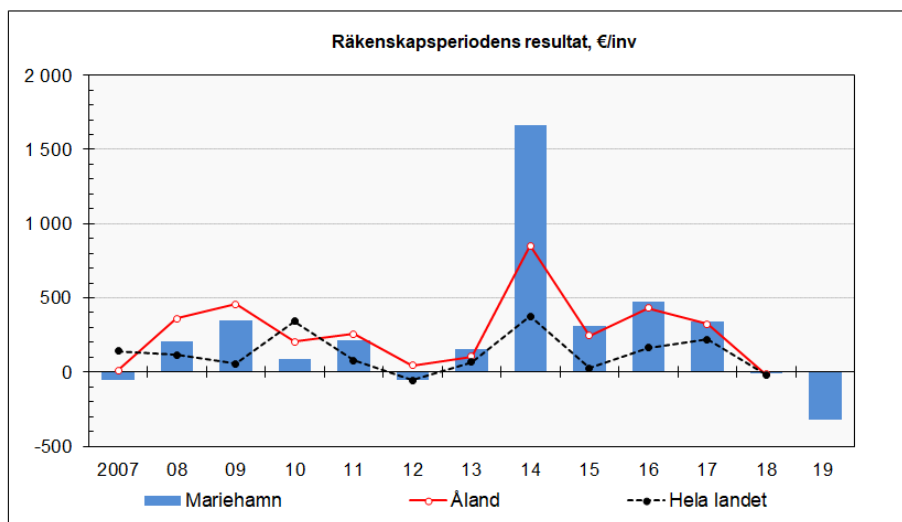
De åländska kommunernas skattesatser och influtna inkomstskatter 2019

Mariehamns stads inkomstskattesats år 2019 kvarstår på 17,25 % år 2020. Inkomstskattesatsen 2019 ligger i genomsnitt på 17,38 procent för hela Åland. Det innebär en sänkning med 0,13 procentenheter jämfört med 2018 års skattesats då den var 17,51. Mariehamn har sänkt sin inkomstskattesats med 0,25 procentenheter i jämförelse med år 2018.

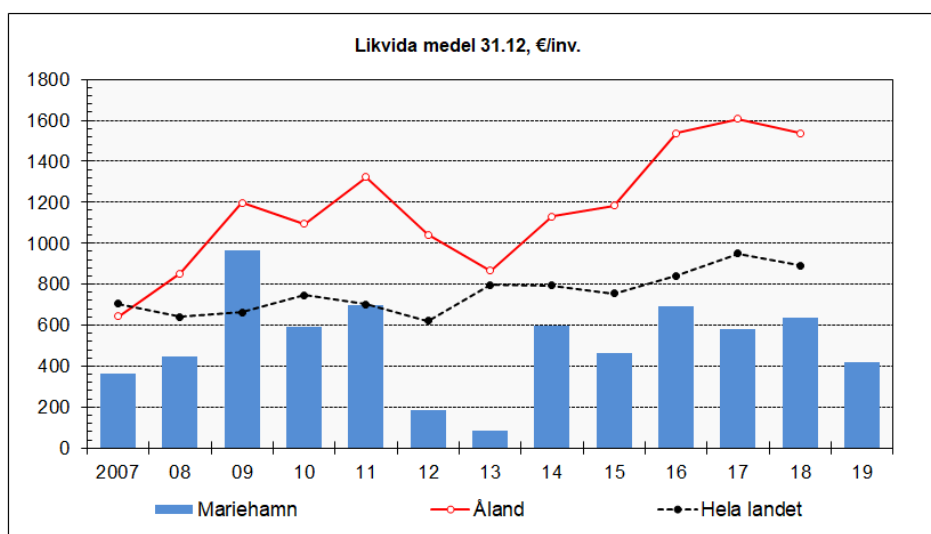
För Mariehamn år 2020 kvarstår fastighetsskattesatserna för Allmän och Stadigvarande bostad 0,30 %, Övriga bostadsbyggnader 0,90 %, Allmännyttiga samfund 0,00 %, Kraftverk 0,40 % och för Obebyggda byggplatser 3,00 % på samma nivå som år 2019.

Inkomstskatternas tillväxt bromsades kraftigt i hela landet på grund av skattekursreformen och problemen med inkomstregistret. Skattekursreformen innebar i praktiken ett mellanår 2019, där skatteredovisningar härefter kommer att ha denna troliga förskjutning framåt i tiden. För Mariehamns stad innebar detta, i kombination med ett minskat invånarantal, endast 25 990 euro mer i kommunalskatt 2019 i jämförelse med 2018. Den negativa budgetavvikelsen blev 3,7 miljoner euro 2019.

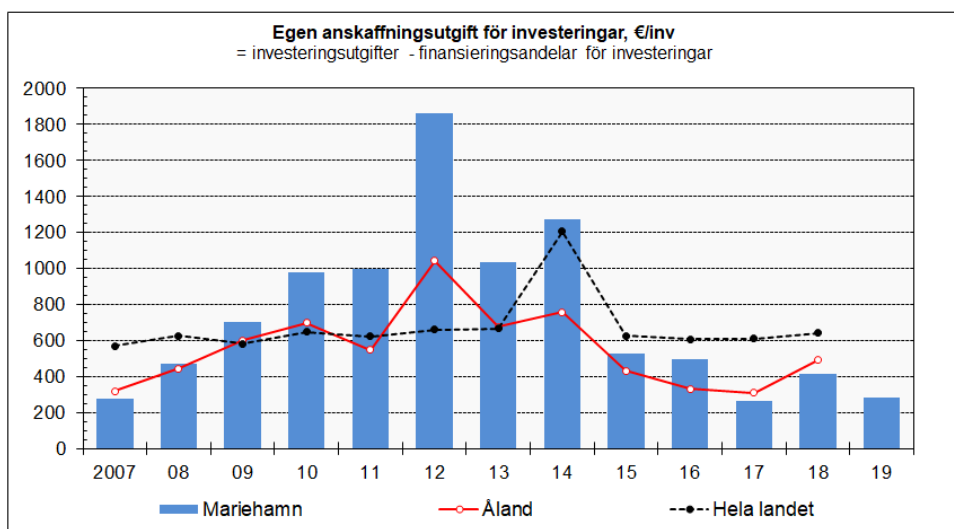
Mariehams stads resultat, likvida medel, investeringar, lånestock och skatteinkomster per invånare bokslut 2007 – 2019.

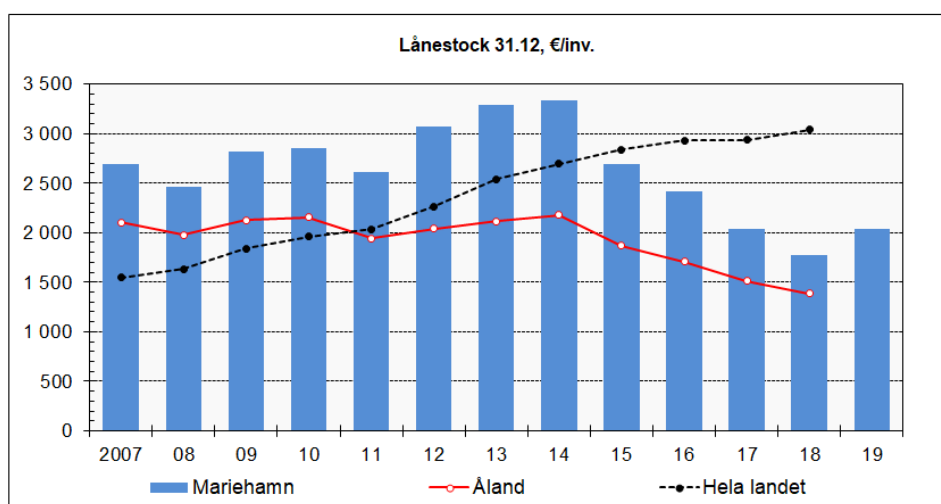
Räkenskapsperiodens resultat, €/inv	2007	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Mariehamn	-57	208	350	87	213	-55	151	1 663	313	470	342	-9	-321
Åland	13	360	456	206	257	45	104	849	246	432	324	-14	
Hela landet	140	116	57	341	79	-57	68	376	27	165	218	-20	

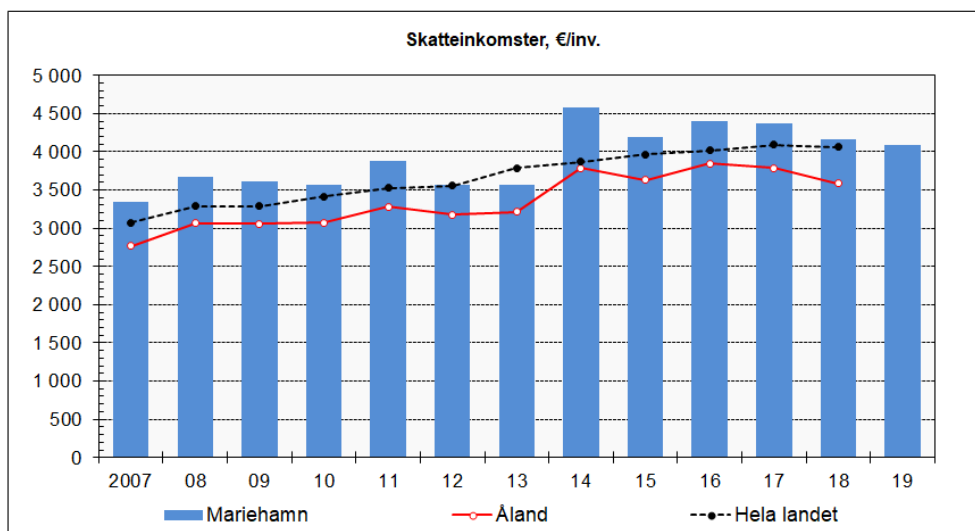
Likvida medel 31.12., €/inv.	2007	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Mariehamn	361	445	963	590	699	186	87	596	462	692	580	638	422
Åland	644	851	1 198	1 093	1 324	1 042	867	1 129	1 185	1 538	1 608	1 537	
Hela landet	703	640	663	746	702	621	798	793	756	842	949	892	

Egen anskaffningsutgift för investeringar, €/inv													
	2007	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Mariehamn	276	473	701	976	995	1865	1032	1274	528	496	263	412	283
Åland	319	443	600	697	547	1043	677	757	431	332	309	490	
Hela landet	568	627	580	648	622	660	665	1205	625	607	610	642	

Länestock 31.12., €/inv.													
	2007	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Mariehamn	2697	2466	2819	2848	2610	3065	3293	3331	2696	2412	2041	1777	2033
Åland	2105	1978	2124	2156	1942	2040	2116	2180	1867	1706	1513	1387	
Hela landet	1548	1631	1839	1957	2037	2261	2540	2694	2835	2933	2933	3039	

Skatteinkomster, €/inv.

	2007	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Mariehamn	3 337	3 672	3 618	3 570	3 879	3 568	3 570	4 579	4 190	4 405	4 375	4 159	4 088
Åland	2 764	3 067	3 057	3 074	3 280	3 174	3 217	3 788	3 630	3 850	3 787	3 586	
Hela landet	3 074	3 291	3 291	3 414	3 530	3 560	3 787	3 870	3 967	4 016	4 090	4 065	

Koncernen

Kommunkoncernen utgör en ekonomisk helhet med Mariehamns stad som modersamfund. Syftet med att presentera en balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys, finansiella nyckeltal och bokslutsnoter för koncernen är i första hand att ge en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning som om koncernsamfunden utgjorde en enda bokföringsskyldig.

Koncernens balansomslutning år 2019 slutade på 237 484 838,33 euro och räkenskapsperiodens resultat blev 74 229,67 euro. I enlighet med anvisningar från kommunsektionens bokföringsnämnd, ingår, förutom Mariehamns stad, följande dottersamfund och kommunalförbund i koncernens resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys år 2019: Fastighets Ab Marstad (inkl. FAB Dalnäs), Mariehamns Centralantenn Ab, Stiftelsen Sjökvarteret i Mariehamn r.f., Mariehamns Energi Ab, Mariehamns Hamn Ab, Ålands Omsorgsförbund kf, Södra Ålands Högstadiedistrikt kf (52,0 % av träningsundervisningen) och Ålands Miljöservice kf.

Dottersamfund Modersamfundets ägarandel, 100 %
(vinst/förlust 2019 före bokslutsdispositioner och skatter)

Fastighets Ab Marstad
(838 976 euro)

Mariehamns Energi Ab
(265 000 euro), Mariehamn Enerexit Ab
(-614 726)

Mariehamns Centralantenn Ab
(-9 387 euro)

Mariehamns Hamn Ab
(2 693 121, euro)

Stiftelsen Sjökvarteret
(15 015 euro)

Kommunalförbund

Ålands Omsorgsförbund, 40,99 %

Södra Ålands Högstadiedistrikt,
Träningsundervisningen, 52,00 %

Ålands Miljöservice, 62,58 %

Ålands Producentansvar
(Ålands Miljöservice andel 100,00 %)

Intressesamfund

FAB Nyfahlers, 45,83 %

FAB Dalnäs, 60,00 %
(via FAB Marstad 60,00 %)

Ålands Vatten, 37,50 %

ÅDA AB, 25,00 %

Mariehamns Bio Energi Ab (via Mariehamns
Energi 49,60 %)

Svinryggens Deponi Ab, 47,69 %

Dotterbolagens nyckeltal	2019	2018	2017	2016	2015
FAB Marstad					
Omsättning, belopp i tusen euro	4 409	4 387	4 370	4 332	4 215
Rörelsevinst	1 255	1 222	1 168	1 217	1 174
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	7,3 %	6,9 %	7,6 %	8,2 %	7,3 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	2,6 %	2,5 %	2,3 %	2,4 %	2,3 %
Soliditet, %	23,9 %	22,6 %	21,5 %	20,1 %	18,9 %
Investeringar	534	443	322	296	1 187
Jämställdhet, antal kvinnor/män	3/4	3/4	3/4	3/4	3/4
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	29	32	18	20	14
Mariehamns Hamn Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	8 558	8 344	8 321	7 981	7 734
Rörelsevinst	3 839	1 171	3 163	2 581	2 936
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	17 %	2 %	15 %	13 %	18 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	9 %	3 %	8 %	7 %	9 %
Soliditet, %	36 %	38 %	36 %	36 %	33 %
Investeringar	547	445	4 238	2 136	2 932
Jämställdhet, antal kvinnor/män	3/21	3/20	3/20	3/18	3/18
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	4	4	4	11,9	1,62
Mariehamns Energi Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	18 434	9 377	9 213	9 477	9 366
Rörelseresultat	634	234	403	832	1 153
Rörelsemarginal %	3,4 %	2,5 %	4,4 %	8,8 %	12,3 %
Räkenskapsperiodens vinst	265	192	195	194	190
Vinstmarginal %	1,4 %	2,0 %	2,1 %	2,1 %	2,0 %
Avskrivningar enligt plan	1 806	1 095	1 007	917	861
Eget kapital	8 779	5 214	5 207	5 197	5 186
Avkastning på eget kapital (ROE) %	0,4 %	2,5 %	5,0 %	11,6 %	16,6 %
Avkastning på investerat kapital (ROI) %	4,6 %	2,8 %	4,6 %	8,9 %	12,3 %
Soliditet %	41,8 %	57,8 %	56,9 %	53,3 %	49,8 %
Balansomslutning	26 670	12 100	12 315	12 885	12 850
Investeringar	1 184	945	778	623	696
Anslutningsavgifter	9 363	2 031	1 988	1 924	1 863
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	650,37	1,72	1,63	1,46	1,44
Jämställdhet, antal kvinnor/män	5,3/30,8	1,9/16,2	2,1/15,2	2,8/14,4	2,8/13,7
Mariehamns Centralantenn Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	794	843	958	957	938
Rörelsevinst	-10	3	19	-3	-6
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	-0,1 %	4,0 %	23,0 %	-0,5 %	0,9 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	-0,1 %	0,3 %	1,0 %	-0,3 %	-0,6 %
Soliditet, %	11,0 %	14,0 %	12,0 %	9,0 %	9,0 %
Investeringar	61	104	37	100	28
Jämställdhet, antal kvinnor/män	1,4/2	1,4/2	1,4/2	1,4/2	1,4/2
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9
Stiftelsen Sjökvarteret					
Omsättning, belopp i tusen euro	42	46	42	37	38
Rörelsevinst	-21	-39	-39	-50	-48
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	53,2 %	-63,7 %	-9,9 %	-33,0 %	-9,8 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	53,3 %	-64,1 %	-4,7 %	-27,0 %	-6,5 %
Soliditet, %	72,5 %	26,3 %	45,4 %	30,0 %	63,1 %
Investeringar	0	3	0	0	0
Jämställdhet, antal kvinnor/män	0/1	1/0	1/0	0/1	1/1
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)					

Soliditet (justerat eget kapital/balansomslutning-erhållna förskott)

Avkastning på eget kapital (ROE) (Resultat före bokslutsdispositioner och skatter)/genomsnittligt justerat eget kapital

Avkastning på investerat kapital (ROI) (Resultat före bokslutsdispositioner och skatter + finansiella kostnader)/

(balansomslutning-räntefria skulder)

Nyckeltalen för Mariehamns Energi är inte jämförbara med tidigare år p.g.a. fusion med Mariehamns Elnät 2019.

Koncernens resultaträkning		Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	Not	2019	2018
Verksamhetens intäkter		51 409 560,65	49 351 680,67
Verksamhetens kostnader		-95 513 726,06	-91 922 451,77
Andel av intressebolagens vinst		227 296,30	39 463,91
Verksamhetsbidrag		-43 876 869,11	-42 531 307,19
Skatteinkomster		47 745 018,92	48 840 841,32
Landskapsandelar		7 013 737,97	7 305 017,34
Finansiella intäkter och kostnader	28.	-619 766,74	-701 157,40
Ränteintäkter		28 333,03	21 165,14
Övriga finansieringsinkomster		74 031,68	83 175,34
Räntekostnader		-632 414,30	-708 624,03
Övriga finansieringskostnader		-89 717,15	-96 873,85
Årsbidrag		10 262 121,04	12 913 394,07
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-9 130 982,70	-9 210 955,56
Nedskrivningar		-494 844,06	-1 006 234,05
Extraordinära poster		32 964,00	10 804,16
Räkenskapsperiodens resultat		669 258,28	2 707 008,62
Bokslutsdispositioner		0,00	0,00
Räkenskapsperiodens skatter		-681 552,07	-151 925,27
Latenta skatter		125 420,87	48 987,24
Minoritetsandelar		-38 897,41	-39 472,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)		74 229,67	2 564 598,59

Koncernens balansräkning

Belopp i euro per 31.12	Not	Bokslut 2019	Bokslut 2018
A k t i v a			
A BESTÅENDE AKTIVA		210 541 414,21	203 067 318,24
I Imateriella tillgångar		299 519,84	298 703,21
Immateriella rättigheter		151 608,64	35 045,66
Övriga utgifter med lång verkningstid		147 911,20	263 657,55
II Materiella tillgångar		202 480 786,63	195 781 116,44
Mark- och vattenområden		11 572 102,87	11 513 193,30
Byggnader		157 072 580,36	161 052 977,11
Fasta konstruktioner o. anordningar		14 841 659,30	14 774 173,34
Maskiner och inventarier		5 749 585,11	5 302 502,37
Övriga materiella tillgångar		384 856,65	234 092,28
Förskottsbet. o. nyanläggningar		12 860 002,34	2 904 178,04
III Placeringar		7 761 107,74	6 987 498,59
Aktier och andelar		7 693 843,58	6 901 216,93
Lånefordringar		67 264,16	86 281,66
B FÖRVALTADE MEDEL		340 027,48	346 927,52
Landskapsuppdrag		105 886,00	126 044,70
Donationsfondernas särsk. täckning		234 141,48	220 882,82
C RÖRLIGA AKTIVA		26 603 396,64	28 859 031,26
I Omsättningstillgångar		1 708 585,66	1 486 545,37
Material och varor		1 708 585,66	1 486 545,37
II Fordringar		10 184 641,86	9 793 601,70
Långfristiga fordringar		0,00	0,00
Lånefordringar hos dottersamfund		0,00	0,00
Kortfristiga fordringar		10 184 641,86	9 793 601,70
Försäljningsfordringar		7 942 222,66	7 278 673,71
Lånefordringar		0,00	4 958,39
Övriga fordringar	29.	1 928 144,06	2 156 996,08
Resultatregleringar	30.	314 275,14	352 973,52
III Finansiella värdepapper		100 000,00	100 000,00
IV Kassa och bank		14 610 169,12	17 478 884,19
Kassamedel		14 610 169,12	17 478 884,19
S: a A k t i v a		237 484 838,33	232 273 277,02
P a s s i v a			
A EGET KAPITAL	31.	136 871 643,70	137 124 871,02
Grundkapital		78 167 195,67	78 167 195,67
Tidigare års/vinst och förlust		58 630 218,36	56 393 076,76
Räkenskapsperiodens resultat		74 229,67	2 564 598,59
MINORITETSANDELAR		629 566,19	605 208,44
C Avsättningar		274 481,19	6 855,00
Övriga avsättningar		274 481,19	6 855,00
D FÖRVALTAT KAPITAL		671 424,38	689 702,90
Lanskap och statliga uppdrag		130 372,82	141 145,91
Donationsfondernas särskilda täckning		541 051,56	548 556,99
E FRÄMMANDE KAPITAL		99 037 722,87	93 846 639,66
I Långfristigt		73 908 747,56	72 138 174,96
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter		37 187 195,01	33 704 271,54
Lån från offentliga samfund		27 954 460,90	29 824 745,35
Långfristigt räntebärande kapital		65 141 655,91	63 529 016,89
Övriga långfristiga skulder	32.	8 767 091,65	8 609 158,07
Latent skatteskuld		0,00	0,00
Långfristigt räntefritt främmande kapital		8 767 091,65	8 609 158,07
II Kortfristigt		25 128 975,31	21 708 464,70
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter		2 686 196,73	2 832 041,62
Lån från offentliga samfund		1 845 847,62	1 826 834,00
Kortfristigt räntebärande kapital		4 532 044,35	4 658 875,62
Erhållna förskott		495 015,43	523 110,81
Leverantörsskulder		7 500 777,81	5 853 746,16
Övriga kortfristiga skulder	32.	2 099 233,86	1 745 246,87
Resultatregleringar	30.	9 084 270,22	7 384 430,73
Latent skatteskuld		1 417 633,64	1 543 054,51
Kortfristigt räntefritt främmande kapital		20 596 930,96	17 049 589,08
S: a P a s s i v a		237 484 838,33	232 273 277,02

Koncernens finansieringsanalys	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2019	2018
Verksamhetens kassaflöde	9 407 870,79	12 623 176,79
Årsbidrag	10 262 121,04	12 913 394,07
Extraordinära poster	32 964,00	10 804,16
Räkenskapsperiodens skatter	-679 369,07	-151 727,03
Korrigeringsposter	-207 845,18	-149 294,41
Investeringarnas kassaflöde	-16 654 552,20	-6 017 247,72
Investeringsutgifter	-17 485 401,03	-9 805 635,04
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	521 178,36	3 524 278,28
Försäljningsink. av tillg. bland bestående aktiva	309 670,47	264 109,04
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-7 246 681,41	6 605 929,07
Finansierings kassaflöde		
Förändringar av utlåning	-3 537,00	4 958,39
Ökning av utlåningen	0,00	0,00
Minskning av utlåningen	-3 537,00	4 958,39
Förändringar i lånebeståndet	1 593 564,50	-6 145 200,42
Ökning av långfristiga lån	5 477 669,58	55 752,33
Minskning av långfristiga lån	-3 825 216,69	-4 937 136,94
Förändring av kortfristiga lån	-58 888,39	-1 263 815,81
Förändringar i eget kapital	0,00	0,00
Övriga förändringar i likviditeten	2 787 938,84	2 527 152,03
Förändring av förvaltade medel och förvalt kapital	-11 378,48	-10 610,66
Förändring av omsättningsstillgångar	-39 980,33	296 793,03
Förändring av fordringar	-30 516,15	2 018 119,80
Förändring av räntefria skulder	2 869 813,80	222 849,86
Kassaflödet för finansierings del	4 377 966,34	-3 613 090,00
Förändring av likvida medel	-2 868 715,07	2 992 839,07
Förändring av likvida medel	-2 868 715,07	2 992 839,07
Likvida medel 31.12.	14 710 169,12	17 578 884,19
Likvida medel 1.1.	17 578 884,19	14 586 045,12

Koncernfinansiella nyckeltal	Bokslut	Bokslut
	2019	2018
Koncernens årsresultat, milj.euro:	0,1	2,6
Räkenskapsperiodens resultat (ingår i det egna kapitalet)		
Kassamedel 31.12, milj.euro:	14,7	17,6
Kassa, bank och finansiella värdepapper		
Kassalikviditet i procent:	58,5%	81,0%
Kassa, bank och finansiella värdepapper/kortfristiga skulder		
Soliditetsgrad i procent:	57,6%	59,0%
Eget kapital/balansomslutningen		
Nettolån 31 december i miljoner euro:	72,4	65,0
- till nettolån räknas det främmande kapitalet minus det rörliga aktiva.		
Lånestock 31.12, milj.euro:	69,7	68,2
Främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar, övriga skulder och latent skatteskuld.		
Lån euro/invånare:	5 966	5 807
Lånestock 31.12 per invånare i euro		
Låneskötselbidrag:	2,4	2,4
- låneskötselbidraget visar om kommunens interna finansiering (årsbidraget exkl. räntekostnader) täcker räntor och amorteringar på främmande kapital. Finansieringen täcks vid värde 1 eller större.		
Verksamhetsintäkter/verksamhetskostnader i procent:	53,8 %	53,7 %
Årsbidrag/avskrivningar i procent:	112,4 %	140,2 %
Årsbidrag euro/invånare:	879	1 100

Dotterbolagens övriga bokslutsuppgifter 2019

1. Hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av syftet i bolagsordningen samt gällande koncern- och ägardirektiv.

Fastighets Ab Marstad

Verksamhetsåret 01.01.2019-31.12.2019, bolagets fyrtioförsta år, har varit ett mycket bra år. Rörelseresultatet på 1 255 234 euro och vinsten på 838 976 euro är det bästa i bolagets historia. Bolaget har gynnats av ett lågt och fördelaktigt ränteläge. Det har under året inte funnits några vakanser i fastigheterna förutom de lägenheter som varit tagna ur drift för renovering. Ett fortsatt stort utbud på bostadsmarknaden har medfört historiskt sett korta kötider, vilket nu hållit i sig ett flertal år. Den genomsnittliga kötiden för att hyra en lägenhet har varit cirka tre månader. Bolaget har under året varit skonat från större skador. Verksamheten har fortgått planmässigt med renovering av de lägenheter som åldersmässigt stått på tur. De största renoverings- och förnyelseinsatserna har gjorts på Odalvägen 12, Grindmattesvägen 2A, Skeppargatan 2 och Lindstigen 3. På Örtvägen 34 har taket bytts enligt plan då det passerat den uppskattade åldersmässiga livslängden för garanterad hållbarhet. Bolaget är inne i ett takbytesprogram som kommer att pågå de närmaste åren. Bolaget äger 618 lägenheter med en total uthyrningsbar yta om 33 777 kvadratmeter. Bolaget äger även 60 procent av Fastighets Ab Dalnäs som har 108 lägenheter med en total uthyrningsbar yta om 5 119 kvadratmeter.

Bolagets omsättning steg under räkenskapsperioden med 0,5 procent till 4,409 miljoner euro (4,387 miljoner euro). Bolagets rörelseresultat uppgick till 1,255 miljoner euro (1,222 miljoner euro). Hyresnivån har varit oförändrade under året och den genomsnittliga hyran per kvadratmeter har varit 10,96 euro. Kreditförlusterna uppgick till 4 193 euro (5 067 euro). Det finansiella nettot uppgick till -416 258 euro (-464 785 euro). Bolagets vinst blev 838 976 euro (756 871 euro). Under räkenskapsperioden återbetalade bolaget 275 000 euro ur fonden för fritt inbetalt eget kapital till ägaren Mariehamns stad. Bolaget har under perioden 2015 - 2019 återbetalat totalt 1,525 miljoner euro till ägaren.

Mariehamns Centralantenn Ab

MCA har i stort sett följt budget men når inte omsättningsmålen pga bortfall av produkter och hård konkurrens. MCA finns som ett alternativ till tv-utsändningar i Mariehamn med bra priser och bra utbud.

Mariehamns Energi Ab

I enlighet med bolagsordningen och gällande koncerndirektiv är vårt uppdrag: "Föremålet för bolagets verksamhet är handel, produktion och distribution av energi jämte annan därmed förknippad verksamhet. Till verksamheten hör även granskning av elentreprenörernas arbeten." Styrelsens uppfattning är att bolaget följt givna direktiv vilket varit utmanande under år 2019 med effekterna av stormen Alfrida och sammanslagningen av två bolag att hantera.

Mariehamns Hamn Ab

Bolaget har under 2019 fortsatt satsat på underhåll av hamnbolagets fastigheter och kajanläggningar. Verksamheten har under året präglats av förverkligandet av vår stora investering på Kaj 3 och det är mycket glädjande att konstatera att projektgenomförandet hittills förlöpt mycket bra. Projektet färdigställdes under hösten 2020 och vi ser fram emot att erbjuda våra kunder vår nya hamnanläggning.

Vi har under året genomfört upphandling av utrustning för automatisk förtöjning för Kaj 3, så kallad Automoorning. Investeringen kommer att effektivisera hamnanlöpen, bidra till förbättrad säkerhet i arbetet samt ha en positiv miljöpåverkan genom kortare hamntider. Pommernområdet har under året färdigställts vilket påverkar både besöksnäringen samt småbåtsverksamheten positivt. Beläggningsen för småbåtshamnar och arrendeområden är god.

Stiftelsen Sjökvarteret

Enlig plan.

2. En miljöredovisning där det åtminstone framgår vilka miljöaspekter som bedömts vara mest väsentliga för verksamheten och dess intressenter, en redogörelse för bolagets arbete för och vilka aktiviteter som utförts under året i syfte att minimera bolagets negativa påverkan på dessa samt en redogörelse för relevanta kvantitativa och kvalitativa resultatindikatorer.

Fastighets Ab Marstad

Bolaget är miljöcertifierat enligt ISO 14001. Det sker ett fortlöpande arbete med att minska miljöpåverkan genom att arbeta med åtgärder för att minska energi- och vattenförbrukningen i fastigheterna. Kontinuerligt görs uppgradering av styr- och reglerteknik samt åtföljande injustering och styrning av värme och ventilation. Samtliga fastigheter, förutom Odalvägen 12, är anslutna till stadens fjärrvärmenät. Det långsiktiga arbetet med värme- och ventilationsjusteringar har över tid medfört betydande inbesparingar i värmeförbrukningen. Bolagets inköp av fastighetsel från Mariehamns Energi utgörs av certifierad grön el som är producerad på ett förnyelsebart sätt. Bolagets totala koldioxidutsläpp under året var 334 608 kilogram och härstammar från tillverkningen (hos leverantören) av den energi som används för el och värme i fastigheterna.

Utöver ekonomisk- och miljöhållbarhet jobbar bolaget med den sociala hållbarheten. Som ett led i att öka tryggheten i boendemiljön har vissa av fastigheterna utrustats med så kallade hjärtstartare. Bolaget tillämpar programmet för Huskurage enligt den svenska modellen med syfte att skapa en tryggare boendemiljö i fastigheterna.

Mariehamns Centralantenn Ab

MCA använder el för utsändningarna och här försöker vi minska användningen.

I och med att allt fler kunder går över till fiber så minskar elanvändningen med ca 80 % och dessutom köper vi mer servrar etc som drar mindre el.

Våra elkostnader minskar och vi får allt fler fiberkunder.

Mariehamns Energi Ab

Under början av 2020 har Mariehamns Energi Ab reviderats av externa miljörevisorer som granskat förbrukningen av CO₂ och gjort sin periodiska miljögranskning med målet att vi i fortsättningen kan certifieras med ISO 14001. Detta inbegriper såväl eldistributionen som fjärrvärmen. Miljöarbete och -hänsyn kräver systematik och noggrannhet. Produktion av fjärrvärme vilket delvis sker genom oljeförbränning utgör en stor del i Mariehamns Energi Abs CO₂-utsläpp och fokus ligger bland annat på att minimera oljeeldningen av finansiella men också av miljömässiga skäl.

Den enskilt största miljöförbättringen har genomförts inom fjärrvärmeproduktionen där den oljebaserade effekttoppen numera använder brännolja med lägre svavelhalt än tidigare. Detta gör att Mariehamns Energi Ab minskar utsläppen från 14,8 ton SO₂ till endast 2,8 ton SO₂ per år, alltså ca 12 ton mindre SO₂ per år. Mariehamns Energi Ab har tillsammans Flexens Ab arbetat för EU-bidrag för en flexiblare energimarknad. Just detta projekt förföll i början av 2020 sedan Fingrid tyvärr dragit sig ur. Vi fortsätter granska och medverka i andra projekt som den nya energimarknaden skapat; produktionen sker i allt högre grad med hållbara och decentraliserade produktionsenheter.

	2019	2018 (justerat)
CO ₂	650,37	705,86 kg (CO ₂ kg/invånare/år)
SO ₂	21	83 ton

Mariehamns Hamn Ab

De direkta miljöaspekterna som bolagets verksamhet främst genererar är utsläpp i luft och vatten, samt buller. Dessa utsläpp kommer främst från fartygsanlöpen. För bolagets anläggningar och fastigheter är energianvändningen den mest väsentliga miljöaspekten.

Bolagets hamntaxa erbjuder miljörabatt för de fartyg som använder LNG och som genom andra åtgärder reducerar sina utsläpp av kväveoxid. Landströmsanläggningen har minskat utsläppsnivåerna i hamnområdet

betydligt. Alla kunder har tillgång till avfallshantering i fraktioner, tömning av gråvatten samt tömning av oljeblandat vatten. Avtal om grön el tecknades med Mariehamns Elnät Ab år 2017. MHAB arbetar kontinuerligt med att se över förbrukning av el och fjärrvärme. Bolaget har också gått igenom stadens nya miljömål och arbetar tätt tillsammans med stadens Miljökoordinator. Under året har också försök gjorts till att omplacera anläggningarna för mattvätt till andra platser med möjlighet att ansluta dessa till kommunalt avlopp.

Total energianvändning vilket innefattar förbrukning av el och fjärrvärme: 1679 MWh. Förbrukningen genererade 47 ton koldioxid. Årets koldioxidbelastning motsvarar 4 kg per stadens invånare.

Stiftelsen Sjökvarteret

Allt inom Sjökvarterets verksamhet är mycket hållbart. Väldigt få farliga kemikalier och hantverkarna är mycket medvetna. Planerar att miljömärka Sjökvarteret om kapital finns till det under 2020.

3. En personalredovisning där det åtminstone framgår sjukfrånvaro under året och utvecklingen av sjukfrånvaro över tid, en redogörelse för bolagets arbete för och vilka aktiviteter som utförts under året i syfte att öka personalens välmående samt en redogörelse för bolagets jämställdhetsarbete och för och vilka aktiviteter för att främja jämställdhet i bolaget som utförts under året.

Fastighets Ab Marstad

Antalet anställda i bolaget har under året i medeltal varit 6,74 (6,6) personer fördelat med 3 (2,8) på kontoret och 3,74 (3,8) på fastighetsskötsel, varav 3 kvinnor och 3,74 män. Bolaget köper tjänster för ekonomiadministration från externt bolag. Personalkostnadernas förhållande till omsättningen var 10,9 procent (10,3 procent).

Bolaget erbjuder personalen företagshälsovård samt friskvård. Friskvården sker i förebyggande syfte och erbjuds i form av subventionering av kostnaden för simhalls-, gym- och massagebesök. För att stärka arbetsgemenskapen görs årligen någon gemensamma aktiviteter utanför arbetsplatsen. Under året har personalen besökt museifartyget Pommern för en guidad tur.

Kontinuerlig fortbildning sker inom bolaget genom deltagande i olika externa kursverksamheter. Under året har personal deltagit i ledarskapsutbildning vid Chefshuset i Stockholm.

Utvecklingssamtal hålls årligen och statistik över sjukfrånvaro förs samt följs upp i samarbete med företagshälsovården. Sjukfrånvaron under året uppgick till 2 procent (5 procent) av arbetade dagar.

Mariehamns Centralantenn Ab

En anställd har varit sjukskriven under fyra månader i icke arbetsrelaterad orsak. I övrigt har personalen varit frisk.

Vi har haft personalmöten. Personalen kan gå och simma till Mariebad på bolagets kostnad.

Kvinnorna har gått kurser i fortbildning. Männerna har inte gått några kurser. Kvinnorna har fått löneökning med AKTA pga erfarenhetstillägg.

Mariehamns Energi Ab

Sjukfrånvaron har under 2019 varit 4,9 % där det förekommit några längre sjukskrivningar och partiella sjukskrivningar. En del av sjukskrivningarna har uppstått till följd av olycksfall i arbete och på fritiden. Sett över tid kan man konstatera att siffrorna skiljer sig från år till år. År 2018 var frånvaron 7,1 %, 2017 6 %, 2016 3 % och 2015 1,35 %.

Mariehamns Energi Ab erbjuder friskvårdsbidrag för all personal, i syfte att främja personalens egenhälsa. För år 2019 uppgick antalet avtalade friskvårdsföretag till 14 stycken.

Under året har arbetet med personalpolitiken, jämställdhet och likabehandling inom bolaget varit högt prioriterat som ett resultat av sammanslagningen av Mariehamns Elnät och Mariehamns Energi, två i grunden väldigt olika bolag. Vid sammanslagningen steg det totala antalet anställda från under 20 personer till nästan 40. Detta i sig gjorde att lag om samarbete inom företag måste tillämpas vilket medfört mer arbete. Vi har under året haft två personalrepresentanter för att säkerställa personalens delaktighet i beslut och förbättringsåtgärder som gjorts under året.

Mariehamns Hamn Ab

Sjukfrånvaro: 2019: 5,7 % 2018 7,7 %, 2017 8,65 %, 2016 9,47 %, 2015 6,3 %. För år 2018 och 2019 har metod för beräkning av statistik gällande frånvaro ändrats och räknas som faktisk sjukfrånvaro jämfört med planerad, schemalagd arbetstid. Sjukfrånvaron består under 2019 av kort frånvaro 2,25 %, långtidsfrånvaro 2,89 % samt frånvaro orsakad av olycksfall i arbetet 0,52 %. Bolaget har antagit en målsättning om en nollvision gällande olycksfall i arbetet.

Företagshälsovård ordnas via Medimar Ab. Bolaget erbjuder personalen friskvårdskuponger för kultur och motion samt subventionerad massage. Bolaget har tydliga rutiner för inskolning av ny personal och utbildning för handledare och gruppinstruktörer. Under 2019 har bolaget arbetat i tätt samarbete med Medimar gällande aktiviteter för att sänka sjukfrånvaron. Information och kommunikation till personalen har under året utökats med regelbundna personalmöten. Bolaget har under 2019 satt stor vikt på skolning samt tillbudsrapportering gällande arbetarskydd och arbetsmiljö.

Vid samtliga kontakter med rekryteringskanaler, t ex AMS och skolor, betonas att arbete i hamnen passar både kvinnor och män. Bolaget strävar till att följa stadens jämställdhets- och likabehandlingsplan.

Stiftelsen Sjö kvarteret

Personalen består av en verksamhetsledare på 60 % tjänst. Ingen sjukfrånvaro.

4. De arvoden som betalats till styrelsemedlemmarna.

Fastighets Ab Marstad

Styrelsearvoden 10 990 euro.

Mariehamns Centralantenn Ab

Styrelsearvoden 4 924 euro.

Mariehamns Energi Ab

Till styrelse har utbetalats i arvoden 10 876 euro.

Mariehamns Hamn Ab

Arvoden enligt stadens arvodesstadga. Arvoden till styrelsemedlemmar: brutto 11 244 euro.

Stiftelsen Sjö kvarteret

Styrelsearvoden 5 000 euro.

5. Ekonomiska förmåner som gäller verkställande direktören i form av löner och andra förmåner under räkenskapsperioden.

Fastighets Ab Marstad

VD lön 107 478 euro, mobiltelefonförmån 240 euro.

Mariehamns Centralantenn Ab

VD lön brutto 73 224 euro.

Mariehamns Energi Ab

Till VD 01.01-31.12.2019 samt ställföreträdande VD 01.01-30.04.2019 har totalt inkl naturaförmån 227 599,02 euro utbetalats.

Mariehamns Hamn Ab

VD-löner och andra förmåner enligt avtal: brutto 109 836 euro.

Stiftelsen Sjökvarteret

Har ingen verkställande direktör.

4 MBK Pommern

Personal

Personalstyrka och -struktur

Den totala förverkligade årsarbetstiden¹ inom Mariehamns stad under 2019 uppgick till 685,01 årsarbetare, varav 75 % kvinnor och 25 % män.

Totalt årsarbete	2016	2017	2018	2019
Årsarbete totalt (ordinarie och tillfälliga)	839,89	855,82	889,37	826,55
Frånvaro (inkl. Semester) i årsarbete	192,01	195,54	178,61	141,54
Förverkligat årsarbete ¹	647,88	660,28	710,76	685,01

Mariehamns stad deltog i Jobbchansen, en mäsas arrangerad av Ålands näringsliv. Representanter från stadens olika sektorer fanns på plats under dagen och mässan lockade många besökare. Jobbchansens målgrupp är studerande, här ges möjlighet för arbetsgivare och studenter att knyta kontakter.

Sommarjobbssedlar togs i bruk inför sommaren 2017. Sommarjobbssedlar är ett stöd till arbetsgivare med verksamhet i Mariehamn som anställer mariehamnsungdomar för sommarjobb. Sommaren 2019 betalades totalt sju sommarjobbssedlar ut, lika många som 2017. Även sommararbeten för mariehamnsungdomar erbjöds på stadens arbetsplatser, totalt 20 platser tillsattes. Satsningarna är en del av ungdomsprojektet som syftar till att skapa kontakter mellan stadens ungdomar och arbetsliv.

Mariehamns stad erbjuder sina medarbetare olika personalförmåner gällande friskvård. 2018 ingick staden ett avtal med Friskvård.ax, som innebär att all personal som har rätt till subventionerad friskvård får friskvårdskuponger på 200 euro uppdelat på två gånger under året att använda på över 40 olika tränings och kultur leverantörer. Från 2019 togs friskvårdskupongerna i bruk och det har visat sig vara uppskattade. Förutom friskvård kan personalen välja kulturella aktiviteter med kupongerna.

	2016	2017	2018	2019	Procent
Sjukfrånvaro i årsarbetare	37,61	39,78	46,80	44,48 åa	100 %
- Sjukfrånvaro i årsarbete, kvinno	30,70	30,89	39,48	37,71	84,78
- Sjukfrånvaro i årsarbete, män	6,91	8,89	7,32	7,06	15,22
Sjukfrånvarotillfällen	2 176	2 162	2 261	2 448 tf	100 %
- Sjukfrånvarotillfällen, kvinnor	1 702	1 686	1 812	1 977	80,76
- Sjukfrånvarotillfällen, män	474	476	452	471	19,24

En sjukfrånvaroprocent mellan 2–4% anses vara ett gott värde. Sjukfrånvaron 2019 var 5,38 vilket är en liten minskning jämfört med 2018.

	2016	2017	2018	2019
Sjukfrånvaroprocent	4,75	4,94	5,54	5,38 %

¹ Årsarbete = + ordinarie och tillfälligt anställda totalt – frånvaro. För deltidsanställda uträknas årsarbete enligt $\text{sysselsättnings\%/100*anställningstid i månader/12}$.

Ledarskap

Ledarskapsdagen ordnades två gånger under 2019. Temat för ledarskapsdagarna var rättshaveristiskt beteende och tjänstedesign.

Under året har chefstimmen hållits regelbundet där stadens samtliga chefer samlas för att ta del av aktuella ärenden.

En yrkesexamensutbildning för stadens teamledare startade 2019. Teamledarutbildningen är från 2019–2020.

Jämställdhet

Utbildningstillfällen ordnades för samtliga medarbetare i likvärdigt bemötande.

Staden har en jämställdhets- och likabehandlingsplan som syftar till att bedriva ett målinriktat och planmässigt arbete för att främja likabehandling, förebygga diskriminering och uppnå jämställdhet mellan könen samt att beakta ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv såväl i den politiska som i den verkställande delen av arbetet.

Därav ordnade staden ett seminarium om jämställda löner dit förtroendevalda, ledande tjänstemän, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer bjöds in att delta. Seminariet syfte var belysa de utmaningar som vi står inför vid arbetet med denna prioriterade fråga.

Stadens ordinarie personal bestod 31.12.2019 av 75 % kvinnor och 25 % män.

Arbetskydd

Under året 2019 har 51 arbetsplatsolyckor inrapporterats, en ökning med fem fall jämfört med föregående år. Största delen var lindriga halkningsolyckor. Ingen allvarlig olycka eller tillbud rapporterades.

Nyckeltal

	2016	2017	2018	2019
Sjukfrånvaroprocent	4,75	4,94	5,54	5,38 %
Sjukfrånvaro i årsarbete	37,61	39,78	46,80	44,48 åa
Antal arbetsolycksfall	49	50	46	51 st

Miljö

Hållbar utveckling handlar om att långsiktigt bevara vattnens, jordens och övriga ekosystems produktionsförmåga och att minska den negativa påverkan på naturen och människors hälsa. Hållbar utveckling har flera dimensioner. Ålands lagting har antagit en definition av hållbar utveckling som omfattar fyra dimensioner: den ekologiska, den sociala, den kulturella och den ekonomiska. Alla fyra dimensioner är viktiga och behöver samspela för att en hållbar utveckling ska kunna nås. Detta hållbarhetsboks-luts fokus är på **ekologisk hållbarhet**.

Staden är en viktig aktör i omställningen till ett hållbart samhälle. Staden har en hög ambition och målsättning för miljöarbetet och i arbetet med att nå en hållbar utveckling har stadens miljömål en central roll. Den 23.4.2019 godkände stadsfullmäktige ett miljöprogram för perioden 2019–2030. Det nya miljöprogrammet har tagits fram utifrån FN:s 17 globala mål och Agenda 2030 för en hållbar utveckling. Programmet gäller verksamheter som staden kontrollerar, det vill säga stadens egen förvaltning med beslutande organ samt stadens dottersamfund. Även om huvudfokus är verksamheter som staden kan kontrollera syftar programmet också till att vara riktgivande för andra områden som staden kan påverka. Dit hör förutsättningarna för stadens invånare att leva miljövänligt samt stadens engagemang i olika samarbeten. Programmet innehåller en riktgivande miljöpolicy och fem övergripande miljömål där en fortsättning tidigare klimatmål är ryggraden i stadens hållbarhetsarbete. Till målen finns kopplade indikatorer vilka används för att följa upp förverkligandet av målen. Programmet genomförande förutsätter ett utvecklings- och åtgärdsarbete som nämnder och förvaltningar enligt stadens miljöledningssystem förutsätts beakta i sin årliga planering.

Miljöledningssystem ISO 14001 är en internationell standard för certifiering av miljöledningssystem i företag och andra organisationer. Certifikatet utfärdas av ett externt certifieringsorgan, som regelbundet granskar att organisationen arbetar med miljöfrågorna i enligt de krav som ingår i standarden. Mariehamns stad certifierades som första stad i Finland enligt standarden redan 2011.

Mariehamns stad genomgick under den 10–12 april 2019 en omfattande miljörevision. Certifieringsorganet A3CERT gjorde besök vid stadens förvaltningsenheter samt stadens dotterbolag och fattade beslut om fortsatt miljöcertifiering.

Minska klimatutsläppen och hållbar energi för alla

Miljömål 1.

De totala växthusgasutsläppen till följd av uppvärmning, el och transporter i stadens verksamheter ska minska, genom minskad energiförbrukning och ökad andel förnybar energi, till år 2030 med minst 90 procent jämfört med referensåret 2002.

Målpuppfyllelse: Koldioxidutsläppen för år 2019 var 142 kg räknat per kg koldioxid per invånare i Mariehamn, vilket var 60 procent lägre än 2002 års utsläpp.

Indikatorer:

1. Totala utsläpp av koldioxid från kommunal verksamhet (ton/år). 1 656 ton
2. Koldioxidutsläpp från kommunal verksamhet per invånare (kg/invånare/år). 142 kg
3. Totala koldioxidutsläpp från stadens fastigheter (ton/år). 1 330 ton
4. Koldioxidutsläpp/m² i stadens fastigheter (kg/m²/år). 9 kg
5. Andel förnybar energi i stadens verksamheter (%) el 100 %, fjärrvärme 78 %, flytande fordonsbränsle 0 %

6. Total energianvändning - kommunala fastigheter (kWh/år). 26 605 745 kWh
  - a. Produktion av solcellsel på kommunala fastigheter (kWh/år). 5 035 kWh Övernäs skola
  - b. Produktion av biogas (kWh/år). 2 887 752 kWh Lotsbroverket
7. Köpt energi per m² i stadens fastigheter (kWh/m²) 189 kWh
8. Energianvändning per behandlad m³ avloppsvatten (kWh/m³). 0,54 kWh köpt energi
9. Koldioxidutsläpp från körning i tjänsten med egna eller stadens fordon (ton/år). Stadens fordon (inkl Marstad) 231 ton, övriga ingen notering.
10. Koldioxidutsläpp från upphandlade transporttjänster (ton/år). 95 ton.
11. Kollektivtrafik
  - a. Antal resor per körd km, 0,76 st
  - b. Koldioxid per rest km. Ingen statistik över resors längd noteras.

Mariehamns väg mot Parisavtalet

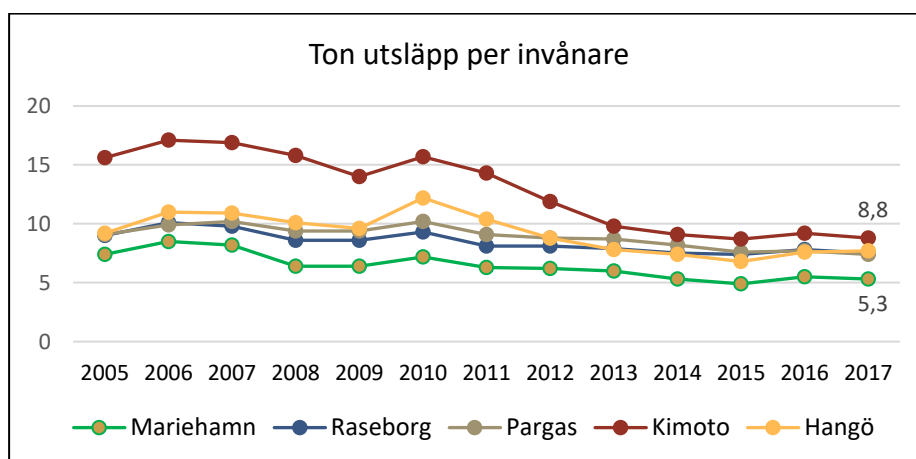
Det kommer krävas mycket för att vi ska klara av vår del av Parisavtalet men vi är redan på rätt väg. I den kommunala organisationen har vi i Mariehamn redan 100 % förnybar el, vi håller på att ställa om vår fordonsflotta och framför allt vi värmer våra lokaler med Finlands mest hållbara fjärrvärmesystem. Fjärrvärmenätet har sedan starten år 1978 sakta men säkert vuxit från en försiktig idé till att vara en plattform i stadens hållbarhetsarbete. Tack vare centrala biobränsleeldade pannor har Mariehamns energibolag gjort över 1 000 oljepannor överflödiga. Istället för att värma husen med enskilda oljepannor producerar de energi med hjälp av restprodukter från det åländska skogsbruket vilket är både hållbart och problemfritt för hushållen.

Mariehamns Energi Ab påbörjade värmeleveranser till sin tusende kund i fjärrvärmenätet i slutet av 2019! Det är en grön milstolpe på många vis och ett konkret bevis på vad hållbar utveckling miljöhänsyn, bekvämlighet och god ekonomi betyder för ålänningarnas vardag.

Totala växthusgaser per capita

Finlands Miljöcentral (SYKE) har beräknat mängden och utvecklingen av klimatutsläpp för alla kommuner i Finland under 2005–2017. Utsläppen har för första gången beräknats med en ny, enhetlig beräkningsmetod för alla kommuner. Resultaten kommer att uppdateras årligen. Kommunernas invånarspecifika utsläpp varierar betydligt: från utsläpp på cirka 3 koldioxidekvivalentton till över 25 ton. I genomsnitt var kommunernas utsläpp per invånare 10,7 ton år 2017. Mariehamn redovisar 5,3 ton koldioxidutsläpp per person 2017.

För att klara av Parisavtalet beräknas den hållbara nivån vara mellan 700 och 1 500 kg per person. Därför måste arbetet med att minska våra utsläpp från växthusgaser fortsätta med full kraft.

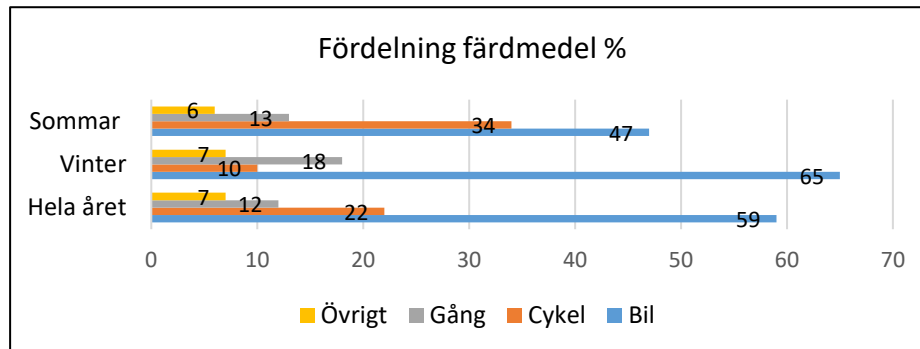
Utsläppen av växthusgasutsläppen för de städer i det Femstadssamarbete som Mariehamn ingår sedan 1988. Källa: hämtat 6.3.2019 från Finlands Miljöcentral.

Vad har hänt under 2019?

Resvaneundersökning

Under sommaren 2019 genomförde Mariehamns stad en stor undersökning för att få veta mer om anställdas resvanor i samband med arbetet. Syftet var att tillsammans kunna planera framtidens resande på bästa sätt. Under sommaren fanns enkäten tillgänglig via Ankaret för Mariehamns stads ca 750 anställda. Resvaneundersökningen handlade om anställdas resor mellan hemmet och arbetsplatsen samt tjänsteresor.

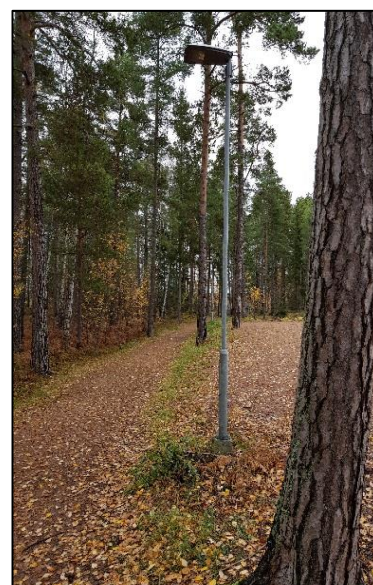
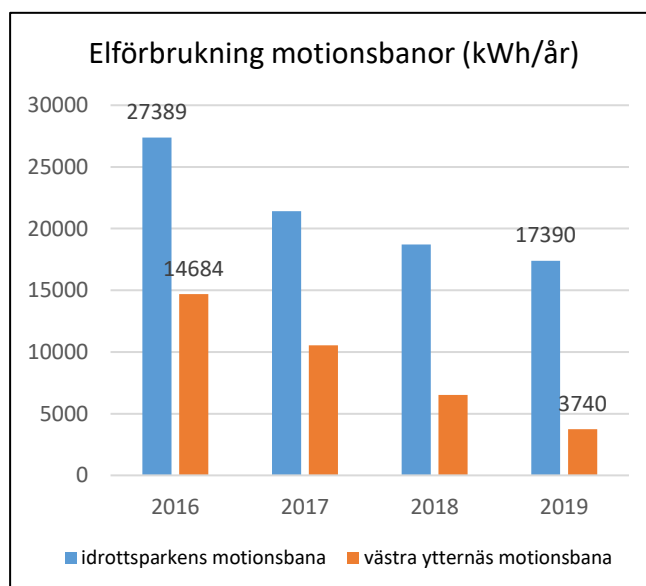
Resultatet. Tvåhundrafyrtio personer svarade på enkäten - en svarsfrekvens på trettiofyra procent. Sett över hela året, görs drygt hälften, femtionio procent, av resorna mellan arbetet och hemmet med bil. Det är en hög andel. Men cykeln har en stark ställning, framför allt under sommaren, drygt en tredjedel, trettiofyra procent, använder då cykel som färdmedel. Dock är det ett fåtal som använder kollektivtrafiken, endast 1 %.

Vad kan förbättras? För att få djupare perspektiv på hur de anställda inom Mariehamns stad ser på resor kopplat till arbetet, så gav vi även möjligheten till att lämna förslag på förbättringsåtgärder. De flesta inkomna förslag, fyrtio procent, ville se förbättringar kring arbetsplatsens cykelparkeringar. Ett annat frekvent förekommande önskemål var att få tillgång till bättre omklädnings- och duschmöjligheter, tjugo procent av de svarande uppgav att detta skulle bidra till att få anställda att cykla till och från arbetet. Mer om resultatet av resvaneundersökningen finns att läsa på stadens hemsidor.

Energieffektivisering

Flera bra exempel på energieffektiviseringar har åstadkommit kring stadens idrottsanläggningar. En anledning till detta att man tidigt började ersätta befintlig belysning mot den betydligt energisnålare LED-tekniken. Exempelvis har nu alla stadens motionsspår LED som belysningskällor, vilket har inneburit stora energibesparingar.

Hållbar konsumtion och produktion

Miljömål 2.

Öka andelen ekologiska livsmedel, minst 75 procent av de livsmedel staden köper in ska vara ekologiska senast 2030.

Måluppfyllelse: Andelen inköpta ekologiska livsmedel till stadens daghem och skolor uppgick under 2019 till 23 %.

Miljömål 3.

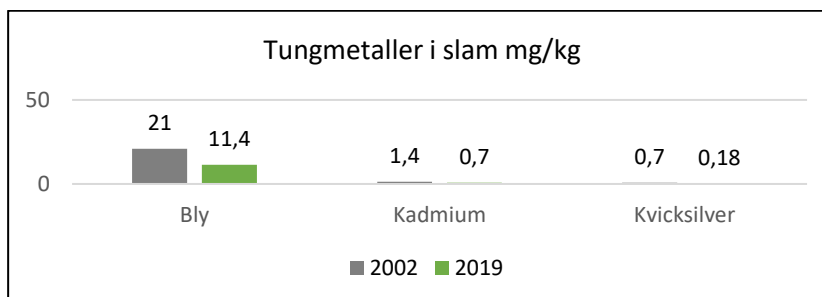
Vid anskaffning av varor och tjänster ska minst 60 respektive 40 % vara upphandlade genom att miljömässigt relevanta och uppföljningsbara krav har ställts i upphandlingen.

Måluppfyllelse: Andelen inköpta miljömärkta varor och tjänster under 2019 var 30 respektive 14 %.

Indikatorer:

1. Andel ekologiska livsmedel. 23 %
2. Andel miljömärkta varor. 30 %
3. Andel miljömärkta tjänster. 14 %
4. Koldioxid per producerad portion mat i stadens kök (Co2/portion). Ingen mätning utförd.
5. Matsvinn per portion producerad mat i stadens kök. Ingen mätning utförd.
6. Andelen klimatsmarta rätter på matsedlarna i stadens kök. Ingen mätning utförd.
7. Inköpt mängd kött i kommunal verksamhet i kg. Ingen mätning utförd.
8. Inköpt vattenmängd/invånare. 79 kubikmeter
9. Andelen miljöcertifierad nybyggnation i stadens regi. 0 st
10. Medelkoncentrationen av bly, kvicksilver och kadmium i avloppsslammet.

Lotsbroverket är Ålands största avloppsreningsverk och som årligen producerar verket ca 3 000 kubikmeter slam. Innehållet i avloppsslam från reningsverk är en spegelbild av många av de föroreningarna som omsätts i samhället. Ju renare avloppsvatten (mindre miljögifter och kemikalier) till reningsverken desto bättre förutsättningar för ett hållbart samhälle. Med renare avloppsvatten får vi renare hav – och bättre slam. Slammet utgör ett utmärkt och enkelt provtagningsmedium som lämpar sig väl för miljögiftsstudier. Flera olika tungmetaller har sedan länge analyserats vid Lotsbroverket. Halterna av tungmetaller i avloppsslammet är mycket låga.

11. Insamlat hushållsavfall per invånare.

457 kilogram avfall per person/år 2018, källa: ÅSUB Statistik 2019:4

Vad har hänt under 2019?

Klimatsmart dag, indikator 4,6,7. Variationer i klimatavtrycken från olika livsmedelsgrupper är stor. Till de som ger allra minst klimatbelastning hör potatis producerad i Norden ca 0,1–1,0 kg koldioxid/kg produkt som allra störst belastning ger nötkött 17–40 kg koldioxid/kg. Djurproduktionen står för nästan 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Nöt och får, som är idisslande djur, orsakar på grund av sin fodermältning särskilt stora utsläpp av växthusgaser.

Som ovan nämnt finns det många väl förankrade argument för att minska konsumtionen av kött. Ett av argumenten är den stora klimatbelastningen från köttproduktionen. Klimatbelastning för en färdig vegetarisk rätt är ca 0,5 kg koldioxid jämfört med en kötträtt ca 2 kg koldioxid. Klimatsmart dag har varit ett inslag i Mariehamns skolor och daghem under en längre tid, vilket innebär att en dag i veckan serveras enbart vegetariskt. Inom stadens skolor och daghem serveras ca 1 600 portioner dagligen vilket innebär att varje veckas klimatsmarta dag minskar klimatbelastningen med 2,4 ton koldioxid.

Informationsinsatser med miljötips. Varje månad publicerades miljötips med en koppling till vad staden själv har åstadkommit i de aktuella ämnena. Under en vecka oktober genomfördes dessutom en informationsutställning i biblioteket om stadens miljö- och klimatarbete. En film om stadens anläggande av våtmark vid Nabben gjordes och visade bl.a. under pausen vid ett av stadens fullmäktigemöten. Allt material finns tillgängligt på stadens miljösidor via hemsidan.

Hållbar stadsutveckling för en god livsmiljö

Miljömål 4.

Utveckling av stadens markanvändning genomförs på ett sätt som säkrar närhet till grönområden, biologisk mångfald, möjlighet till en hållbar livsstil samt motståndskraft inför klimatförändringar.

Indikatorer

1. Grönplan (plan för grönområden) utarbetad senast år 2020 (Ja/nej)
Nej. Förarbetet påbörjat med art- och biotopinventeringar av delar av grönområden.
2. Strategi för klimatanpassning utarbetad senast 2021 (Ja/nej)
Nej.
3. Andel invånare som har högst 300 meters gångavstånd till ett grönområde.
Ingen inventering utförd.
4. Andel meter gång- och cykelväg per invånare.
Inom Mariehamn finns 47,3 km gång- och cykelvägar. Detta är drygt 4 meter gång- och cykelväg per invånare i Mariehamn, vilket är en väldigt hög siffra jämfört med många städer i vårt grannland Sverige. Enligt en svensk studie av cykelfrämjandet i Sverige var det enbart en av de 53 inventerade kommunerna som redovisade mer än 4 meter gång- och cykelväg per invånare (Cykelfrämjandet, 2018).
5. Cykelresor. Antal cyklistor (dygnsmedeltrafik) i centrala Mariehamn.
240 st (mätperiod 23.9.2019-1.10.2019 Ålandsvägen).
6. Bilresor - Antalet bilar som passerar Ålandsvägen under vardagsmedeldygn.
6 125 st (mätperiod 23.9.2019-1.10.2019 Ålandsvägen).

Utmaningar. Samhällets anpassning till klimatförändringar är angelägen att driva på. Det gångna året med både kraftig nederbörd och varma vinter är ett exempel på situationer som kommer att bli allt vanligare. Extrema väderhändelser och deras följd effekter riskerar att i allt högre grad påverka bebyggelse, infrastruktur

och tekniska försörjningssystem. Staden har det lokala ansvaret för att anpassa samhället till klimatförändringarna och detta arbete behöver prioriteras framöver. Första steget är att avsätta resurser för att ta fram en Strategi för klimatanpassning, i enlighet med indikator 2.

Rent vatten och hav

Miljömål 5.

Miljöpåverkan från staden på kustvatten, stränder, vattendrag minskas.

Den vetenskapliga grunden till förbättringskunskap. All mätning syftar till att ge oss underlag till någon form av handling eller åtgärd. Åtgärden eller handlingen ska i sin tur bidra till att vi närmar oss våra gemensamma mål. Data om miljökvalitet blir inte meningsfulla förrän vi har något att jämföra dem med. Först då kan vi bedöma om siffrorna är goda eller dåliga nyheter.

I redovisningen nedan utav indikatorer har jämförelse gjorts med gällande gränsvärden och vid avsaknad av sådana har andra representativa jämförelsetal använts.

Indikatorer

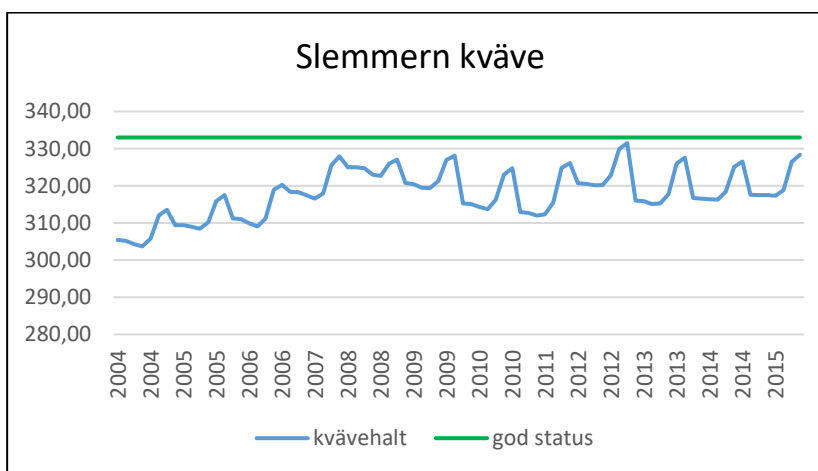
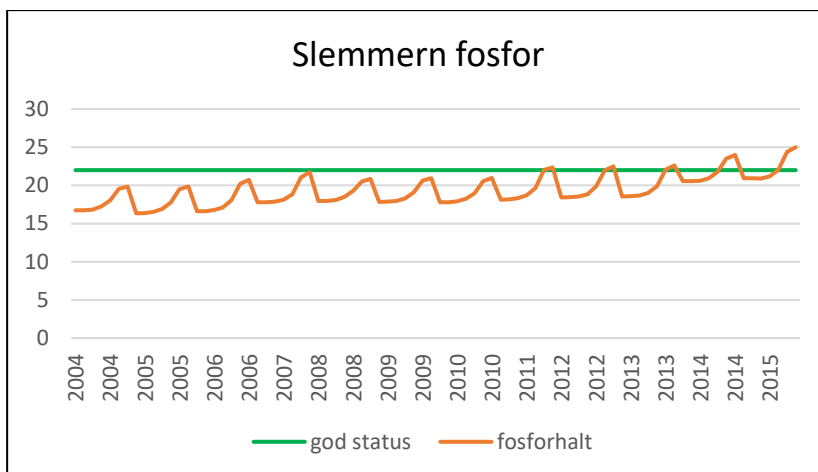
1. Andel vattenförekomster i staden med god ekologisk status.

Resultat: Eu:s vattendirektiv kräver att alla medlemsländer ska arbeta långsiktigt för att förbättra och/eller bibehålla en god vattenkvalitet. Vid klassificeringen av vattnens tillstånd enligt vattendirektivet används en femgradig skala (hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig). Vid klassificeringen har man utgått från tre typer av parametrar: biologiska, kemisk-fysikaliska och hydromorfologiska.

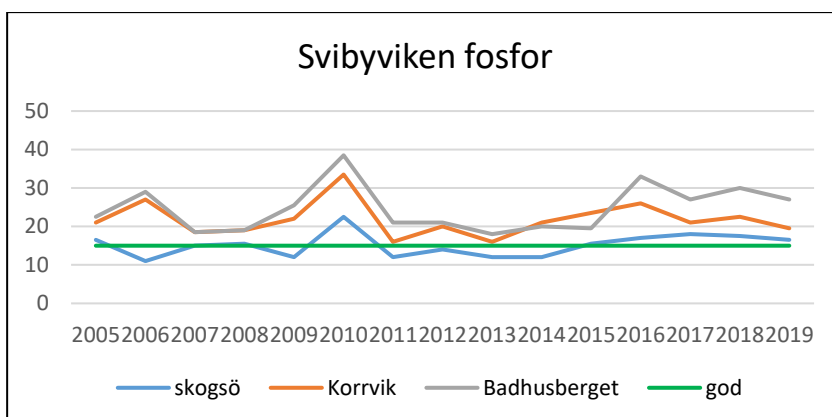
För stadens vattenområden (Slemmern och Svibyviken) var klassningen av vattenkvaliteten under senaste mätperiod 2012–2018 måttlig status.

- 2 & 3. Halt av totalfosfor och totalkväve i havsvatten vid provtagning i Slemmern och Svibyviken.
Resultat Slemmern: Landskapsregeringens miljöbyrå ansvarar för en övergripande vattenövervakning, som har syfte att ge en heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd och för att ge underlag för fortgående kvalitetsbedömning av hela det åländska havsområdet. Redovisade resultat hämtat från miljöbyråns databas. Vattenområdena är klassificerade i tre olika typer baserat på bl.a. vattenomsättning i enlighet med vattendirektivet. Slemmern är klassat som innerskärgård och Sviby som ytterskärgård, varje skärgårdstyp har olika gränsvärden för fosfor och kväve. Alla resultat redovisas i µg/l.

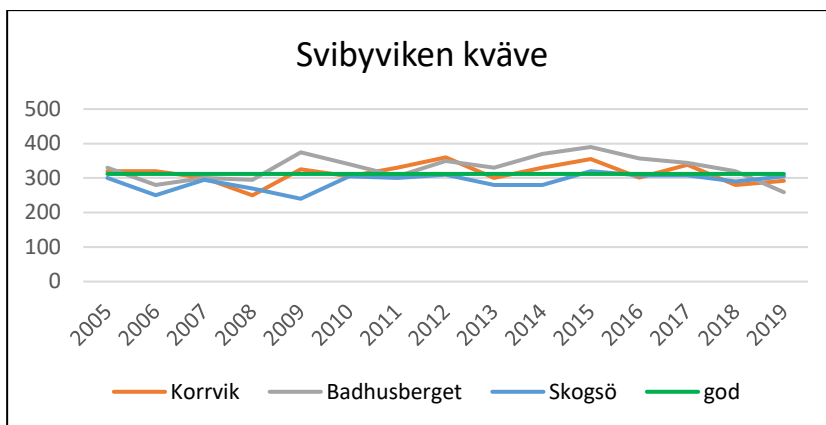
Totalfosfor (µg/l)				
Skärgårdstyp	Hög/God	God/Måttlig	Måttlig/Otillfredsställande	Otillfredsställande /Dålig
Innerskärgård	19,0	22,0	43,0	75,0
Mellanskärgård	15,0	18,0	34,0	60,0
Ytterskärgård	13,0	15,0	29,0	50,0
Totalkväve (µg/l)				
Skärgårdstyp	Hög/God	God/Måttlig	Måttlig/Otillfredsställande	Otillfredsställande /Dålig
Innerskärgård	277,0	333,0	442,0	590,0
Mellanskärgård	265,0	319,0	423,0	564,0
Ytterskärgård	259,0	312,0	413,0	551,0

Resultat Svibyviken: Tillståndet för vattenkvalitén inom Svibyviken följs upp enligt ett övervakningsprogram i stadens regi. För närvarande används tre olika mätstationer, Badhusberget, Korrvik och Skogsö. Vid varje station mäts ett flertal parametrar däribland fosfor och kväve. Det kan konstateras att endast den yttre mätstationen Skogsö uppvisar under delar av mätperioden fosforhalter för god status. När det gäller kvävehalter är det inte någon markant skillnad mellan mätstationerna. Alla resultat redovisas i µg/l.

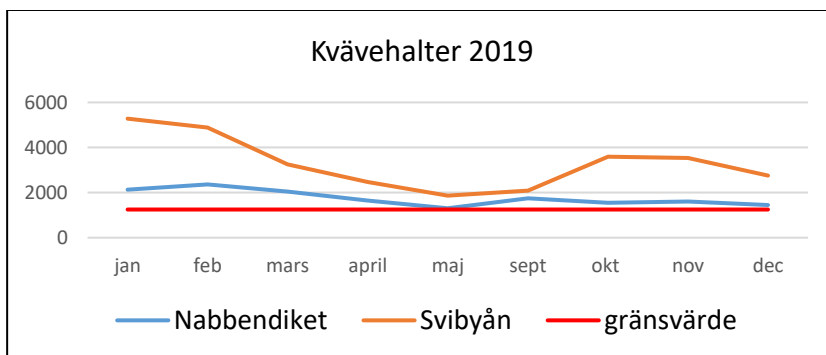
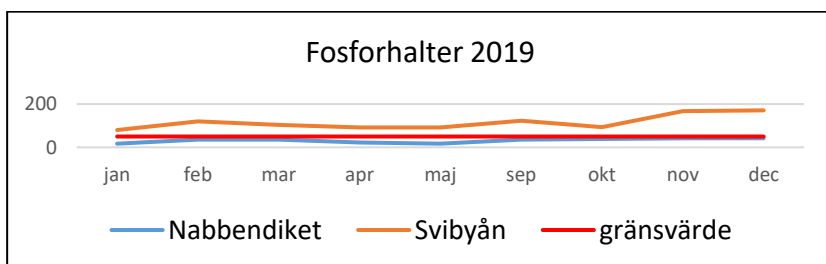

Avrinning Slemmern: Avrinningsområdet som belastar Slemmern består förutom delar staden även utav delar av Jomala och Lemlands markområden. Vi analyserar flera av stadens dagvattenflöden, bl.a. det som avrinner från norra staden inkl. delar av Jomala och mynnar ut vid Nabben. Detta flöde är det klart största flödet som uppstår inom stadens markområde, ca 1 000 000 miljon kubik per år. Tyvärr finns det varken rikt- eller gränsvärde föreskrivna för kväve och fosfor gällande vattendrag implementerat i den åländska lagstiftningen. För att kunna göra en jämförelse har vi därför valt att använda gränsvärden för dagvatten som används inom flera svenska städer.

Avrinning Svibyviken: Den klart största markavrinningen till Svibyviken sker genom Svibyån, ca 2 500 000 miljoner kubik rinner årligen ut i den norra delen av Svibyviken. Större delen av avrinningsområdet ligger utanför stadsgränsen. Avrinningsområde är 1 103 hektar stort och består främst av skogsmark och åkermark. Vattenkvaliteten och flödet i Svibyån övervakas utav landskapsregeringens miljöbyrå. Nedan redovisas resultatet av denna mätning gällande fosfor- och kvävebelastning.

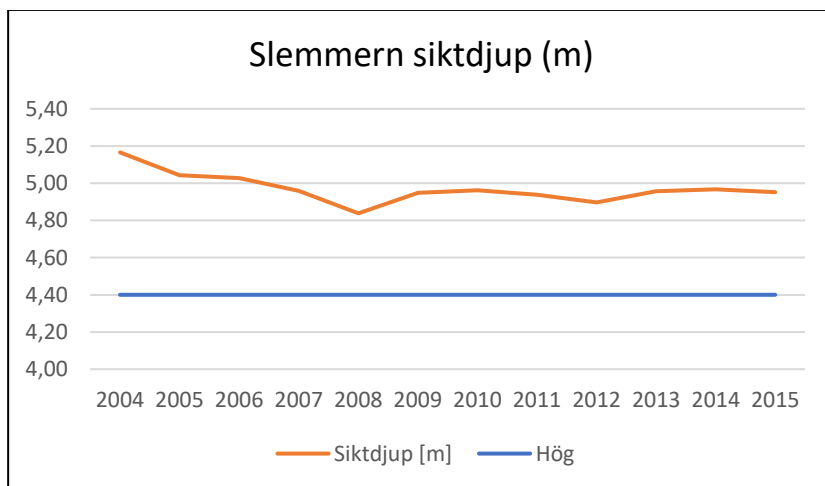
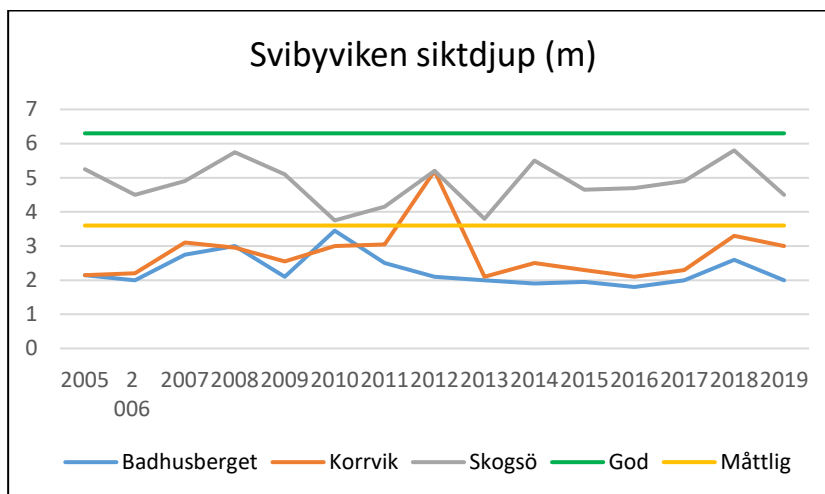
Konsekvenserna av framtidens klimat redan här. De förväntade förändringarna i klimatet kommer med stor sannolikhet att innebära en ökning av kväveläckaget och fosforläckaget från jordbruksmark. Det förändrade nederbördsmönstret med ökad nederbörd på vintern och de kraftiga skyfallen som förväntas att bli mer frekventa riskerar jordbruksmarken att urlakas på näringsämnen. Nederbördsmängden under 2019 var 794 mm (normalår 595) varav 216 mm föll enbart under november-december. Näringstransporten var en av de största sedan mätningen startade 1996.

4. Siktdjupet i i Slemmern och Svibyviken

Utifrån hur vattenområdena är klassificerade i enlighet med vattendirektivet finns även för siktdjup framtagna gränsvärden för att kunna göra en bedömning av status. Ökande mängder näringsämnen medför en ökad produktion av växtplankton i vattnet, Denna effekt kan uppskattas genom mätning av siktdjupet. Dock kan annan grumling av vattnet, såsom humus och suspenderat slam, också påverka siktdjupet.

Siktdjup (m)	Hög/God	God/Måttlig	Måttlig/Otillfredsställande	Otillfredsställande /Dålig
Ytterskärgård	7,5	6,3	3,6	1,8
Innerskärgård	4,4	3,7	2,1	1,1

Andelen tjänligt vatten på stadens officiella badplatser

ÅMHM har som har tillsyn över alla godkända allmänna badplatser på Åland. Under badsäsongen som inleds den 15 juni och pågår till den 31 augusti tar de vattenprover för att kontrollera bakteriehalter samt eventuell förekomst av andra föroreningar inkl blågröna alger. Under 2019 konstaterades bra badvattenkvalitet vid alla stadens badstränder, vid 12 tillfällen observerades dock en mindre mängd blågröna alger.

5. Halt av PCB och dioxin i fisk.
  - Ingen provtagning utförd
6. Framtagen plan för vattenområden (blåplan) senast år 2021 (Ja/nej)
  - nej
7. Andelen bräddningar till recipient från ledningsnät. Totalvolym
  - Under året var nederbörds mängderna mycket större än normalt, drygt 35 % mer. Detta orsakade störningar vid verket då det finns ett inläckage via ledningsnätet. Trots den höga belastningen, 2,8 miljoner kubikmeter, var bräddningarna små, Ca 2 000 kubikmeter bräddades inom staden.

Vad har hänt under 2019?

Efter nästan två års planering och projektering kunde arbetet med att anlägga nabbens multifunktionella våtmark påbörjas. I strålände majväder 2019 kunde grävmaskinerna rulla ut i området och börja forma om landskapet. Under ett normalår förväntas drygt 1 000 000 kubikmeter dagvatten renas genom den nu färdigbyggda våtmarksanläggningen.

Reningsprocesserna som har valts är två naturnära metoder som ofta används för att rena dagvatten. Metoderna har visat sig vara effektiva för rening av föroreningar i dagvatten inklusive mikroplaster. Provtagningar av noga utvalda parametrar har påbörjats i nära samarbete med Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium. Under våren 2020 kommer provtagningar startas gällande verifiering av de olika reningsfunktionerna i anläggningen.

Rekreation och utbildningssyfte. Förutom våtmarkers funktion som näringsfällor och för biologisk mångfald har de även betydelse för socialt välbefinnande och de viktiga för att skapa gröna stråk i samband med tätortsbebyggelse. Därför har vi lagt stor vikt att planera de vandringsvägar i området för att de ska ge största möjlighet till att komma nära och ta del av växt och djurlivet och de pedagogiska värden som det tillför.

Demokrati

Demokratibokslutets syfte och bakgrund

Under mandatperioden 2012–2015 fastställde fullmäktige att Mariehamns stad ska upprätta ett demokratibokslut, vilket nu görs för åttonde året i rad. I demokratibokslutet redovisas såväl grundläggande fakta som vilka demokratifrämjande åtgärder staden gjort under året.

Det fullmäktige som tillträdde i januari 2016 fastställde övergripande mål för mandatperioden. Det mål som tydligast kan kopplas till främjande av demokrati är att "Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt".

Den representativa demokratin

Stadsfullmäktige

Stadsfullmäktige väljs vid allmänna val vart fjärde år. Vissa ändringar i sammansättningen kan ske under åren, till exempel om en förtroendevald flyttar från Mariehamn.

Under året har fullmäktige sammanträtt vid 11 tillfällen. Sammanträdena är öppna för allmänheten och kungörs i båda lokaltidningarna samt på stadens hemsida ca en vecka innan mötet. Även det här året filmades och direktsändes fullmäktiges sammanträden både som webbsändningar och i det vanliga TV-nätet. Det är även möjligt att se sammanträdena i efterhand via stadens hemsida.

Under 2019 slutbehandlade stadsfullmäktige 48 motioner (2018: 29 st, 2017: 23 st) och 40 nya motioner lämnades in.

År 2019 har fullmäktige bestått av 27 ordinarie ledamöter varav 12 (44%) är kvinnor. Fullmäktiges presidium har bestått av en kvinnlig ordförande, medan såväl första vice ordförande som andra vice ordförande är män.

Fullmäktigeledamöternas medelålder var 54,3 år, medan en genomsnittlig Mariehamnare var 44,4 år. En genomsnittlig fullmäktigeledamot är således äldre än en genomsnittlig Mariehamnare.

De ordinarie fullmäktigeledamöterna per ålder och kön

Ålderskategori	Kvinnor	Män
70-	2	3
60-69	0	5
50-59	4	3
40-49	3	3
30-39	3	0
20-29	0	1
	12	15

Övriga kollegiala organ

Övriga kollegiala organ omfattas av den jämställdhetslagstiftning som innebär att andelen kvinnor respektive män i ett organ måste vara minst 40 %. Representationen med avseende på kön är således totalt sett jämn i dessa organ.

Under 2019 var stadsstyrelsens ordförande en man, första vice ordförande en kvinna och andra vice ordförande en man. Tre av sex nämndordföranden var kvinnor. I fyra av de sex nämnderna var viceordförande en kvinna.

Medelåldern för de ordinarie medlemmarna i stadsstyrelsen samt stadens nämnder är 55,66 år. Medelåldern för ordinarie medlemmarna i äldrerådet är 74 år.

Antalet förtroendevalda i stadens egna, ordinarie inrättade, kollegiala organ uppgår till 84 personer. En plats i äldrerådet har inte tillsatts efter att den förtroendevalda avsåg sig uppdraget.

Information som grund för engagemang

Staden arbetar aktivt för att öka medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande. En viktig grund för att kunna engagera sig är att man som medborgare har tillgång till information. Innehållet på stadens hemsida uppdateras kontinuerligt och utgör stommen i den digitala kommunikationen. Under 2019 var antalet unika sidvisningar på www.mariehamn.ax 525 653 st. (2018: 521 938 st).

Möjligheten att lämna synpunkter, förbättringsförslag och felanmälningar via e-formulär finns samlade på en plats på hemsidan. Platsen lyfts fram med en egen ikon på startsidan med texten Ta kontakt. Under 2019 skickades 48 ärenden in via det allmänna kontaktformuläret, jämfört med förra årets 43 ärenden.

Insatser för särskilda grupper som annars har begränsade möjligheter att delta utgör en viktig del av demokratiarbetet. Både mariehamn.ax och bibliotek.ax är anpassade så att besökare med nedsatt syn kan ta del av innehållet genom att lyssna. Hemsidorna är också responsiva vilket innebär att de anpassas sig till aktuell skärmstorlek.

E-formulär istället för blanketter är mer säkert, enkelt och smidigt för mariehamnare och ålänningar då de vill ansöka om eller anmäla sig till de tjänster staden erbjuder. Arbetet med att ta fram e-formulär i Offentliga Ålands e-tjänstplattform påbörjades redan under 2018. Under maj månad 2019 togs det första e-formuläret i bruk, för ansökan om barnomsorg. Där används även den nationella tjänsten för identifiering.

Sociala medier erbjuder så gott som alltid möjlighet till tvåvägskommunikation och därmed har arbetet med att stärka stadens närvaro på sociala media fortsatt under året. På stadens officiella Facebook-sida finns information om lediga tjänster inom stadens organisation, lediga tomter samt annat allmännyttigt för stadens invånare. LinkedIn används också för att dela information om lediga tjänster. Facebook är en bra kanal för att nå ut med brådskande information. Staden har även nischade Facebook-sidor för stadsbiblioteket, kultur, idrott, Mariebad, räddningsverket, ungdomsgårdarna, äldreomsorgen och Medis m.fl. Dessutom har stadens parkeringsbiträde en sida för att förmedla information och tips. Exempel på närvaro i andra sociala medier är Snapchat samt Instagram som ungdomsledare, fritidsledare och fältarna använder sig av.

Den officiella Facebook-sidan hade 2 127 följare vid utgången av 2019 (2018: 2 023 st). Det mest spridda inlägget under 2019, som nådde 5 972 personer, gällde information om daghemmen i samband med stormen Alfrida. Även information om e-formulär för att beställa brevröstningshandlingar till kommunalvalet fick stor spridning till 3 329 personer. Inlägg om lediga jobb och framförallt sommarjobb är ofta väldigt populära. Men tredjeplatsen gick ändå till inlägget om en pulkabacke på torget, med en räckvidd på 2 912 personer.

Demokratiåtgärder som gjorts under året

Valåret 2019

2019 var ett supervalår med val till Europaparlamentet, riksdagen, lagtinget och kommunerna. I samband med nämnda val har flera informationsinsatser och -kampanjer genomförts både i stadens regi och i samarbete med andra offentliga och icke-offentliga aktörer.

Inför lagtings- och kommunalvalet genomfördes en digital kampanj i september – oktober för att höja valdeltagandet. Valinformation publicerades på stadens hemsida samt på www.val.ax. Stadskansliet producerade tre korta, informativa filmer om kommunalval. Filmserien "Henriks valskola" visades via stadens Youtubekanal, Facebooksida och i TV under pausen i stadsfullmäktigesändningarna. En liten utställning om kommunalvalet fanns i stadsbiblioteket. Staden samarbetade även med projektet "En säker hamn" som bland annat ordnade valskola för inflyttade. På valdagen arrangerade JCI Mariehamn "Barnens val", för att lära ut vad val är och hur det går till. "Barnens val" fanns i alla tre vallokaler i staden.

Inför lagtingsvalet hade Ålands landskapsregering förberett för att röstberättigade som vistas utanför Åland skulle kunna internetrösta i lagtingsvalet. Med ytterst kort framförhållning valde man av säkerhetsskäl att inte erbjuda internetröstning. För att möjliggöra för väljare med koppling till Mariehamn att snabbt beställa sina brevröstningshandlingar satte staden upp ett e-formulär där väljaren säkert kunde identifiera sig med exempelvis bankkoder.

I lagtingsvalet var valdeltagandet 66 procent i Mariehamn (2015: 68,2 procent), medan det totala valdeltagandet på Åland var 69,7 procent. I kommunalvalet var valdeltagandet 62,2 procent i Mariehamn (2015: 64,4 procent), medan det totala valdeltagandet på Åland var 66,4 procent.

I Europaparlamentsvalet var valdeltagandet 51 procent i Mariehamn, medan det totala valdeltagandet på Åland var 50,8 procent. I riksdagsvalet var valdeltagandet 59,2 procent i Mariehamn, medan det totala valdeltagandet på Åland var 59,7 procent.

Demokratiutbildningar

I januari arrangerade staden, i samarbete med Rädda Barnen på Åland, en utbildning i barnrätt och barnkonventionsfrågor för personal och förtroendevalda. Simrishamns kommun delade med sig av goda erfarenheter om hur de konkret och systematiskt har arbetat med Barnkonventionen i det dagliga arbetet. Begreppen barnperspektiv, barnrättsperspektiv och barnets bästa diskuterades särskilt.

Temat för höstens ledarskapsdag var tjänstedesign, vilket är ett metodiskt sätt att ta vara på brukares och invånares synpunkter i utformningen av tjänster.

Medborgardialog

Under 19.12.2018-07.01.2019 genomfördes en resvaneundersökning (RVU) bland stadens 1130 skolbarn i årskurserna 1–9, varav 20 procent svarade. Syftet var att ta reda på hur Mariehamns skolbarn tar sig till och från skolan samt hur de upplever trafiksäkerheten och tryggheten längs skolvägen. Det var första gången en RVU genomfördes bland stadens grundskolelever. Resultatet kan användas som en grund till framtida åtgärder till exempel för att göra vägen till skolan säkrare och tryggare. De sammanställda resultaten visar på att Mariehamns grundskoleelever har relativt hållbara resvanor och att cykel är det populäraste sättet att ta sig till och från skolan på. Hela 44 % av respondenterna cyklade till och från skolan medan 24 % gick till och från skolan.

Ytterligare en RVU genomfördes under sommaren 2019, denna gång bland stadens anställda. Resvaneundersökningen handlade om anställdas resor mellan hemmet och arbetsplatsen samt tjänsteresor. Tvåhundrafyrtio personer svarade på enkäten - en svarsfrekvens på trettiofyra procent. Sett över hela året, görs drygt hälften, femtionio procent, av resorna mellan arbetet och hemmet med bil. Det är en hög andel. Men cykeln har en stark ställning, framför allt under sommaren, drygt en tredjedel, trettiofyra procent, använder då cykel som färdmedel.

Staden deltog som utställare på Ålands handelsmessa 29–30 mars. Flera olika verksamheter inom stadens organisation presenterade sig och ställde ut material. Mässbesökarna hade också möjlighet att skriva ner sina tankar på post-it-lappar och fästa dem på väggar under frågorna "Vad tycker du är bra med Mariehamn? Hur kan det bli ännu bättre?" respektive "Vad fungerar mindre bra i Mariehamn? Hur kan det förbättras?". Totalt lämnades 190 lappar in. Synpunkterna sorterades efter mässan och förmedlades till stadens ledningsgrupp.

Den 27 maj arrangerades ett informations- och diskussionstillfälle om förslaget till delgeneralplan för centrum. Tillfället hölls i stadsbiblioteket där det även under en månad tid fanns en utställning över förslaget. Under året har stadsutvecklingsnämnden och stadsarkitektkansliet hållit flera samrådstillfällen och ställt ut aktuella stadsplaneärenden.

Medborgarundersökning

Under hösten genomfördes en medborgarundersökning (ÅSUB R2019:9) med syfte att få kännedom om medborgarnas bedömningar av Mariehamn som en stad att leva i, deras bedömning av stadens verksamheter samt deras syn på möjligheterna till medborgerligt inflytande.

Rapporten är den tredje i sitt slag, och alla undersökningar har utförts av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB). De tidigare undersökningarna genomfördes 2012 och 2015, vilket gör det möjligt att följa upp förändringar som skett över tid. Den här gången var det totalt 506 medborgare i Mariehamn som tyckte till om sin stad och dess verksamheter.

Mariehamn som en plats att leva och bo på

Invånarnas bedömning av Mariehamn som en plats att leva på gav ett sammanfattande betyg (NRI) 78, vilket tolkas som att medborgarna är "mycket nöjda". Sammanfattningsvis konstateras att resultaten för Mariehamn som en plats att leva och bo på är relativt oförändrade i förhållande till resultaten år 2015.

Stadens verksamheter

Undersökningen fann att invånarnas sammanfattande bedömning av stadens verksamheter (NMI) var 69, vilket kan översättas till att invånarna är "nöjda". Delområdet kultur fick ett högt medelbetyg både i årets och i den förra undersökningen (2015).

Invånarnas möjlighet till inflytande

Det sammanfattande betyget (NII) för hur medborgarna bedömer möjligheterna till påverkan och inflytande i Mariehamn nådde hösten 2019 inte upp till gränsen för "nöjd" utan stannade på 52. Dessutom sjönk NII ytterligare i förhållande till resultaten 2012 (55) och 2015 (54). Undersökningen visade att områdena förtroende och påverkan bör prioriteras om syftet är att stärka helhetsbetyget (NII).

Exempel på demokratiåtgärder från sektorerna

Infrastruktursektorn

Räddningsverket tillsammans med andra säkerhetsmyndigheter bjuder in allmänheten till en blåljusdag i september månad. Fortlöpande information om räddningsverkets verksamhet presenteras på sociala medier. På räddningsverkets sociala medier ges även möjlighet för allmänheten att ställa frågor samt att betygsätta den service vi ger.

Vad gäller den fysiska miljön har staden årligen följt upp vilka åtgärder som vidtagits för förbättrad tillgänglighet och från och med 2013 sker den uppföljningen som en integrerad del av infrastrukturnämndens bokslut. Fotgängare, cyklister och motorfordonsförare beaktas likvärdigt vid trafikplanering. Ombyggnader för bättre tillgänglighet genomförs i samband med större projekt eller i form av separata mindre projekt. Särskilda tillgänglighetsåtgärder genomförs i och utanför stadens fastigheter.

Medborgare som själva vill bidra till skötseln av närområden kan ingå skötselavtal med staden. Tillsammans kommer parterna överens om vilka åtgärder som får göras.

Sektorn bidrar årligen med olika trafikarrangemang, tillfälliga överlåtelser av gatu- eller parkmark och information i dialog och i samarbete med tredje sektorns aktörer och olika verksamhetsutövare vid alla evenemang som ordnas i staden.

Fortlöpande information över aktuella arbetsmoment och trafikregleringar har publicerats på stadens hemsida. Allmänheten har möjlighet att rapportera fel och brister i allmänna områden och trafikleder via felanmälan på stadens hemsida.

Under året mottogs och behandlades ett flertal förslag till förbättring och utökning av sektorns service i form av initiativ och motioner från stadsborna eller deras representanter i fullmäktige.

Socialektorn

Inom barnomsorgen har man ordnat informations- och diskussionstillfällen i barnomsorgsfrågor som direkt rör vårdnadshavare.

I slutet av året beslutade förvaltningen att barnomsorgen från och med 2020 slutar använda portalen Unikum och istället utökar användningen av Tempus. Att dra ned på antalet kommunikationskanaler är önskemål som framkommit till staden, framförallt från familjer som har barn både inom barnomsorg och skola. Förändringen var ett led i att minska antalet system som familjerna behöver använda i vardagen.

Fältare och äldreomsorgen använder Facebook flitigt för kommunikation med sina intressenter.

Inom äldreomsorgen ordnas anhörigräffar och de äldres åsikter om trygghetstelefonerna har efterfrågats via en enkät. Äldreomsorgen deltog också i Äldremässan på Röda Kors-gården.

Kultur- och fritidssektorn

Biblioteket genomförde en brukarundersökning i november. 140 svar lämnades in. Resultatet presenterades i januari 2020.

Under valåret 2019 gjordes några mindre insatser för att främja valdeltagandet. Inför EU-valet på våren gjorde två praktikanter en "inspirationsfilm". Språkcaféet hade val som tema vid ett tillfälle. Under tre veckor fanns ett valbås med information om hur valen går till i stadsbiblioteket - materialet togs fram av stadskansliet.

En föräldraenkät gjordes för att få deras syn på ungdomsenhetens verksamhet. 38 svarade. Föräldrar som svarat säger att de har förtroende för ungdomsenhetens personal och verksamhet.

I februari inbjöds alla intresserade till ett informationsmöte i Baltichallen om bygget av Baltic friidrottsarena. I december hölls en guidad rundvandring för allmänheten i Idrottsparken där projektet med omläggningen av WHA presenterades.

Från och med 2019 görs alla ansökningar om bidrag från kultur- och fritidsnämnden digitalt.

Bildningssektorn

Elevrådsmöten och sedvanliga föräldramöten hålls regelbundet i stadens skolor. Elevråden diskuterar aktuella frågor och fungerar som remissinstans när det finns frågeställningar där bildningsnämnden önskar ta del av elevernas åsikter. Elevrepresentanter finns också i bildningsnämnden.

Elevråden har under året tagit en aktiv del i planeringen av läsårets teman, flera av temadagarna har elevråden bestämt innehållet i. De har beslutat om inköp för att främja olika rastaktiviteter och inbjudit fastighetsavdelningen till en skolgårdsutvecklingsdag. Elevråden har hörts när det gäller grundskolelagen och eleverna i åk 7–9 har deltagit i en utvärdering av försöket med mobilfri grundskola.

Stadsledningen

Kanslichef: Emma Dahlén, Henrik Häggblom fr.o.m 17.11.2019

Finanschef: Peter Karlsson

Personalchef: Sari Hautamäki

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision, stadsstyrelse och äldreråd. Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, informationsteknik, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha annan centraliserad service som specificeras av beslutande organ.

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen skall inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen.

Stadsdirektören och stadsledningens stads-, finans-, personal- och stadsarkitektkansli skall administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

Torggatan

Utfall drift och investering

Stadsledning Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	61 650		61 650	42 265	-19 385	52 828
Avgiftsintäkter				2 033	2 033	1 725
Understöd och bidrag	393 500		393 500	435 955	42 455	278 849
Övriga intäkter	47 000		47 000	99 790	52 790	96 847
Interna verksamhetsintäkter	6 447 395		6 447 395	6 391 694	-55 700	6 316 149
VERKSAMHETSINTÄKTER	6 949 545		6 949 545	6 971 738	22 193	6 746 398
Löner och arvoden	-5 238 492		-5 238 492	-5 946 579	-708 087	-4 926 990
Pensionskostnader	-1 019 352		-1 019 352	-1 275 755	-256 403	-1 057 744
Övriga lönebikostnader	-254 296		-254 296	-82 141	172 155	-60 456
Lönebikostnader	-1 273 648		-1 273 648	-1 357 896	-84 248	-1 118 201
Personalkostnader	-6 512 140		-6 512 140	-7 304 475	-792 335	-6 045 191
Köp av tjänster	-3 163 717		-3 163 717	-3 355 101	-191 384	-2 841 083
Material, förnödenheter och varor	-1 542 163		-1 542 163	-1 551 773	-9 610	-1 517 580
Understöd	-30 000		-30 000	-32 300	-2 300	-32 300
Övriga verksamhetskostnader	-239 573		-239 573	-49 989	189 584	-42 777
Interna verksamhetskostnader	-758 510		-758 510	-702 479	56 032	-766 896
- därav internhyra	-318 765		-318 765	-318 765	0	-316 549
- därav kost- och lokalservice	-68 215		-68 215	-68 215	0	-73 804
- därav centrala it kostnader	-171 201		-171 201	-171 201	0	-161 968
VERKSAMHETSKOSTNADER	-12 246 104		-12 246 104	-12 996 118	-750 014	-11 245 828
VERKSAMHETSBIDRAG	-5 296 559		-5 296 559	-6 024 380	-727 821	-4 499 430
Driftsbidrag	-5 296 559		-5 296 559	-6 024 380	-727 821	-4 499 430
Årsbidrag	-5 296 559		-5 296 559	-6 024 380	-727 821	-4 499 430
Planenliga avskrivningar	-130 441		-130 441	-105 308	25 133	-110 732
Avskrivningar och nedskrivningar	-130 441		-130 441	-105 308	25 133	-110 732
ÅRETS RESULTAT	-5 427 000		-5 427 000	-6 129 688	-702 688	-4 610 162
Årets överskott (underskott)	-5 427 000		-5 427 000	-6 129 688	-702 688	-4 610 162
Resultat	-5 427 000		-5 427 000	-6 129 688	-702 688	-4 610 162

Investeringar Stadsledning exkl. Pommern o Finansiering	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik.bok- bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster								
Utgifter		-150 000		-150 000	-84 806	65 194		
Netto		-150 000		-150 000	-84 806	65 194		
23035 Fiberförvaltningsnät								
Inkomster								
Utgifter					-1 311	-1 311		
Netto					-1 311	-1 311		
23062 Hårdvara till förvaltningsnät								
Inkomster								
Utgifter		-150 000		-150 000	-83 495	66 505		
Netto		-150 000		-150 000	-83 495	66 505		

4 mbk Pommern Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Köp av tjänster				-7 173	-7 173	
Material, förnödenheter och varor	-74 613		-74 613	-329	74 284	
Understöd	-201 000		-201 000	-199 478	1 522	-197 503
Övriga verksamhetskostnader				-5	-5	
Interna verksamhetskostnader	-35 746		-35 746	-46 800	-11 055	-2 176
VERKSAMHETSKOSTNADER	-311 358		-311 358	-253 785	57 573	-199 679
VERKSAMHETSBIDRAG	-311 358		-311 358	-253 785	57 573	-199 679
Driftsbidrag	-311 358		-311 358	-253 785	57 573	-199 679
Årsbidrag	-311 358		-311 358	-253 785	57 573	-199 679
Planenliga avskrivningar	-78 642		-78 642	-97 836	-19 194	-31 015
Avskrivningar och nedskrivningar	-78 642		-78 642	-97 836	-19 194	-31 015
ÅRETS RESULTAT	-390 000		-390 000	-351 622	38 378	-230 693
Årets överskott (underskott)	-390 000		-390 000	-351 622	38 378	-230 693
Resultat	-390 000		-390 000	-351 622	38 378	-230 693

Investeringar 4 mbk Pommern	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik.bok- bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster					95 210	95 210		
Utgifter			-373 265	-373 265	-344 321	28 944		
Netto			-373 265	-373 265	-249 111	124 154		
46002 Renovering av el								
Inkomster					9 110	9 110		
Utgifter			-9 502	-9 502	-11 388	-1 886		
Netto			-9 502	-9 502	-2 278	7 224		
46210 Huvuddäck								
Inkomster	200 000				89 637	89 637	339 330	428 967
Utgifter	-548 907		-15 000	-15 000	-1 190	13 810	-735 766	-736 956
Netto	-348 907		-15 000	-15 000	88 447	103 447	-396 436	-307 989
46504 Torrdocka								
Inkomster	5 300 000				-3 537	-3 537	5 000 000	4 996 463
Utgifter	-7 320 000		-348 763	-348 763	-331 743	17 020	-6 675 613	-7 007 356
Netto	-2 020 000		-348 763	-348 763	-335 280	13 483	-407 965	-2 010 893

Finansiering Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter						0
Övriga intäkter	189 125		189 125	251 232	62 107	165 957
Interna verksamhetsintäkter	2 149 446		2 149 446	2 061 108	-88 337	2 078 940
VERKSAMHETSINTÄKTER	2 338 571		2 338 571	2 312 340	-26 230	2 244 897
Pensionskostnader				3 216	3 216	
Lönebikostnader				3 216	3 216	
Personalkostnader				3 216	3 216	
Köp av tjänster				-120	-120	-28 005
Övriga verksamhetskostnader				-5 616	-5 616	0
VERKSAMHETSKOSTNADER				-2 520	-2 520	-28 005
VERKSAMHETSBIDRAG	2 338 571		2 338 571	2 309 820	-28 750	2 216 892
Kommunalskatt	44 616 496		44 616 496	40 905 022	-3 711 474	40 879 032
Fastighetsskatt	1 460 286		1 460 286	1 550 135	89 849	1 465 745
Samfundsskatt	7 062 481		7 062 481	5 122 167	-1 940 314	6 336 418
Övriga skatteintäkter	233 696		233 696	169 293	-64 403	160 003
Skatteintäkter	53 372 959		53 372 959	47 746 616	-5 626 343	48 841 197
Landskapsandelar och kompensationer	6 403 646		6 403 646	6 912 886	509 240	7 305 017
Driftsbidrag	62 115 176		62 115 176	56 969 322	-5 145 853	58 363 106
Ränteintäkter	974 917		974 917	963 850	-11 067	919 905
Övriga finansiella intäkter	310 780		310 780	234 247	-76 533	323 245
Räntekostnader	-259 548		-259 548	-150 912	108 636	-169 998
Övriga finansiella kostnader	-123 149		-123 149	-45 881	77 268	-48 604
Finansiella intäkter och kostnader	903 000		903 000	1 001 305	98 305	1 024 548
Årsbidrag	63 018 176		63 018 176	57 970 627	-5 047 549	59 387 655
Planenliga avskrivningar	-767 358		-767 358		767 358	0
Avskrivningar och nedskrivningar	-767 358		-767 358		767 358	0
ÅRETS RESULTAT	62 250 818		62 250 818	57 970 627	-4 280 191	59 398 459
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder	-818		-818		818	
Årets överskott (underskott)	62 250 000		62 250 000	57 970 627	-4 279 373	59 398 459
Resultat	62 250 000		62 250 000	57 970 627	-4 279 373	59 398 459

Investeringar Finansiering	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik.bok- bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster					389 590	389 590		
Utgifter					-93 500	-93 500		
Netto					296 090	296 090		
20005 Försäljning av aktier och andelar								
Inkomster					355 000	355 000		
Utgifter								
Netto					355 000	355 000		
20016 Inköp av fast egendom								
Inkomster								
Utgifter					-93 500	-93 500		
Netto					-93 500	-93 500		
20030 Försäljning av fast egendom								
Inkomster					34 590	34 590		
Utgifter								
Netto					34 590	34 590		

Stadsledningens driftsverksamheter Stadsfullmäktige, stadsstyrelse och stadsdirektör (210 688 euro), Finanskansliet (74 684 euro), Gemensam upphandling (89 917 euro), Lokalservice (67 333 euro), Personaladministration (106 761 euro), Arbetarskydd och företagshälsövård (85 643 euro) samt Långtidsarbetslöshet (183 453 euro) visade en positiv budgetavvikelse över 50 000 euro. Orsaken var främst lägre behov av köp av tjänster och personalkostnader. Negativa budgetavvikelser över 50 000 euro var Finans-IT (-171 893 euro) främst användningsrättigheter, Kostservice (-97 165 euro) främst förbrukningsmaterial, Personalpolitik (-100 647 euro) främst övriga social- och hälsovårdstjänster såsom friskvårdskuponger samt Förvaltningsövergripande personalkostnader (-1 194 756 euro) där periodisering av semesterlöner utgjorde -1 183 372 euro som ökad skuld till kommande år. Övriga verksamheter visade samlat en positiv budgetavvikelse om 312 390 euro. **Stadsledningens investeringar** visar på en utgiftsrest om 1 311 euro för slutförande av investeringen Fiberförvaltningsnät från föregående år samt en försening av investeringen Hårdvara till förvaltningsnät som slutförs kommande år.

4mbk Pommerns driftsverksamhet gick i stort sätt enligt plan, och **Pommerns investeringar** slutade med en positiv budgetavvikelse om 124 154 euro främst tack vare ett obudgeterat landskapsbidrag för investeringen i Huvuddäck.

Finansieringens driftsverksamheter visar budgetavvikelser på -5 117 103 euro för Skatter och landskapsandelar där kommunalskatten (-3 711 474 euro) påverkades främst av en skattereform med tillhörande omläggning i när beskattningen redovisas och utbetalas, men också av ett minskat invånarantal. Finansieringsutgifter och inkomster (99 123 euro) med lägre räntekostnader, Kalkylerade räntor och avskrivningar (767 358 euro) med en budgeterad avskrivningsbuffert samt Markinköp och -försäljning (56 077 euro) var de driftsverksamheter som visade på en positiv budgetavvikelse över 50 000 euro. **Finansieringens investeringar** utgjordes av budgeterat avkastningskrav från dotterbolagen Mariehamns Energi Ab och Fastighets Ab Marstad från dess fritt egna kapital om totalt 355 000 euro. Mark- och vattenområden såldes till bokföringsvärdet 34 590 euro och köptes för 93 500 euro under året.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

Staden deltar i arbetet med det femte strategiska utvecklingsmålet "Attraktionskraft för boende, besökare och företag" inom ramen för Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Stadens synlighet och position inom ramen för den gemensamma varumärkesplattformen säkras.

En utredning av vad som krävs för att staden ska bli årets stadskärna 2024 i Finland och hur det kan förverkligas genomförs.

- City Mariehamn har slutfört utredningen angående hur Mariehamn kunde bli årets stadskärna i Finland år 2024. Ett avtal kommer att ingås med Ålands Näringsliv som är huvudman för uppdraget för det fortsatta arbetet med att göra Mariehamn till årets stadskärna.

Utveckla gemensamma grundmallar till de olika upphandlingsformer som finns i stadens elektroniska upphandlingsverktyg.

- Det finns grundmallar för användning i stadens elektroniska upphandlingsverktyg. När antalet genomförda upphandlingar i verktyget allt eftersom ökar, så kan behovet öka med fler unika grundmallar till respektive upphandlingsform. Alternativet som redan används, är att kopiera en tidigare genomförd upphandling att utgå ifrån. Det kan konstateras att alla upphandlingar som hitintills genomförts i e-Avrop under flera år, har varit unika och helt olika varandra.

Möjlighet till elektronisk nätbetalning via stadens e-tjänster.

- De tekniska förutsättningarna för elektronisk nätbetalning via stadens e-tjänstplattform är klar, men en säkrad process med koppling till ekonomisystemet kvarstår. Pilotprojektet bibliotekets e-betalning gick inte att genomföra i staden på grund av hur Ålands gemensamma biblioteksdata är uppbyggd. Aktiviteten försenas till nästa år.

Staden har beredskap att inleda anpassning av serviceproduktionen utgående från en ny befolkning i händelse av justering av kommungränsen.

- Utifrån resultatet av lagtingsvalet under hösten med ett regeringsbyte som följd bedöms det mindre troligt att eventuella justeringar av kommungränsen kommer att ske inom en överskådlig framtid. Arbetet med anpassning av serviceproduktionen utgående från ny befolkning i händelse av en justering av kommungränsen skrinläggs tills vidare.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Uppföljning av arbetsplatsernas åtgärdsförslag med anledning av medarbetarenkäten 2018.

- Cheferna och medarbetarna gick igenom enkäten och kom med konkreta åtgärdsförslag till en ännu bättre arbetsmiljö.

Seminarium för förtroendevalda och fackförbund avseende jämställd lönesättning arrangeras.

- Med anledning av att Mariehamns stad har som målsättning att år 2020 ha jämställda löner bjöd vi in till ett seminarium om lika lön för likvärdigt arbete dit förtroendevalda, ledande tjänstemän, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och media bjöds in. Seminariet syftade till att belysa de utmaningar som vi står inför vid arbetet med denna fråga.

Riktade ergonomiutbildningar tillsammans med företagshälsovården.

- Ergonomiutbildningarna tillsammans med stadens företagshälsovård fortätter även under 2020.

Fortsatt förstudie av möjligheterna att ta i bruk ett tidsuppföljningsystem i stadens samtliga fastigheter. (2019–2020)

- Staden har för avsikt att fortsätta förstudierna med ibruktagande av ett system för tidsuppföljning för stadens samtliga fastigheter.

Företagshälsovårdens servicenivå och inriktning ses över.

- Servicenivån ses över i samband med upphandlingen av FHV.

Uppföljning av övergången till systemet med friskvårdkuponger.

- Friskvårdskupongerna togs aktivt i bruk 2019.

Riktlinjer, rutiner och kanaler för internkommunikation såsom intranät ses över, uppdateras och dokumenteras.

- För att kunna gå vidare med uppdateringen och införandet av nya riktlinjer, rutiner och kanaler för internkommunikationen behöver ännu vissa tekniska lösningar vara garanterat säkerställda så att samtliga av stadens anställda kan vara delaktiga i den interna kommunikationen.

Efterlevnaden av dataskyddsbestämmelser i stadens system följs upp och eventuella brister åtgärdas.

- Arbetet pågår, men blev avbrutet då tidigare dataskyddsombud slutade sin anställning i staden. Ett utkast till en revision, där statusen över efterlevnaden av dataskyddsbestämmelserna har redovisats. I mitten av juli tecknade staden ett s.k. Data Protection Officer (DPO)-avtal med Åda Ab, som bolaget önskade säga upp efter ca 2,5 månader p.g.a. förväntad resursbrist fr.o.m. årsskiftet. Mariehamns stad har därefter anställt ett dataskyddsombud på nytt.

Påbörja övergång till en IT-miljö med förbättrat användargränssnitt och skapa processer för ökad driftssäkerhet.

- Arbetet med att övergå till renodlad PC-miljö är påbörjat. En utredning har genomförts för att kartlägga de utmaningar som synliggjorts.

Efterlevnad av stadens grafiska profil i stadens samtliga verksamheter följs upp. Riktlinjer och rutiner för utformning av ffa. arbetskläder och fordon ses över.

- Kortfattade, enkla tips som var och en anställd kan använda sig av läggs ut på intranätet under hela året. Information till stadens ledare har getts på Chefstimmen. Den planerade upphandlingen av arbetskläder har överförts från stadskansliet till finanskansliets upphandlare, i upphandlingsunderlaget ska användandet av profilen beaktas.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

Stadens upplåningsstrategi ses över och dokumenteras. En förstudie om införskaffande av systemstöd för planering och uppföljning av lån genomförs.

- Ett dokumenterat underlag till beslut av befintlig lånestrategi är fortsättningsvis under arbete, där beredningen av ärendet kvarstår. En kartläggning av ett mer anpassat system för planering och uppföljning av lån har genomförts. Resultatet visar på att befintlig lösning fortsättningsvis kommer att användas.

Förvaltningsövergripande upphandlingar genomförs för arbetskläder, matvaror, företagshälsovård, juristtjänster, försäkringar och annonsering.

- Framtagande av underlag för kommande upphandling av profil- och arbetskläder är under arbete, matvaror utannonserades i e-avrop 17.2.2020, företagshälsovård och försäkringar är fortsättningsvis aktuella. Gällande försäkringar avgränsas förarbetet i upphandlingen för dessa i enlighet med redan genomförd utredning/rapport. Förberedande arbete och utredningar för att påbörja upphandling av juristtjänster har inletts.

Stadens systemstöd för schemaläggning implementeras i hela organisationen.

- En förstudie för ett nytt schemalägningsprogram har inletts.

Åtgärder utgående från stadens digitaliseringsstrategi och databokslut prioriteras och genomförs.

- En gapanalys av stadens IT-miljö har genomförts i syfte att identifiera de utvecklingsåtgärder stadens behöver genomföra för att uppnå fastställd digitaliseringsstrategi. Planering och stegvis integration för att förnya IT-miljön har påbörjats. Flera åtgärder har genomförts för att höja stadens skalskydd för

Mariehamns stads fastigheter. Ett arbete har påbörjats för att utforma ett IT-användaravtal för stadens användare som beskriver användningsrätten till stadens IT-system. Staden har även via ett samverkansprojekt erhållit en grundmall för informationssäkerhetspolicy som ska redigeras utifrån vad som är relevant för staden under år 2020.

Koncerndirektivens konkreta innebörd och förutsättningar till samordning diskuteras med koncernbolagen.

- I och med revideringen av stadens förvaltningsstagda kommer en koncernkommitté, direkt underställd stadsstyrelsen att inrättas från 2020. Koncernkommittén kommer att handha verkställandet av tillsynen och styrningen av koncernen samt framlägga förslag till riktlinjer för ägarpolitiken och principerna för stadens politik inom dottersamfunden, intressesamfunden samt de kommunalförbund staden är medlem i.

Uppföljning av övergång till ärendehanteringssystemet Hilda med dokumentation av gemensamma förvaltningsrutiner.

- Med hänvisning till förändringar i personalsituationen vid stadskansliet under hösten 2019 har arbetet med dokumentation av de gemensamma förvaltningsrutinerna inte kunnat slutföras. Som tidigare meddelats kommer arbetet att fortsätta och troligen slutföras under 2020.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla.

En ny arkivplan utarbetas.

- Med hänvisning till förändringar i personalsituationen vid stadskansliet under hösten 2019 har arbetet inte kunnat påbörjas. Behovet av utarbetandet av en ny arkivplan kvarstår alltjämt och kommer att påbörjas under 2020.
- Intern handledning av stadens arbetsplatser för att lyfta fram positiva nyheter från stadens verksamhet.
- På Chefstimmen den 1 mars hölls en föreläsning om mediahantering. Under föreläsningen betonades vikten av att cheferna tänker på, och tar ansvar för, att lyfta fram positiva nyheter från verksamheten. Senare under året har cheferna påmint om kommunikationsansvaret de har. Stadskansliet erbjuder stöd och hjälp med nyhetsformulering.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.

Inför kommunalvalet genomförs allmänna och målgruppsanpassade insatser i syfte att öka valdeltagande.

- En digital kampanj för att höja valdeltagande genomfördes i september-oktober. Valinformation publicerades på stadens hemsida samt på www.val.ax. Stadskansliet producerade tre korta informativa filmer om kommunalval som även spreds på sociala medier och i TV i samband med sändningen från fullmäktigemöte. En liten utställning om kommunalvalet fanns i stadsbiblioteket. Staden samarbetade även med projektet "En säker hamn" som bl.a. ordnade valskola för inflyttade.

Handledning av stadens arbetsplatser i demokrati- och delaktighetsarbete.

- I januari arrangerade staden, i samarbete med Rädda Barnen på Åland, en utbildning i barnrätt och barnkonventionsfrågor för personal och förtroendevalda. Simrishamns kommun delade med sig av goda erfarenheter om hur de konkret och systematiskt har arbetat med Barnkonventionen i det dagliga arbetet. Begreppen barnperspektiv, barnrättsperspektiv och barnets bästa diskuterades särskilt. Tema för höstens ledarskapsdag var tjänstedesign, vilket är ett metodiskt sätt att ta vara på brukares och invånares synpunkter i utformningen av tjänster.

Rutiner och verktyg för systematisk inhämtning, hantering och uppföljning av synpunkter utarbetas och implementeras.

- Stadens IT-samordningsgrupp har bekantat sig med ett digitalt verktyg. Behov och nuvarande rutiner behöver ses över innan man går vidare. Kostnaden för särskild programvara måste övervägas i förhållande till behov och nytta.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

Ungdomar erbjuds sommararbete inom stadens förvaltningar

- Sammanlagt 20 platser nyttjades av ungdomar.

Sommararbetssedlar erbjuds till privatföretagare för att fler ungdomar ska få möjlighet till sommararbete.

- Totalt nyttjade 7 sommararbetsedlar av företag.

Översyn av stadens rutiner och principer för att kunna erbjuda arbete åt långtidsarbetslösa personer.

- Nya rutiner och principer för långtidsarbetslösa har inte påbörjats.

Kulturell hållbarhet

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

Förberedande arbete inför Tall Ships Races 2021.

- Avtal mellan staden och ÅSS är undertecknat. Organisationen börjar ta form, ÅSS sköter rekrytering av ansvarspersoner och övriga volontärer. En delegation om tre personer deltog i Host Port Seminar i juli och vid STI:s årskonferens i december deltog fem personer.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

Extern Miljörevision enligt nya ISO 14001 genomförs i april.

- Mariehamns stad genomgick under april en omfattande miljörevision. Certifieringsorganet A3CERT gjorde besök vid delar av stadens förvaltningsenheter och stadens dotterbolag och fattade beslut om fortsatt miljöcertifiering.

Interna Miljörevisioner i enlighet fastställd revisionsplan

- Miljösamordnaren genomförde sjutton miljörevisioner ute i förvaltningen och bolag.

Implementering av nytt miljöprogram inklusive integrering i stadens ordinarie verksamhetsplaneringsprocess.

- Stadsfullmäktige godkände i april ett miljöprogram för Mariehamns stad för åren 2019–2030.

Slemmerna prioriteras med åtgärder för att säkra att vatten som härrör från staden håller sådan kvalitet att det bidrar till uppnåendet av god ekologisk status.

- Efter nästan två års planering och projektering kunde arbetet med att bygga Nabbens våtmark verkställas. Genom anläggande av våtmarken kommer ett av de största flödena (1 miljon m³) till Slemmerna renas. Resultat av den löpande provtagningen av bl.a. våtmarksflödena kommer att redovisas kontinuerligt.

En cykelstrategi utformas med åtgärder för att främja cykeln som transportmedel både internt och externt.

- En förberedande resvaneundersökning bland stadens anställda har utförts, rapport finns tillgängligt på stadens hemsidor. En cykelstrategi är påbörjad men inte slutförd.

Bilansvändningen i stadens verksamhet kartläggs och förslag utarbetas till gemensamma principer och eventuell pool-lösning.

- En sammanställning av de senaste årens bränsleförbrukning för stadens fordonsflotta är utförd, inga större variationer konstaterades. En dialog med intresserade bilföretag har inletts om hur en bilpoolsverksamhet skulle kunna utformas, inkl. bokningssystem. En stor resvaneundersökning inkl. tjänsteresor bland stadens anställda har utförts, rapport finns tillgängligt på stadens hemsidor.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

Månatliga informationsinsatser med miljötips efter säsong.

- Varje månad publicerades miljötips med en koppling till vad staden själv har åstadkommit i de aktuella ämnena. Under en vecka oktober genomfördes dessutom en informationsutställning i biblioteket om stadens miljö- och klimatarbete. En film om stadens anläggande av våtmark vid Nabben gjordes och visade bl.a. under ett av stadens fullmäktigemöten. Allt material finns tillgängligt på stadens miljösidor via hemsidan inkl. Facebook.

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Unika sidvisningar mariehamn.ax	540 000	525 653	521 938
Besvarade samtal av telefonist	56 122	58 049	61 009
Leverantörsfakturor totalt via attestprogrammet	27 339	26 921	27 309
därav e-leverantörsfakturor	9 569	8 857	9 015
Fakturor totalt	32 860	33 393	31 330
därav e-fakturor	10 649	13 474	11 204
Löneutbetalningar	18 500	18 650	16 484
Personer som slutat sin anställning	35	35	-
Varav ålderspension	25	25	-
Kostprestationer totalt i stadens kosthåll	900 000	890 000	858 136
Ekologiska livsmedel andel i %	30,0%	23,0%	24,0%
Yta m ² som städas (per 31.12)	50 402	50 100	49 518

Stadsutvecklingsnämnden

Nämndordförande: Tom Forsbom

Stadsarkitekt: Sirkka Wegelius

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Nämnden handhar de uppgifter som utgör de fysiska förutsättningarna för stadsutvecklingen. Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplaneringsfrågor. Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet.

Nämndens verksamhetsidé är att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och förstärkt identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt. Eftersom staden är i ständig förändringsprocess måste stadsplanerna ses över kontinuerligt.

Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner.

Nämnden strävar till social, ekonomisk, kulturell och miljömässig hållbarhet.

Bostadsområdet Horelli

Utfall drift och investering

Stadsutvecklingsnämnden Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Avgiftsintäkter	32 334		32 334	33 253	919	40 439
Övriga intäkter						7 095
Interna verksamhetsintäkter				2 500	2 500	720
VERKSAMHETSINTÄKTER	32 334		32 334	35 753	3 419	48 254
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK				7 250	7 250	
Löner och arvoden	-217 872		-217 872	-212 353	5 519	-230 549
Pensionskostnader	-43 464		-43 464	-42 909	555	-45 811
Övriga lönebikostnader	-11 148		-11 148	-5 501	5 647	-8 939
Lönebikostnader	-54 612		-54 612	-48 410	6 202	-54 750
Personalkostnader	-272 484		-272 484	-260 763	11 721	-285 300
Köp av tjänster	-128 007		-128 007	-46 563	81 444	-56 934
Material, förnödenheter och varor	-16 000		-16 000	-11 322	4 678	-9 252
Understöd	-4 000		-4 000	-4 000	0	-1 490
Övriga verksamhetskostnader	-500		-500	-124	376	-160
Interna verksamhetskostnader	-84 348		-84 348	-83 942	405	-82 815
- därav internhyra	-38 223		-38 223	-38 223	0	-37 958
- därav centrala it kostnader	-23 195		-23 195	-23 195	0	-21 944
VERKSAMHETSKOSTNADER	-505 338		-505 338	-406 715	98 624	-435 952
VERKSAMHETS BIDRAG	-473 004		-473 004	-363 712	109 292	-387 698
Årsbidrag	-473 004		-473 004	-363 712	109 292	-387 698
Planenliga avskrivningar	-1 996		-1 996	-1 996	0	-3 602
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 996		-1 996	-1 996	0	-3 602
ÅRETS RESULTAT	-475 000		-475 000	-365 708	109 292	-391 300
Årets överskott (underskott)	-475 000		-475 000	-365 708	109 292	-391 300
Resultat	-475 000		-475 000	-365 708	109 292	-391 300

En tillbakablick på verksamheten visar att tyngdpunkten varit på översiktlig planering med större planerings- och utredningsuppdrag för delgeneralplanen för centrum och Styrö holme.

Nämnden har under året slutbehandlat två komplexa stadsplaneärenden. Slutbehandlade är Magazin och Österhamn. Under arbete har därtill varit planändringarna för Hotell Esplanad, parkområdet i stadsdelen Klinten som ändras till fyra egnahemstomter, Posten d.v.s. tomten i hörnet av Torggatan-Nygatan och del av stadsdelen Sveden. Övergripande frågor som behandlats är förslaget till delgeneralplan för Mariehamns centrum med trafiksystemlösning för Mariehamns centrum, stomplan för stadsdelen Apalängen och fyra motioner. Motionerna gällde gemensamhetsboende för äldre, framtida husbyggen av trä, bygga i trä och strategi kring offentligt byggande i trä. Stadsarkitekten har under året behandlat nio enkla planprocesser varav samtliga trätt i kraft. Under året har 11 stadsplaner fastställts. Av dessa var två komplexa stadsplaneprocesser och nio var enkla. Antalet givna utlåtanden var 32.

Stadsarkitektkansliets personal omfattar två tjänster och två anställda i arbetsavtal; stadsarkitekten, planarkitekten, landskapsarkitekten och planläggningsassistenten. Byråsekreteraren gick i pension 2017. Byråsekreterarvakansen har därefter varit otillsatt och arbetet är för tillfället fördelat mellan stadskansliet och stadsarkitektkansliet. Under året har konsulter anlåtits för framtagande av material till delgeneralplan för Mariehamns centrum. Landskapets kulturmiljöenhet anlätades under året för att inför framtagning av grönplan göra en arkeologisk inventering av Mariehamns park- och naturområden.

Nämndens driftbudget har ett överskott på 109 292 euro, ca 23 %. Bakgrunden till överskottet är huvudsakligen kvarstående konsultanslag om ca 63 600 €, högre inkomster än budgeterat (10 668 €), samt kvarstående anslag inom personalkostnader efter att en tjänst varit otillsatt i två månader. Nämnden hade i driftsbudgeten fått konsultanslag för konsekvensutredningar för framtagning av delgeneralplan för Svinö holme och Styrso holme om 50 000 euro. Delgeneralplanen för Mariehamns centrum har krävts större arbetsinsatser under året än förutsattes och även konsultanslag varför framtagningen av utkast till delgeneralplanerna för Svinö holme och Styrso holme inte kunnat slutföras. Även planändringen för Sveden har krävt mer personresurser under året än som förutsattes.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande

Förslag till delgeneralplan för Mariehamns centrum förväntas träda i kraft under 2019. Planen möjliggör en dubbling av affärsyta och boende yta och en mindre utökning av kontorsyta.

Ändring av stadsplanerna i stadsdelen Sveden omfattande 119 tomter förväntas träda i kraft under 2019. Planen möjliggöra ca 65 nya bostäder.

- Förslaget till delgeneralplan för centrum och ändring av stadsplanerna i stadsdelen Sveden har inte trätt i kraft under 2019 med konsekvens att planernas effekter uteblir i ökad affärsyta och kontorsyta samt nya bostäder.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

Studieresor och utbildningstillfällen erbjuds personalen med anknytning till aktuella arbetsuppgifter.

- Planarkitekten deltog i oktober på Union of Baltic Cities konferens i Kaunas, Lettland. Personalen har deltagit i utbildning för digitala program och i landskapsregeringens utbildning gällande ekosystemtjänster och grönplan.

Staden ska ha en stabil ekonomi

En delgeneralplan för centrum godkänns av staden under året.

- Stadsutvecklingsnämnden har godkänt förslaget till delgeneralplan för Mariehamns centrum i februari 2019. Stadsstyrelsen ställde ut planen till påseende under tiden 20.5–19.6.2019 och 19 anmärkningar inkom. Stadsarkitektkansliet bemötte anmärkningarna och tog fram ett slutgiltigt planförslag med teknisk justering 1.11.2019 utgående från att det utställda planförslaget kan godkännas inom år 2019.

Modernisering av stadsplanerna i stadsdelen Sveden slutförs.

- Stadsplanet var utställt till påseende under tiden 19.11–19.12.2018 och 23 anmärkningar inkom. Ett omarbetat planförslag har godkänts av stadsutvecklingsnämnden som stadsstyrelsen ställde ut till påseende under tiden 9.12.2019–8.1.2020 och 13 anmärkningar inkom.

Utkast till delgeneralplan för Svinö holme tas fram.

- Fullmäktige tog augusti 2016 ställning till vilket bebyggelsealternativ som ska ligga grund för delgeneralplanarbetet. Under året har framtagningen av ett utkast påbörjats.

Utkast till delgeneralplan för Styrso holme tas fram.

- Inventeringar har tagits fram under 2018 som underlag för planarbetet. Trafikfrågan har diskuterats i samarbetskommittén för Mariehamn och Lemlands kommun. Alternativa skisser gällande markanvändningen har diskuterats med markägarna. Landskapets miljöbyrå har på begäran lämnat utlåtande över naturvärden.

Stadsplaneändringsansökningar från privata markägare behandlas.

- Under perioden har sex komplexa planärenden behandlats varav tre ansökts av privata markägare. Nio planändringar med enkel planprocess har påbörjats och fastställts under året. Av dessa var sju från privata markägare.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla

Större stadsplaneärenden förses med konsekvensbedömning för social hållbarhet.

- Delgeneralplan för Mariehamns centrum och Österhamns planprocesser inkluderar konsekvensbedömning för social hållbarhet.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt

De aktuella stadsplaneförslagen finns framställda på stadens hemsida.

- Aktuella planeärenden har funnits på stadens hemsida under planprocessen. Under utställningstiden har planärendena varit tillgängliga på hemsidan och på stadsarkitektkansliet samt på stadsbiblioteket.

Samråd ordnas i samband med komplexa stadsplaner som har betydande inverkan.

- I ett tidigt skede under planprocessen har samråd arrangerats. Under året har tre samråd arrangerats; Apalängens stomplan, parkområdet i Klinten och tomten Storängen-9-6 vid hörnet Torggatan-Nygatan.

Tvärsektoriellt samarbete vid planläggning med olika berörda enheter i staden.

- Tvärsektoriellt samarbete inom Mariehamn har hållits kontinuerligt som en del av bl.a. planprocessen för Österhamn, Hotell Esplanad och Sveden.

Tvärsektoriellt samarbete med landskapet och berörda kommuner, föreningar och näringsliv sker i samband med större stadsplaneärenden.

- Tvärsektoriellt samarbete med landskapet har hållits under året vid planläggning som berör byggnadsskydd och trafikplanering samt våtmarksplanering och riktlinjer för en grönplan. Stadsarkitekten medverkar i City Mariehamn.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande

Genom planläggning skapa förutsättningar för trygga allmänna mötesplatser.

- Ingår i delgeneralplanen för Mariehamns centrum och planen för Österhamn.

I stadsplaner tillgodoses behovet av bostadsnära grönområden för rekreation.

- Planer för bostadstomter förutsätter friyta för boende inom tomten. Rekreationsområden ingår i delgeneralplanerna för Styrso holme och Svinö holme.

Kulturell hållbarhet

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv

Planändring av Österhamn som rekreation- och hamnområde godkänns under början av året.

- Ett planförslag har trätt i kraft 1 oktober 2019.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet

Stadsplan tas fram för stadens esplanader.

- Ej påbörjad.

Svedens stadsplaner ändras för att bättre ta tillvara området karaktär.

- Stadsplaneförslaget var utställt till påseende under tiden 19.11-19.12.2018 då 23 anmärkningar inkom. Ett omarbetat planförslag var utställt till påseende 9.12.2019-8.1.2020 då 13 anmärkningar inkom. Syftet med planen är att bevara området karaktär.

Försäkra bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader genom K-märkning: Planändring av Navigationsskolan godkänns under året.

- 11 byggnader föreslås skyddas inom planområdet för delgeneralplan för Mariehamns centrum. Bevarande av områdeskaraktär har införts i planförslaget för Sveden. Gällande K-märkning av Navigationsskolan förs diskussioner med sökanden.

Vård av kulturarvet uppmuntras med rådgivning, stadsbildsbidrag och utdelning av Chiewitzpris.

- Rådgivning sker kontinuerligt. Bidrag ut Mariehamns stads stadsbildsbidrag delades till fem objekt under året. Inget Chiewitzpris har delats under året. Stadsarkitektkansliet deltog i programmet för europeiska kulturmiljödagen i stadsbiblioteket.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten

Stadsarkitektkansliets personal och stadsutvecklingsnämnden genomför studieresor och deltar i kurser och seminarier kring arbetet och aktuella frågor för att skapa nätverk.

- Under året har inte nämnden och kansliet genomfört någon gemensam studieresa. Planarkitekten deltog i oktober på Union of Baltic Cities konferens i Kaunas, Lettland. Personalen har deltagit i utbildning för digitala program och i landskapsregeringens utbildning gällande ekosystemtjänster och grönplan.

Stadsarkitekten informerar besöksgrupper om aktuell stadsplanering i Mariehamn.

- Stadsarkitekten och planarkitekten har informerat besöksgrupper om aktuell planering i Mariehamn.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor

Större stadsplaneärenden förses med fördjupad miljökonsekvensbedömning.

- I samtliga komplexa planprocesser ingår en planbeskrivning med konsekvensbedömning.

Trafiksystemlösningen som betonar den lätta trafiken godkänns i samband med delgeneralplanen för centrum.

- Trafiksystemlösning är framtagen.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val

Framtagning av Apalängens stadsplan, som utgår från en våtmarksplanering för en renare vattenmiljö och rekreation.

- Framtagning av Apalängens stadsplan har påbörjats med framtagning av underlagsmaterial i form av naturinventeringar. Arbetet, som utgår från en våtmarksplanering för en renare vattenmiljö, gäddvåtmark och rekreation, fortsätter med samarbete med landskapet, stadens infrastruktursektor och stadens miljösamordnare.

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Slutbehandlade stadsplaner	10	13	10
Fastställda stadsplaner, totalt	-	11	8
Fastställda stadsplaner, komplexa	-	2	6
Fastställda stadsplaner, enkla	-	9	2
Nya egnahemstomter	13	2	41
Nya flerbostadstomter	-	3	1
Nya övriga tomter	-	0	1
Stadsplanerad areal (ha)	27.6	16.9	23.1
Stadsplanerad areal, tidigare oplanerad (ha)	11.0	0.0	17.1
Stadsplanerad byggnadsrätt (v.y. m ²)	-	21 105	31 762
Stadsplanerad byggnadsrätt (v.y. m ²), ny	-	285	4 751
Uppskattat antal nya bostäder (1/75 m ² v.y. bostad)	76	23	59
Grönområden, allmänna parker m ²	-	10 982	94 982
Grönområden, allmänna parker m ² , därav nya	-	0	94 982
Samråd	3	3	3
Besök på hemsidan	-	6 894	6 586
Utlåtanden	40	32	35
Nämndmöten	10	11	11

Målet för nya egnahemstomter har inte uppfyllts, likaså inte målet för antal nya bostäder, på grund av att planeändringen för Sveden inte har slutförts.

Bildningsnämnden

Nämndordförande: Henrik Boström

Bildningsdirektör: Kjell Nilsson

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till verksamhetsområdet hör stadens grundskolor, fritidshem och Medborgarinstitutet som bedriver allmänbildande utbildning, yrkesinriktad fortbildning och uppdragsutbildning.

Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv.

Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande och trygg miljö.

Medborgarinstitutet erbjuder mångsidiga utbildningstjänster tillsammans med sina samarbetskommuner och landskapsregeringen, samt fungerar som innovativ kursarrangör och traditionsbärare. Utbildningstjänster säljs till organisationer och företag.

Övernäs skola

Utfall drift och investering

Bildningsnämnden Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	1 545 600		1 545 600	1 609 140	63 540	1 394 895
Avgiftsintäkter	180 000		180 000	160 153	-19 847	157 216
Understöd och bidrag	154 500		154 500	242 147	87 647	223 056
Övriga intäkter	31 229		31 229	40 093	8 864	153 617
Interna verksamhetsintäkter	11 460		11 460	9 962	-1 498	18 525
VERKSAMHETSINTÄKTER	1 922 789		1 922 789	2 061 495	138 706	1 947 308
Löner och arvoden	-6 479 318		-6 479 318	-6 549 510	-70 192	-6 272 953
Pensionskostnader	-1 179 744		-1 179 744	-1 228 401	-48 657	-1 187 469
Övriga lönebikostnader	-327 948		-327 948	-213 926	114 022	-253 180
Lönebikostnader	-1 507 692		-1 507 692	-1 442 327	65 365	-1 440 649
Personalkostnader	-7 987 010		-7 987 010	-7 991 838	-4 827	-7 713 601
Köp av tjänster	-644 704		-644 704	-754 081	-109 377	-773 105
Material, förnödenheter och varor	-495 175		-495 175	-546 346	-51 171	-472 883
Understöd	-1 180		-1 180		1 180	-1 174
Övriga verksamhetskostnader	-43 210		-43 210	-70 716	-27 506	-70 388
Interna verksamhetskostnader	-4 147 433		-4 147 433	-4 149 460	-2 028	-4 075 771
- därav internhyra	-2 076 364		-2 076 364	-2 076 364	0	-2 062 185
- därav kost- och lokalservice	-1 694 219		-1 694 219	-1 694 219	0	-1 645 035
- därav centrala it kostnader	-189 728		-189 728	-189 728	0	-179 496
VERKSAMHETSKOSTNADER	-13 318 711		-13 318 711	-13 512 441	-193 729	-13 106 923
VERKSAMHETS BIDRAG	-11 395 922		-11 395 922	-11 450 946	-55 024	-11 159 615
Årsbidrag	-11 395 922		-11 395 922	-11 450 946	-55 024	-11 159 615
Planenliga avskrivningar	-35 078		-35 078	-31 078	4 000	-31 078
Avskrivningar och nedskrivningar	-35 078		-35 078	-31 078	4 000	-31 078
ÅRETS RESULTAT	-11 431 000		-11 431 000	-11 482 024	-51 024	-11 190 693
Årets överskott (underskott)	-11 431 000		-11 431 000	-11 482 024	-51 024	-11 190 693
Resultat	-11 431 000		-11 431 000	-11 482 024	-51 024	-11 190 693

Investeringar Bildningsnämnden exkl. Medborgarinstitutet	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster								
Utgifter		-40 000		-40 000		40 000		
Netto		-40 000		-40 000		40 000		
47114 Inventarier								
Inkomster								
Utgifter		-40 000		-40 000		40 000		
Netto		-40 000		-40 000		40 000		

Medborgarinstitutet Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	902 489		902 489	1 358 333	455 844	1 081 832
Avgiftsintäkter	203 702		203 702	213 432	9 730	225 741
Understöd och bidrag	199 366		199 366	195 558	-3 808	238 340
Övriga intäkter	91 800		91 800	102 111	10 311	89 864
Interna verksamhetsintäkter	161 700		161 700	458 700	297 000	339 497
VERKSAMHETSINTÄKTER	1 559 057		1 559 057	2 328 134	769 077	1 975 274
Löner och arvoden	-986 442		-986 442	-1 193 824	-207 382	-1 151 675
Pensionskostnader	-201 105		-201 105	-232 402	-31 297	-223 084
Övriga lönebikostnader	-49 308		-49 308	-35 119	14 189	-43 148
Lönebikostnader	-250 413		-250 413	-267 521	-17 108	-266 232
Personalkostnader	-1 236 855		-1 236 855	-1 461 345	-224 490	-1 417 908
Köp av tjänster	-166 672		-166 672	-195 758	-29 086	-170 327
Material, förnödenheter och varor	-95 910		-95 910	-144 195	-48 285	-119 310
Understöd						0
Övriga verksamhetskostnader	-303 562		-303 562	-346 002	-42 441	-321 587
Interna verksamhetskostnader	-322 431		-322 431	-615 305	-292 874	-491 606
- därav kost- och lokalservice	-70 959		-70 959	-70 959	0	-70 443
- därav centrala it kostnader	-23 031		-23 031	-23 031	0	-21 789
VERKSAMHETSKOSTNADER	-2 125 430		-2 125 430	-2 762 605	-637 176	-2 520 738
VERKSAMHETSBIDRAG	-566 373		-566 373	-434 472	131 901	-545 464
Landskapsandelar och kompensationer	101 373		101 373	100 852	-521	
Årsbidrag	-465 000		-465 000	-333 619	131 381	-545 464
ÅRETS RESULTAT	-465 000		-465 000	-333 619	131 381	-545 464
Årets överskott (underskott)	-465 000		-465 000	-333 619	131 381	-545 464
Resultat	-465 000		-465 000	-333 619	131 381	-545 464

Grundskolor och fritidshem har överskridit sin budget med 48 290 euro. Orsakerna till detta är att stadens skolor haft fler elever än vad som förutsågs, fler elever i behov av särskilt stöd har funnits i stadens skolor. Detta har ökat personalkostnaderna. Kostnader för skolmaterial ökar också när elevantalet växer. Fler skolplatser än planerat har sålts och bokslutet visar ett överskott om 63 540 euro på denna post. Fler barn med annat modersmål än svenska har fått språkundervisning, men kostnader för dessa lektioner ersätts av Ålands landskapsregering till 86 %.

2019 har varit ett framgångsrikt år för Medborgarinstitutet. Man kunnat genomföra avsevärt fler undervisningstimmar i det ordinarie kursutbudet än planerat och uppdragsutbildningarna har haft 16 % fler undervisningstimmar än vad som budgeterades. Medborgarinstitutets överskott blir av den anledningen 131 381 euro.

Inköp av möbler till matsalen i Övernäs har inte genomförts eftersom köket byggts om under hösten 2019. Matsalen är liten i relation till hur många elever som dagligen ska äta sin lunch där och det var viktigt att se om matsalens ytor skulle ha påverkats av kökets ombyggnad. Matsalen påverkades inte och arbetet med att ta fram underlag för upphandling år 2020 har påbörjats.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande

En viktig faktor när barnfamiljer väljer bosättningsort är att det finns en skola i närheten och att skolvägen är trygg för barnen. Ytternäsområdet växer och fler klassrum behövs i Ytternäs skola. Bildningsnämnden önskar att processen inleds för att klassrum ska byggas.

- Angående en utbyggnad av Ytternäs skola har en förstudie genomförts av fastighetsavdelningen, vilken förespråkade en förlängning av skolbyggnaden söderut. Bildningsnämnden har som brukarnämnd omfattat förstudiens förslag. Utbyggnadsbehovet har kartlagts och processats vid Ytternäs skola och uppgifterna är överlämnade till fastighetsavdelningen. Information och skolorna ges regelmässigt till familjer som funderar på Mariehamn som tänkbar bosättningsort.

Grundskolan bibehåller nivån på timresursen vilket möjliggör små klasser och bidrar till hög kvalitet i undervisningen. Positiv information från bildningssektorn förmedlas till media eller publiceras på hemsidan.

- Stadens grundskolor har under året haft möjligheten att ha små klasser, vilket påverkat undervisningens kvalitet positivt. Mariehamns stads skolor har exempelvis under året fått positiv uppmärksamhet i SVT's nyhetssändningar och en mycket positiv längre artikel om stadens skolor publicerades i Sveriges lärartidning. Lokala media delges rutinmässigt positiva händelser värda att uppmärksamma.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

En medarbetarenkät har genomförts av personalavdelningen där bildningssektorns betyg blev 8,04 och ledarskapsindex uppgick till 8,12.

- Ingen medarbetarenkät har genomförts under 2019.

Fortbildningsanslagen hålls på oförändrad nivå. Stadens skolor har ett antal tillälliga lärartjänster som bildningsnämnden kommer att anhölla hos stadsfullmäktige om att få göra till fasta tjänster, eftersom behovet är långsiktigt.

- Ytterligare tre lärartjänster har under året blivit tillsvidaretjänster eftersom behoven av dessa tjänster är långsiktiga. Fortbildningsanslagen har varit oförändrade och utnyttjats.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla

Bildningsnämnden fortsätter att ha ett fritidshem öppet under sommarlovet.

- Aktiviteten är genomförd enligt plan.

Stöd i svenska ges vid stadens alla skolor. Medis kursutbud är brett och tilltalar många.

- Aktiviteterna är genomförda enligt plan.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt

Vid bildningsnämndens möten deltar elevrepresentanter från stadens högstadieskolor.

- Elevrepresentanter har under 2019 deltagit vid bildningsnämndens möten, där de förtjänstfullt bidragit med elevperspektivet i frågor som diskuterats.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande

Den landsomfattande undersökningen Hälsa i skolan genomförs under våren 2019.

- Resultaten av undersökningen Hälsa i skolan redovisades under november och december 2019. Skolorna har behandlat resultaten och bildningsnämnden likaså. Den främsta oron är att elever i högstadiet upplever sitt hälsotillstånd medelmåttigt eller dåligt. 30 % av flickorna beskriver sitt tillstånd på detta sätt och 23 % av dem upplever måttlig eller svår ångest. Pojkarna skattar sin hälsa betydligt bättre. Skolorna har vidtagit åtgärder så som att utforma skolpolicys för hur mycket hemarbete som ges eleverna. Detta arbete fortsätter 2020. Ytterligare åtgärder planeras under 2020 efter att en arbetsgrupp tagit fram åtgärdsförslag. Att skoldagen börjar kl. 09.00 har haft effekt och betydligt färre elever sover mindre än åtta timmar per natt, i jämförelse med tidigare mätningar. Ett stort antal elever har försökt tillbringa mindre tid på nätet men inte lyckats. Bildningsnämnden införde mobilförbud i skolorna bland annat av denna anledning.

Den landsomfattande undersökningen Hälsa i skolan genomförs under våren 2019. När resultaten presenteras kan en jämförelse göras. Den årliga KiVa-utvärderingen görs i maj 2019. Lika Olika programmet används i alla stadens skolor. Programmets mål är att främja tolerans. Installation av trygghetskameror sker i stadens högstadieskolor och i Strandnäs norra. Elevrnas skoldag börjar 09.00. Projektet Starka barn genomförs i alla stadens skolor. Studior finns läsåret 2018–2019 i alla stadens skolor.

- Trygghetskameror har installerats, Lika Olika programmet fortsätter, insatser mot sexuella trakasserier har genomförts under året.

Kulturell hållbarhet

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten

Förutom de befintliga samarbeten som finns med Jomala och Lemland tar Mariehamns grundskolor emot elever från andra kommuner. I Medis kursutbud finns kurser som stödjer målsättningen.

- Aktiviteterna är genomförda.

Miljömässig hållbarhet

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val

I Medis kursutbud finns kurser som stödjer målsättningen.

- Aktiviteterna är genomförda.

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Elever i Ytternäs skola	256.0	256.0	252.5
Elever i Strandnäs skola	454.0	459.5	436.5
Elever i Övernäs skola	419.0	424.5	426.0
Kostnad per elev totalt, brutto	11 077	11 059	11 085
Kostnad per elev i stadens grundskolor, netto exkl ls-andelar	9 524	9 490	9 524
Elever i specialskolor	7.5	9.5	11.0
Kostnad per elev i specialskolor, brutto	49 930	40 922	36 551
Elever i annan kommun	1.5	2.5	4.5
Elever i ersättande skolor	0.0	0.0	0.0
Elever som fullgör läroplikten hemma	17.0	22.0	13.5
Elever i stadens skolor	1 129.0	1 140.0	1 115.0
Elever från annan kommun i stadens skolor	142.5	148.0	128.5
Elever utanför stadens skolor	26.0	34.0	29.0
Läropliktiga mariehamnare	1 013.0	1 026.0	1 015.5
Kostnad per elev i stadens grundskolor, brutto	10 981	11 102	10 947
Kostnad per elev totalt, netto	9 624	9 540	9 574
Kostnad per elev, netto inkl ls-andelar	8 759	8 742	8 419
Nettokostnad per invånare, grundskola	940	958	930
Barn i stadens fritidshem	167.0	157.5	151.0
Barn från annan kommun i stadens fritidshem	27.0	10.5	21.5
Undervisningstimmar inom ordinarie kursutbud vid Medborgarinstitutet	7 500	9 998	9 004
Undervisningstimmar inom ordinarie kursutbud vid Medborgarinstitutet i Mariehamn	5 300	7 783	6 690
Undervisningstimmar inom ordinarie kursutbud vid Medborgarinstitutet i samarbetskommunerna	2 200	2 215	2 314
Undervisningstimmar inom ungdomsorkestern vid Medborgarinstitutet	165	92	192
Undervisningstimmar inom uppdragsutbildningen vid Medborgarinstitutet	7 000	8 120	5 530
Bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud i Mariehamn	2 700	2 862	2 557
Bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud i samarbetskommunerna	2 800	2 579	3 056
Kvinnliga bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud	4 400	4 455	4 598
Manliga bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud	1 100	986	1 015
Bruttokursdeltagare uppdragsutbildningen	250	387	242
Bruttokursdeltagare EU-projekt	17	40	23
Bruttokursdeltagare i svenska	480	205	123
Nettokostnad per undervisningstimme vid Medborgarinstitutet	60	33	50

Det har under året hållits 2 498 fler undervisningstimmar än vad som budgeterats och inom uppdragsutbildningen har 16 % fler undervisningstimmar hållits jämfört med vad som planerats. Varje undervisningstimme har blivit billigare eftersom nettokostnaden för Medis verksamhet blivit lägre än budgeterat.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämndordförande: Barbro Sundback

Kultur- och fritidsdirektör: Fredrika Sundberg

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden omfattar bibliotek, ungdomsverksamhet, fritidsverksamhet, idrott, kultur, evenemang, kulturarv samt museiverksamhet.

Nämnden ska genom samarbete med föreningar i staden skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rikt kulturliv, diversifierad idrottsverksamhet och hälsofrämjande motion samt för ett annars aktivt föreningsliv.

Nämnden hanterar även ärenden som rör konstinköp.

Utöver vad som annars stadgas ankommer det på kultur- och fritidsnämnden

- att fördela och följa upp användning av medel för understöd eller samarbetsavtal med föreningar, organisationer och enskilda konstnärer inom kultur-, idrotts och ungdomsområdet.
- att föreslå namn på gator, parker, torg och andra allmänna platser samt
- att inköpa och förvalta konstverk för stadens räkning.

Kultur- och fritidsnämnden handhar och besluter i ärenden som enligt gällande bibliotekslagstiftning ankommer på staden.

Barnens söndag i biblioteket

Utfall drift och investering

Kultur- och fritidsnämnden Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	253 535		253 535	279 627	26 092	268 403
Avgiftsintäkter	379 562		379 562	473 287	93 726	421 413
Understöd och bidrag	4 400		4 400	8 326	3 926	20 345
Övriga intäkter	585 641		585 641	591 669	6 028	623 455
Interna verksamhetsintäkter	80 391		80 391	104 014	23 623	87 684
VERKSAMHETSINTÄKTER	1 303 530		1 303 530	1 456 924	153 395	1 421 300
Löner och arvoden	-1 830 180		-1 830 180	-1 790 256	39 924	-1 818 766
Pensionskostnader	-373 425		-373 425	-377 446	-4 021	-384 235
Övriga lönebikostnader	-92 025		-92 025	-57 571	34 454	-72 465
Lönebikostnader	-465 450		-465 450	-435 016	30 434	-456 699
Personalkostnader	-2 295 630		-2 295 630	-2 225 272	70 358	-2 275 465
Köp av tjänster	-389 080		-389 080	-354 620	34 460	-345 787
Material, förnödenheter och varor	-625 143		-625 143	-650 445	-25 302	-659 382
Understöd	-218 762		-218 762	-194 768	23 994	-184 600
Övriga verksamhetskostnader	-21 155		-21 155	-16 054	5 101	-25 053
Interna verksamhetskostnader	-2 383 060		-2 383 060	-2 382 410	650	-2 375 015
- därav internhyra	-2 016 864		-2 016 864	-2 025 755	-8 891	-2 013 737
- därav kost- och lokalservice	-191 090		-191 090	-191 090	0	-183 717
- därav centrala it kostnader	-59 222		-59 222	-59 222	0	-56 028
VERKSAMHETSKOSTNADER	-5 932 829		-5 932 829	-5 823 569	109 261	-5 865 302
VERKSAMHETSBRIDRAG	-4 629 300		-4 629 300	-4 366 644	262 655	-4 444 002
Årsbidrag	-4 629 300		-4 629 300	-4 366 644	262 655	-4 444 002
Planenliga avskrivningar	-260 700		-260 700	-227 747	32 953	-234 094
Avskrivningar och nedskrivningar	-260 700		-260 700	-227 747	32 953	-234 094
ÅRETS RESULTAT	-4 890 000		-4 890 000	-4 594 392	295 608	-4 678 096
Årets överskott (underskott)	-4 890 000		-4 890 000	-4 594 392	295 608	-4 678 096
Resultat	-4 890 000		-4 890 000	-4 594 392	295 608	-4 678 096

Investeringar Kultur- och fritidsnämnden	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik.bok-bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster		1 210 000		1 210 000		-1 210 000		
Utgifter		-2 586 000		-2 586 000	-805 154	1 780 846		
Netto		-1 376 000		-1 376 000	-805 154	570 846		
44173 Uppdatering av bibl. digitala tjänster								
Inkomster								
Utgifter		-30 000		-30 000	-27 856	2 144		
Netto		-30 000		-30 000	-27 856	2 144		
47113 Entré och kassaprogram anläggningarna								
Inkomster								
Utgifter		-30 000		-30 000	-30 020	-20		
Netto		-30 000		-30 000	-30 020	-20		
47218 Faciliteter för friidrott i Ytternäs								
Inkomster		1 105 000		1 105 000		-1 105 000		
Utgifter	-1 633 000	-2 241 000		-2 241 000	-412 775	1 828 225	-41 180	-453 955
Netto	-1 633 000	-1 136 000		-1 136 000	-412 775	723 225	-41 180	-453 955
47219 Faciliteter för fotboll, WHA								
Inkomster		105 000		105 000		-105 000		
Utgifter		-210 000		-210 000	-262 249	-52 249		
Netto		-105 000		-105 000	-262 249	-157 249		
47299 Gymnastikutrustning								
Inkomster								
Utgifter		-30 000		-30 000	-30 025	-25		
Netto		-30 000		-30 000	-30 025	-25		
47311 Byte av idrottsanl. traktor								
Inkomster								
Utgifter		-45 000		-45 000	-42 230	2 770		
Netto		-45 000		-45 000	-42 230	2 770		

Kultur- och fritidssektorn visar ett resultat som är betydligt bättre än budget nämligen omkring 290 000 euro. I stort sett hela överskottet, 95 %, härrör från Avdelningen för fritid och ungdom där den största bidragande orsaken är att intäkterna från Mariebad visar en kraftig uppgång. I övrigt se närmare analys nedan.

Avdelningen för kultur och bibliotek

Biblioteket har hållit budgeten exakt medan kulturen visar ett litet outnyttjat anslag till följd av färre arrangemang som kulturenheten finansierat - i stället har antalet samarrangemang ökat vilket också är något som eftersträvas.

Investeringen i Uppgraderingen av bibliotekets digitala tjänster har bidragit till ökade tillgänglighet med ett helt nytt upplägg för sökdatorerna samt möjlighet att låna surfplattor som används i biblioteket.

Avdelningen för fritid och ungdom

Beträffande intäkterna så når de flesta verksamheter de budgeterade intäktsmålen men inte alla. Att avdelningens intäkter totalt sett blir bättre än budgeterat förklaras framförallt av Mariebad. Den budget som gjordes för år 2019 byggde till stor del på 2018 års situation. Sedan dess har åtgärder vidtagits som reducerar antalet stängningstimmar bland annat vid fekalieincidenter. Vissa ombyggnader som förbättrar vattenreningsprocessen har också gjorts.

Avdelningens kostnader är inom budget. Två verksamheter har dock haft klart lägre kostnader vilket beror på att en anläggningsskötares lönekostnad har gått från det centrala anslaget istället för den aktuella idrottsanläggningens samt att det funnits en längre sjukskrivning.

Gällande investeringarna så har färdigställandet av den nya friidrottsarenan skjutits fram till år 2020 vilket innebär att varken intäkter eller kostnader gått enligt budget. Förseningen beror på att undergrunden delvis visade sig bestå av vattenmättad sand. För att inte få framtida sättningsskador har en överlast placerats på området under flera månaders tid processen.

För den uppgraderade fotbollsplanen på WHA kommer all inkomstredovisning för att få utlovat penningautomatmedel att ske under år 2020.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

Gemensam personalutveckling för hela kultur- och fritidssektorn utgående från medarbetarenkäten.

- En gemensam dag med temat "teambuilding" hölls för hela sektorn i september. Uppföljning hålls i början av 2020.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla

Kassa- och passersystem uppdateras i anläggningarna.

- Nytt passer- och kassasystem har upphandlats och implementerats. Samma system används nu av Mariebad, Idrottsgården och stadsbiblioteket.

Uppföljning av tillgänglighetsinventeringen som gjordes i anläggningarna 2011.

- Tillgänglighetsutredningen för de egna fastigheterna har gått igenom. Åtgärder som vidtagits är bland annat att varningsmarkeringar har förbättrats och även skyltningen, framförallt i Islandia. Stadsbiblioteket har tillsammans med Ålands synskadade sett över förbättringsåtgärder för tillgängligheten i lokalen och till samlingarna. Arbetet fortsätter under 2020. Tidigare tillgänglighetsutredning har följts upp och nya åtgärder listats.

Ta i bruk en databas för registrering och förvaltning av stadens konstsamling och utekonstverk som underlättar hanteringen av samlingen samtidigt som den kan presenteras för mariehamnarna på stadens hemsida.

- Databasen har tagits i bruk. Arbetet med registreringen av konstsamlingen och utekonstverk genomfördes under våren med en extra resurs på deltid. Det återstår en del dokumentation, framförallt fotografering, innan databasen är komplett.

Ta fram en marknadsföringsplan för kultur- och fritidssektorns anläggningar och service.

- En marknadsplan har tagits fram med extern experthjälp. Föreslagna åtgärder ska prioriteras och åtgärdsplan tas fram.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt

Föräldraenkät för att få deras syn på ungdomsenhetens verksamhet.

- Enkäten är genomförd, förvaltningen fick 38 svar. Resultatet var till klart övervägande del mycket gott. De föräldrar som svarat säger att de har förtroende för ungdomsenhetens personal och verksamhet.

Insatser planeras för att öka förstagångsväljarnas deltagande i valet 2019.

- Inför EU-valet på våren gjorde två praktikanter en "inspirationsfilm". Språkcaféet hade val som tema vid ett tillfälle. Under tre veckor fanns ett valbås med information om hur valen går till i stadsbiblioteket - materialet togs fram av stadskansliet.

Öppet hus hålls på anläggningarna i samarbete med föreningar för att marknadsföra dem och locka nya besökare. Exempelvis kväll för nyinflyttade på Uncan, Piratdagar på Mariebad, bowling i Idrottsgården och badminton i Baltichallen.

- Öppet hus hölls på Idrottsgården under sportlovet. Förutom discobowling och gym så ordnades avgiftsfri drop-in med badminton, basket, pingis och cirkelträning. I samarbete med Ålands bowlingförbund har pröva-på-bowlingkurser hållits. På Mariebad har avgiftsfri simning med frukt och kaffe erbjudits pensionärer vid tre tillfällen. Inom ungdomsverksamheten har projektet 'Fotboll för alla' varit mycket lyckat. På Baltichallen har ett drop-in tillfälle med badminton, pingis, biljard och innebandy ordnats.

Bokningsreglerna för kultur- och fritidssektorns anläggningar uppdateras.

- Kultur- och fritidsnämnden fattade beslut om de nya bokningsreglerna i december.

Brukarenkät genomförs i biblioteket.

- Brukarenkäten genomfördes i november. 140 svarade och betyget för verksamheten ligger på samma höga nivå som vid tidigare enkäter.

Implementera nytt regelverk för stöd till tredje sektorn.

- Stickprover har tagits och de har lett till en bra dialog kring regelverket och gett insikt om att vissa saker behöver förtydligas. Förvaltningen tog fram ett kort dokument med några 'att-tänka på- saker' inför 2020 års ansökningar. Föreningar har på förfrågan getts personlig handledning i samband med ansökningarna.

Kultur- och fritidsnämnden arbetar för att före detta LMC-lokalen blir en integrerad del av biblioteket samt att nämnden liksom idag står som hyresvärd för utrymmet.

- Stadens köpte LMC-lokalen och är en del av stadsbiblioteket som söker lämplig verksamhet/hyresgäst till utrymmet.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande

Fortsättning på hälsoprojektet som lanserades hösten 2018.

- I samarbete med Medis spelades nya gympaprogram in som under hösten började sändas i Ålandskanalen. Tillsammans med äldreomsorgen genomfördes en 'Prova på vecka' i oktober med en rad aktiviteter både inom motion och kultur.

Satsningen med bussbiljetter för att unga som deltar i den öppna ungdomsverksamheten ska komma hem tryggt fortsätter.

- Möjligheten till avgiftsfri bussbiljett har funnits under perioderna januari-april och oktober-december. Det är få personer som efterfrågat bussbiljetterna men bland dessa så har å andra sidan bussbiljetterna varit mycket populära.

Kulturell hållbarhet

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv

Den nya friidrottsanläggningen på Ytternäs sportfält färdigställs.

- De geotekniska undersökningarna som gjordes visade att undergrunden består av berg och vattenmättad sand. Detta innebär en risk för sättningsskador. För att komma till rätta med detta har en överlast placerats på marken och denna kommer att vara kvar fram till början av år 2020 då arbetet med att färdigställa friidrottsanläggningen fortsätter.

Start för omläggningen och förstoringen av WHA till konstgräs.

- Arbetet kom igång i början av november och har fortlöpt helt enligt projektets tidsplan. WHA beräknas att åter kunna ta emot idrottare i början av maj 2020.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet

Öppen scen ordnas på Uncan för att ge unga "nya" musiker en möjlighet till framträdande.

- Öppen scen har ordnats vid två tillfällen, under påsken och i oktober. Intresset har varit svalt.

Doktorsvillans framtida användning utreds fortsättningsvis.

- Den kommitté som stadsstyrelsen tillsatt har lämnat in sin slutrapport. Kultur- och fritidsnämnden ska höras om driftskostnaderna.

Se över placering och förvaltning av Socislagret.

- Socislagret inventerades under sommaren och en permanent lösning för förvaringen av inventarierna har ordnats.

Firande med anledning av att bibliotekshuset fyller 30 år.

- Jubileet firades hela året med bland annat läsdisco för stadens elever i åk 4–6, läskampanj och en jubileumskväll på födelsedagen 16 december.

Biblioteket och kulturenheten utvecklar servicen till äldre.

- Kultur och bibliotek har bland annat informerat om servicen vid ett infotillfälle i Röda Korsgården, biblioteket har visat digitala tjänster vid Seniorpunkten och deltagit i Seniormässan. På hösten deltog kultur och fritid i Seniorvecka med en rad olika programpunkter. Sektorn svarade även för marknadsföring och koordinering.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor

- Genomförandet av olika energibesparande åtgärder fortsätter genom att byta samtliga ljuskällor till LED på parkeringarna vid anläggningarna.
- Bytet gällde parkeringarna vid Baltichallen och WHA och blev klart under året.

Vidareutveckla arbetet med konstnärlig gestaltning av det offentliga rummet

- Den nya konstplanen som antagits av stadsfullmäktige är grunden för att utveckla arbetet. En plan för vilka projekt som ska prioriteras togs fram av referensgruppen för konstnärlig miljögestaltning. Arbetet fortsätter under 2020.

Påbörja projektering och budgetering för solceller på fritidsanläggningarnas tak.

- En förstudie har gjorts. Kultur- och fritidsnämnden har i sin investeringsbudget för år 2021 äskat medel för solceller till Baltichallens tak och för år 2022 till WHA-läktarens tak.

Sopsorteringen på anläggningarna förbättras. 4-facks sopsortering för kunder och brukare inne på anläggningarna. Uppdatering av sopstation och bättre sorteringsmöjligheter vid Idrottsgården i samarbete med fastighetsavdelningen.

- 4-facks sortering har genomförts på Baltichallen, Islandia, WHA och Mariebad. Sopstationen utanför Idrottsgården har flyttats och används gemensamt av idrottsanläggningen, Övernäs skola och Neptunus.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val

Ungdomsenheten bygger fågelholkar, igelkottsbon och insektshotell av återvunnet material tillsammans med ungdomar. Dessa kan sättas upp i anslutning till kultur- och fritidsektorns anläggningar.

- Ungdomarna har byggt fågelholkar, insektshotell och ådtak som satts upp vid Uncan, i naturområden och vid ungdomarnas hem.

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Utlån totalt	200 000	186 633	195 970
Besök biblioteket.ax	115 000	160 711	137 452
Arrangemang/biblioteket, kostnad	60	51	-
Gruppbesök/biblioteket	65	23	79
Besök/huvudbibliotek	198 000	191 646	196 982
Samarrangemang	120	30	135
Besök Idrottsgården	63 300	63 518	62 392
Besök Islandia	48 300	58 343	49 982
Besök Baltichallen (alla)	36 350	38 652	36 455
Besök Bollhalla	36 000	58 343	40 793
Besök Ridanläggningen	10 500	18 982	10 200
Besök fritidsverksamhet i skolorna	0	0	6 449
Besök ungdomsverksamhet	19 000	14 119	14 301
Besök utomhusanläggningar	84 000	82 680	84 829
Besök Wiklöf Holding Arena	21 600	22 541	22 388
Besök Mariebad	103 000	97 065	90 383
Besökare sammanlagt	422 050	454 243	418 172
Elkostnad per m ²	-	14,90	-
Lokalkostnad per m ²	-	30,20	-
Värmekostnad per m ²	-	8,30	-

Större avvikelser kan noteras för Islandia, Bollhalla och ungdomsverksamheten. På Islandia har framförallt friåkningsbesöken ökat och på Bollhalla är det i huvudsak gymnastiken som står för ökningen. Gällande ungdomsverksamheten beror tappet på färre besök till Stallet och minskade uthyrningar på Uncan.

Socialnämnden

Nämndordförande: Ulf-Peter Westmark

Socialdirektör: Susanne Lehtinen

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Social service

Socialvårdens syfte är att med olika typer av social service och understöd främja och upprätthålla enskild persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand. Särskild vikt läggs vid kvaliteten på servicen samt på rättsskyddet.

Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en god och effektiv socialservice som främjar individens förmåga att klara sig själv.

Barnomsorg

Barnomsorgen bidrar till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas situation kräver. I samarbete med vårdnadshavare erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån deras ålder och individuella behov. För barn med särskilda behov ska finnas resurser för extra stöd.

Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla ett tillräckligt antal barnomsorgsplatser av god kvalitet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen erbjuder service som stöder de äldres självständiga livsföring i eget hem. Utgående från invånarnas behov och gällande lagstiftning erbjuder äldreomsorgen även effektiverat serviceboende och institutionsboende.

Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en kvalitativt god äldreomsorg på rätt vård- och omsorgsnivå.

Utfall drift och investering

Socialnämnden Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	1 622 087		1 622 087	2 069 617	447 530	1 995 268
Avgiftsintäkter	2 940 325	0	2 940 325	2 829 762	-110 563	2 869 715
Understöd och bidrag	225 000		225 000	315 402	90 402	285 245
Övriga intäkter	494 500		494 500	430 340	-64 160	477 072
Interna verksamhetsintäkter						332
VERKSAMHETSINTÄKTER	5 281 912	0	5 281 912	5 645 121	363 209	5 627 632
Löner och arvoden	-14 400 622	-226 089	-14 626 711	-14 748 794	-122 083	-14 208 809
Pensionskostnader	-3 095 640	0	-3 095 640	-3 201 508	-105 868	-3 018 281
Övriga lönebikostnader	-744 156	0	-744 156	-472 465	271 691	-574 206
Lönebikostnader	-3 839 796	0	-3 839 796	-3 673 974	165 822	-3 592 487
Personalkostnader	-18 240 418	-226 089	-18 466 507	-18 422 768	43 739	-17 801 296
Köp av tjänster	-8 531 414	-660 000	-9 191 414	-9 819 931	-628 518	-9 057 671
Material, förnödenheter och varor	-448 441	0	-448 441	-503 688	-55 247	-608 187
Understöd	-3 377 000		-3 377 000	-3 305 746	71 254	-3 572 639
Övriga verksamhetskostnader	-363 510	-23 911	-387 421	-396 645	-9 224	-393 888
Interna verksamhetskostnader	-5 903 736	0	-5 903 736	-5 933 102	-29 367	-5 836 479
- därav internhyra	-2 596 136	0	-2 596 136	-2 603 796	-7 661	-2 570 196
- därav kost- och lokalservice	-2 951 791	0	-2 951 791	-2 964 392	-12 601	-2 920 446
- därav centrala it kostnader	-278 905	0	-278 905	-278 905	0	-263 865
VERKSAMHETSKOSTNADER	-36 864 518	-910 000	-37 774 518	-38 381 881	-607 363	-37 270 162
VERKSAMHETSBIDRAG	-31 582 606	-910 000	-32 492 606	-32 736 760	-244 154	-31 642 530
Årsbidrag	-31 582 606	-910 000	-32 492 606	-32 736 760	-244 154	-31 642 530
Planenliga avskrivningar	-5 394		-5 394	-5 276	118	-6 703
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 394		-5 394	-5 276	118	-6 703
ÅRETS RESULTAT	-31 588 000	-910 000	-32 498 000	-32 742 036	-244 036	-31 649 232
Årets överskott (underskott)	-31 588 000	-910 000	-32 498 000	-32 742 036	-244 036	-31 649 232
Resultat	-31 588 000	-910 000	-32 498 000	-32 742 036	-244 036	-31 649 232

Investeringar Socialnämnden	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik.bok- bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster								
Utgifter		-70 000		-70 000	-67 633	2 367		
Netto		-70 000		-70 000	-67 633	2 367		
34007 Tekniska hjälpmedel till äldreomsorgen								
Inkomster								
Utgifter		-70 000		-70 000	-67 633	2 367		
Netto		-70 000		-70 000	-67 633	2 367		

Socialnämndens preliminära bokslut visar ett minusresultat om 176 878 euro. Av denna summa hänför sig dryga 80 000 euro till de egna verksamheterna medan resten hänför sig till Omsorgsförbundets verksamhet. Omsorgsförbundet, som heter KST sedan 2020, har dessutom meddelat att deras bokslut blir försenat och levereras först 31.3.2020. Socialnämndens totala resultat kan därmed komma att förändra ytterligare.

Socialnämnden anhöll om och beviljades tilläggsanslag om 910 000 euro i oktober 2019. De preliminära bokslutsuppgifterna visar på att anhållan var realistisk och nödvändig. Totalt sett har sektorns verksamhetskostnader blivit 540 000 euro dyrare än budgeterat samtidigt som intäkterna också har stigit med 360 000 euro jämfört med budget.

Inom socialservice är det främst barnskyddet och Omsorgsförbundet som blivit dyrare än budgeterat. Barnskyddet redovisar flera placeringar av barn i vård utom hemmet än tidigare år. Personalkostnaderna på Tallbacken har också stigit på grund av hög arbetsbelastning. Kostnaderna för utkomststöd har däremot blivit lägre än budgeterat, vilket kan tyda på att sysselsättningsläget i staden är gott.

Inom barnomsorgen har personalkostnaderna blivit högre än budgeterat medan hemvårdsstödet för första gången på många år har blivit dryga 100 000 euro lägre än budgeterat.

Inom äldreomsorgen har personalkostnaderna blivit lägre än budgeterat, vilket är ett resultat av det svåra rekryteringsläget som råder gällande behöriga närvårdare och sjukskötare. Äldreomsorgens investeringsbudget för tekniska hjälpmedel har utnyttjats så gott som helt och hållet.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande

Inleda planeringen av ett nytt daghem vid lärarbostäderna i samarbete med infrastrukturen.

- En arbetsgrupp bestående av representanter från barnomsorgen, bildningssektorn och infrastrukturen har genomfört planeringsmöten under året för att diskutera daghemmets utformning, behovsutredning, rumsprogram med mera.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

Konkreta åtgärder vidtas utifrån resultaten från medarbetarenkäten.

- Gällande ledarskap så har ledarskapsutbildning ordnats för omvårdnadsledare och mellanchefer. Gällande information och kommunikation har rutinerna kring möten, agendor och protokoll gått igenom. Detsamma gäller utvecklingssamtal, lönesamtal, hälsokontroller och första hjälpen kurser. Gällande samarbete har det ordnats besök mellan olika enheter samt pedagogiska diskussionskvällar inom barnomsorgen. Material som skall vara tillgängligt för alla har gått igenom och uppdaterats.

Tallbackens personalstyrka utökas och omstruktureras för att minimera ensamarbete och öka säkerheten för såväl klienter som personal.

- Personalstyrkan har utökats så att det numera är två personer på jobb under eftermiddag och kväll under veckosluten.

Genomgång av omvårdnadsledarnas arbetsuppgifter samt intern fortbildning.

- Arbetsbeskrivningarna är klara och ledarskapsutbildningen som påbörjades under 2019 fortgår ännu under 2020.

Staden ska ha en stabil ekonomi

Planering av Odalgårdens ombyggnad för att utnyttja fastigheten optimalt och utöka antalet platser.

- Fastighetens förutsättningar har kartlagts. Byggrätt för utbyggnad finns inte. Invändiga omändringsarbeten har konstaterats vara utmanande och det blir svårt att skapa ändamålsenliga utrymmen utan att utrymma hela fastigheten. Förvaltningen har därför börjat titta på andra alternativ.

Utreda möjligheten att återinföra en extra avgiftsfri månad alternativt en extra avgiftsreducerad månad inom barnomsorgen.

- En utredning har gjorts och ett politiskt beslut har fattats.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla

Drop-in tider prövas på inom vuxensocialarbete.

- Drop-in tider har införts inom vuxensocialarbete och detta har tagits väl emot av klienterna.

Uppföljning av äldreomsorgens utvecklingsarbete.

- Uppföljningen har gjorts och presenterats för socialnämnden under hösten 2019.

Elektronisk närvarohantering införs på daghemmen.

- Elektronisk närvarohantering har införts på samtliga daghem.

Uppdaterad krisutbildning ordnas för Tallbackens personal.

- Krisutbildningen har påbörjats. Två tillfällen har hållits under våren 2019. De två tillfällen som var planerade till hösten 2019 har skjutits fram på grund av hög arbetsbelastning under hela hösten.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.

Barnomsorgens kundundersökning genomförs under hösten 2019.

- Kundundersökningen har genomförts och presenterats för nämnden.

Äldreomsorgens kundundersökning genomförs under våren 2019.

- Kundundersökningen har skjutits fram till våren 2020 och kommer att presenteras för nämnden under hösten.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

Säkerheten inom äldreomsorgen ses över beträffande dörrar och lås.

- Arbetet har påbörjats i samarbete med fastighetsavdelningen.

Kodlås installeras på ytterligare ett daghem.

- Kodlås på Väktars har tagits i bruk.

Kriterier för beviljande av effektiverat serviceboende och institutionsboende utarbetas.

- Arbetet har inte påbörjats eftersom den nya äldrelagen som träder i kraft 1.1.2021 innehåller stadganden om medicinska kriterier för institutionsvård som först måste utarbetas i samarbete med ÅHS innan man kan fastställa kriterier för effektiverat serviceboende. Landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp för ändamålet, där stadens äldreomsorgschef sitter med.

Kulturell hållbarhet

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

Fortbildning ordnas utgående från barnomsorgens jämställdhets- och likabehandlingsplan.

- Fortbildning har ordnats för samtliga i personalen.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

Tredje sektorn involveras i äldreomsorgens Drop-in-projekt.

- Seniorpunkten har haft flera hundra besök sedan starten. Flera aktörer från tredje sektorn har redan varit involverade i programmen och arbetet fortsätter.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

Arbetet med giftfria daghem fortsätter.

- Arbetet har fortgått i enlighet med fastställd plan.

Erfarenheter från giftfria daghem implementeras till lämpliga delar i Tallbackens verksamhet.

- På grund av hög arbetsbelastning på Tallbacken under hela hösten 2019 har aktiviteten inte kunnat genomföras.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

Möjligheten till elektronisk delgivning av tjänstemannabeslut utreds.

- På grund av hög arbetsbelastning har arbetet inte påbörjats. Med tanke på kommande organisationsförändringar kan konstateras att aktiviteten inte längre är aktuell.

Nyckeltal

Social service	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Utkomststöd, andel hushåll som lyft stöd, %	-	4,8%	-
Utkomststöd, lyft stöd max 2 mån. %	-	38,5%	37,7%
Utkomststöd, andel beslut tagna inom 7 dagar, %	-	95,6%	-
Barnskydd, utredningar antal barn	-	90	-
Barnskydd, utredningar antal barn, varav Mariehamn	-	-	-
Barnskydd, familjer med familjearbete, totalt	-	29	-
Barnskydd, familjer med familjearbete, Mariehamn	-	22	-
Barnskydd, antal beslut om placering, totalt	-	113	-
Barnskydd, antal beslut om placering, Mariehamn	-	85	-
Barnskydd, andel utredningar inom 3 månader.	-	-	-
Fältarbete, antal 13–17 åringar i Mariehamn	-	565	-
Fältarbete, kostnad för 13–17 åringar	-	95 154	-
Totalt barnskydd, kostnad	-	1 914 284	1 579 551
Tallbacken, antal klienter totalt	-	37	-
Tallbacken, antal boendedygn totalt	-	1 878	1 832
Tallbacken, antal boendedygn skyddsboende	-	341	-
Tallbacken, antal boendedygn ungdomsboende	-	1 321	-
Tallbacken, antal boendedygn familjeboende	-	216	-
Tallbacken, boendedygn sålda till kommuner	-	321	-
Specialbarnomsorg, kostnad	-	790 525	706 351
Specialomsorgen, antal klienter totalt	-	71	-
Handikappservice, andel Mariehamnare, %	-	3,9%	-
Handikappservice, klienter serviceboende	-	23	20
Handikappservice, klienter färdtjänst	-	306	279
Handikappservice, klienter personlig assistans	-	54	46
Handikappservice, klienter redskap+bostadsändringar	-	26	-
Handikappservice, kostnad totalt	-	1 796 912	1 524 253
Beroendemottagningen, klienter kvinnor	-	107	-
Beroendemottagningen, klienter män	-	167	-
Varav klienter från mariehamnare, kvinnor	-	73	-
Varav klienter från mariehamnare, män	-	95	-
Beroendemottagningen, andel klienter under 30 år	-	33,2%	-
Andel klienter under 30 år, varav kvinnor	-	42	-
Andel klienter under 30 år, varav män	-	49	-
Familjerådgivning, antal klienter	-	189	184

Barnomsorgen	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Daghemsplatser, kostnad	-	6 305 105	6 071 372
Daghem, kostnad/plats per år	-	12 102	12 022
Daghemsplatser, avgiftstäckningsgrad, %	-	9,6%	-
Gruppfamiljedaghem, antal platser	-	16	-
Gruppfamiljedaghem, kostnad	-	209 330	199 734
Gruppfamiljedaghem, kostnad/plats per år	-	13 083	-
Gruppfamiljedaghem, avgiftstäckningsgrad, %	-	9,2%	-
Skiftesbarnomsorg, kostnad	-	51 213	40 993
Skiftesbarnomsorg, antal barn	-	27	-
Samhällsstödda enheter, kostnad	-	95 333	-
Samhällsstödda enheter, antal barn	-	14	-
Specialpedagogiskt stöd, antal barn	-	118	-
Annat hemspråk än svenska, antal barn 31.12	-	91	-
Deltagande i språkstöd, antal barn	-	70	-
Andel behöriga barnskötare, %	-	95,8%	-

Äldreomsorgen	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Hemtjänst, andel invånare 75+kvinnor (mål 91%)	-	-	-
Hemtjänst, andel invånare 75+män (mål 91%)	-	-	-
Invånare 0–65 år, antal kvinnor	-	4 562	-
Invånare 0–65 år, antal män	-	4 450	-
Hemtjänst, kostnad/invånare 75+	-	1 862	1 869
Rehab-team, antal klienter kvinnor	-	72	-
Rehab-team, antal klienter män	-	62	-
Dagverksamhet, antal klienter 31.12 kvinnor	-	38	-
Dagverksamhet, antal klienter 31.12 män	-	11	-
Dagverksamhet, antal besök	-	2 784	3 484
Stödtjänst Matservice, antal klienter 31.12	-	136	-
Stödtjänst Trygghetslarm, antal klienter 31.12	-	179	-
Stödtjänst Äldis, antal klienter 31.12	-	5	-
Färdtjänst enl. socialvårdslagen, antal klienter 31.12	-	54	-
Närståendestöd, antal klienter 31.12, kvinnor	-	19	-
Närståendestöd, antal klienter 31.12, män	-	31	-
Närståendestöd, mottagare av stöd 31.12, kvinnor	-	41	-
Närståendestöd, mottagare av stöd 31.12, män	-	9	-
Korttidsvård, antal platser	-	13	-
Korttidsvård, boendedygn	-	3 815	-
Korttidsvård, kostnad/boendedygn	-	148	-
Effektiverat serviceboende ESB, antal platser	-	88	-
Effektiverat serviceboende ESB, boendedygn	-	31 498	-
Effektiverat serviceboende ESB, kostnad/boendedygn	-	160	-
Effektiverat serviceboende ESB, andel inv. 75+(mål 6%)	-	8,7%	-
Institutionsboende, antal platser	-	52	-
Institutionsboende, boendedygn	-	18 198	-
Institutionsboende, kostnad/boendedygn	-	163	-
Institutionsboende, andel inv. 75+, (mål 3%)	-	6,7%	-
Äldreomsorgen, andel anställda 31.12, kvinnor	-	90,4%	-
Äldreomsorgen, andel anställda 31.12, män	-	9,4%	-
Äldreomsorgen, antal avvikelserapporter	-	186	-
Äldreomsorgen, antal fallrapporter	-	339	-
Tidsåtgång direkt klientarbete, hemtjänsten. Genomsnitt/år	-	50,9%	-
Tidsåtgång direkt klientarbete, REHAB. Genomsnitt/år	-	45,9%	-

Brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt? %	-	-	-
Brukar personalen ha tillräcklig tid hos dig, %	-	-	-
Andel klienter som upplever att de har en meningsfull vardag, %	-	-	-

Gällande nyckeltalen för "Hemtjänst, andel invånare 75+ kvinnor resp. män" har det visat sig att uppgiften är omöjlig att få fram från Abilita. De tre sista nyckeltalen refererar till äldreomsorgens brukarundersökning som borde ha gjorts under 2019 men som är försenad. Enkäten ska göras under våren 2020 och resultaten presenteras för nämnden under hösten 2020.

Drop-in-projektet Seniorpunkten har haft flera hundra besök sedan starten.

Infrastrukturnämnden

Nämndordförande: Jessy Eckerman

Infrastrukturdirektör: Kai Söderlund

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Infrastruktursektorn är indelad i tre avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, ekonomistöd och kundservice.

Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning, befolkningskyddsplanering, Strandnäs frivilliga brandkår (FBK) samt räddningsmyndighetsfunktionen i sex samarbetskommuner
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter
- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- VA-ledningsnät och reningsverk för staden och sex samarbetskommuner
- utförande av mätningsförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering samt beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrende.

Infrastruktursektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välskött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Infrastruktursektorn upprätthåller en räddningstjänst och ambulanssjukvård med god uttryckningsberedskap och en hög servicenivå, vilket gör att de som bor och vistas i Mariehamn kan känna sig trygga. Det förebyggande arbetet görs i samarbete med fastighetsägare och verksamhetsidkare. Verksamheten omfattar regelbunden brandsyn, rådgivning, syner i samband med bygglov och administration av automatiska larmanläggningar. En högkvalitativ utbildning erbjuds i samarbete med Ålands sjösäkerhetscentrum. Kursverksamheten för sjöfarare är godkänd av både Finlands och Sveriges sjöfartsmyndigheter. I övrigt erbjuds kurser i allmänt brandskydd för företag, inrättningar och privatpersoner i alla ålderskategorier. Infrastruktursektorn förser stadens olika verksamheter med ändamålsenliga lokaler och sköter och underhåller fastigheterna så att deras värde består eller förbättras samtidigt som reparations- och underhållskostnaderna och energianvändningen minskas. En kontinuerlig dialog förs med nyttjarna om fastighetsanvändningen och behovet av verksamhetsändringar. Sektorn genomför planering av nya projekt och handhar deras projektledning.

Infrastruktursektorn erbjuder ett varierat utbud av tomter för ny bosättning och tillhandahåller attraktiva och säkra gatu- och parkanläggningar samt fritidsområden. Gator, gc-vägar och trottoarer planeras och underhålls på ett sådant sätt att trafiksäkerheten förbättras. Både drift- och reinvesteringsprojekt genomförs med tanke på långsiktighet och god driftkostnadseffektivitet. Sektorn erbjuder en miljö- och handikappanpassad kollektivtrafik som utgör ett alternativ till bilen. Kartinformationen är behovsanpassad, korrekt och den upprätthålls med modern utrustning. Nya kartprodukter utvecklas såväl för stadens behov som för externa användare.

Sektorn levererar ett rent vatten utan avbrott till abonnenterna, tar emot avloppsvattnet i staden och från samarbetskommuner och renar det bättre än vad tillståndsmyndigheterna kräver samt kontrollerar att dagvattnet inte påverkar vattnen kring staden skadligt.

Utfall drift och investering

Infrastrukturnämnden, exkl. VA-verket Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	1 961 799		1 961 799	1 628 577	-333 222	1 667 412
Avgiftsintäkter	47 481		47 481	78 969	31 488	84 414
Understöd och bidrag		50 000	50 000	93 028	43 028	2 399
Övriga intäkter	1 887 598		1 887 598	2 105 432	217 834	1 848 757
Interna verksamhetsintäkter	10 626 247		10 626 247	10 777 425	151 178	10 461 950
VERKSAMHETSINTÄKTER	14 523 125	50 000	14 573 125	14 683 431	110 305	14 064 932
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	133 489		133 489	79 642	-53 847	136 699
Löner och arvoden	-4 694 350		-4 694 350	-4 632 646	61 704	-4 400 376
Pensionskostnader	-960 185		-960 185	-974 277	-14 092	-884 944
Övriga lönebikostnader	-279 190		-279 190	-148 168	131 022	-174 791
Lönebikostnader	-1 239 375		-1 239 375	-1 122 445	116 930	-1 059 735
Personalkostnader	-5 933 724		-5 933 724	-5 755 090	178 634	-5 460 111
Köp av tjänster	-2 494 947	-42 000	-2 536 947	-2 990 906	-453 959	-3 216 567
Material, förnödenheter och varor	-2 270 566	-8 000	-2 278 566	-2 803 888	-525 322	-2 767 863
Understöd	-21 400		-21 400	-18 312	3 088	-22 265
Övriga verksamhetskostnader	-1 196 205	0	-1 196 205	-349 586	846 619	-391 336
Interna verksamhetskostnader	-5 297 824		-5 297 824	-5 353 475	-55 651	-5 186 053
- därav internhyra	-856 917		-856 917	-856 917	0	-837 982
- därav kost- och lokalservice	-106 121		-106 121	-110 546	-4 425	-111 749
- därav centrala it kostnader	-121 160		-121 160	-121 160	0	-114 627
VERKSAMHETSKOSTNADER	-17 214 666	-50 000	-17 264 666	-17 271 257	-6 591	-17 044 195
VERKSAMHETSBIDRAG	-2 558 052	0	-2 558 052	-2 508 185	49 867	-2 842 565
Årsbidrag	-2 558 052	0	-2 558 052	-2 508 185	49 867	-2 842 565
Planenliga avskrivningar	-3 757 948		-3 757 948	-3 650 772	107 176	-3 636 884
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 757 948		-3 757 948	-3 650 772	107 176	-3 636 884
ÅRETS RESULTAT	-6 316 000	0	-6 316 000	-6 125 993	190 007	-6 479 448
Årets överskott (underskott)	-6 316 000	0	-6 316 000	-6 125 993	190 007	-6 479 448
Resultat	-6 316 000	0	-6 316 000	-6 125 993	190 007	-6 479 448

Investeringar Infrastrukturnämnden exkl. VA-verket	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik. bok-bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster		290 000		290 000	382 173	92 173		
Utgifter		-7 525 000	2 721 147	-4 803 853	-1 576 310	3 227 544		
Netto		-7 235 000	2 721 147	-4 513 853	-1 194 137	3 319 717		
50001 Nytt bostadsområde, S. Lilläng								
Inkomster								
Utgifter	-1 030 000	-330 000		-330 000	-88 741	241 260	-2 955	-91 696
Netto	-1 030 000	-330 000		-330 000	-88 741	241 260	-2 955	-91 696
50015 Centrumplanering								
Inkomster							2 106	2 106
Utgifter	-150 000		-150 000	-150 000	-124 854	25 146	-29 201	-154 055
Netto	-150 000		-150 000	-150 000	-124 854	25 146	-27 095	-151 949
50039 Upprustning Österhamn								
Inkomster								
Utgifter		-100 000		-100 000		100 000		
Netto		-100 000		-100 000		100 000		
50185 Koordinat- o höjdsystem								
Inkomster								
Utgifter	-60 000	-20 000		-20 000	-42 618	-22 618	-11 240	-53 858
Netto	-60 000	-20 000		-20 000	-42 618	-22 618	-11 240	-53 858
50249 Gc-vägar och gångstigar								
Inkomster								
Utgifter		-100 000		-100 000	-95 757	4 243		
Netto		-100 000		-100 000	-95 757	4 243		
52037 Flakbil med kran AWD								
Inkomster								
Utgifter			-70 000	-70 000	-72 041	-2 041		
Netto			-70 000	-70 000	-72 041	-2 041		
52038 Flakbil med kran								
Inkomster								
Utgifter			-60 000	-60 000	-65 476	-5 476		
Netto			-60 000	-60 000	-65 476	-5 476		
59900 Projekteringar								
Inkomster								
Utgifter		-50 000		-50 000		50 000		
Netto		-50 000		-50 000		50 000		
59999 Ospecificerat								
Inkomster								
Utgifter		-1 730 000	880 000	-850 000		850 000		
Netto		-1 730 000	880 000	-850 000		850 000		
60003 Mariebad, reinvesteringar								
Inkomster								
Utgifter	-250 000		-100 000	-100 000		100 000		
Netto	-250 000		-100 000	-100 000		100 000		

Investeringar Infrastrukturnämnden exkl. VA-verket	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik. bok-bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
60004 Räddningsverket, anpassning station								
Inkomster								
Utgifter			-200 000	-200 000		200 000		
Netto			-200 000	-200 000		200 000		
60005 Mariebad, grundreovering								
Inkomster								
Utgifter	-4 100 000	-4 100 000	3 100 000	-1 000 000		1 000 000		
Netto	-4 100 000	-4 100 000	3 100 000	-1 000 000		1 000 000		
60008 Lilla holmen, renovering								
Inkomster								
Utgifter		-250 000		-250 000		250 000		
Netto		-250 000		-250 000		250 000		
60013 Strandnäs norra, tilläggsutrymme								
Inkomster								
Utgifter			-500 000	-500 000	-60 400	439 600		
Netto			-500 000	-500 000	-60 400	439 600		
60064 Renovering av K-hus vid skutan								
Inkomster								
Utgifter			-50 000	-50 000	-49 777	223		
Netto			-50 000	-50 000	-49 777	223		
60332 Läromedelscentralen, dispositions rätt								
Inkomster								
Utgifter			-128 853	-128 853	-128 853	0		
Netto			-128 853	-128 853	-128 853	0		
60409 Mariebad, styrning reningsprocess								
Inkomster								
Utgifter					-48 215	-48 215		
Netto					-48 215	-48 215		
83106 Transportbil								
Inkomster								
Utgifter		-55 000		-55 000	-45 140	9 860		
Netto		-55 000		-55 000	-45 140	9 860		
83133 Skylift								
Inkomster		250 000		250 000	350 000	100 000		
Utgifter		-750 000		-750 000	-722 265	27 735		
Netto		-500 000		-500 000	-372 265	127 735		
83144 Fältchefs bil								
Inkomster		40 000		40 000	32 173	-7 827		
Utgifter		-40 000		-40 000	-32 173	7 827		
Netto		0		0	0	0		

VA-Verket RESULTATRÄKNING Belopp i euro	Grundbudget år 2019	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Omsättning	4 764 571,94	4 764 571,94	4 598 195,28	4 556 268,95
Tillverkning för eget bruk	44 123,16	44 123,16	47 641,02	51 947,76
Övriga rörelseintäkter	175 358,12	175 358,12	169 500,54	145 264,01
Material och tjänster				
Material, förnödenheter och varor	-1 496 703,72	-1 496 703,72	-1 464 997,73	-1 471 787,22
Köp av tjänster	-848 353,39	-848 353,39	-666 295,66	-671 371,16
Personalkostnader				
Löner och arvoden	-563 180,20	-563 180,20	-547 793,00	-549 464,44
Lönebikostnader				
Pensionskostnader	-116 499,96	-116 499,96	-114 725,69	-109 619,20
Övriga lönebikostnader	-33 490,20	-33 490,20	-17 945,45	-21 833,25
Avskrivningar enligt plan	-944 443,92	-944 443,92	-947 073,11	-914 813,42
Övriga rörelsekostnader	-62 593,35	-62 593,35	-75 824,58	-88 140,27
Rörelseöverskott (-underskott)	918 788,48	918 788,48	980 681,62	926 451,76
Finansiella intäkter och kostnader				
Till kommunen betalda räntekostnader	-127 590,96	-127 590,96	-127 590,96	-131 329,56
Ersättning för grundkapitalet	-318 197,52	-318 197,52	-318 197,52	-320 932,44
Överskott (underskott) före extraordinära poster	473 000,00	473 000,00	534 893,14	474 189,76
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	473 000,00	473 000,00	534 893,14	474 189,76
Förändring av reserver	0,00	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	473 000,00	473 000,00	534 893,14	474 189,76
Investering				
Investeringsinkomster	0,00	0,00	40 258,70	0,00
Investeringsutgifter	-1 265 000,00	-1 265 000,00	-858 273,80	-975 290,70
Investeringsnetto	-1 265 000,00	-1 265 000,00	-818 015,10	-975 290,70

Lotsbroverket

VA-verket

BALANSRÄKNING

Belopp i euro per 31.12

	Bokslut 2019	Bokslut 2018
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Materiella tillgångar		
Byggnader	2 411 874,57	2 557 143,96
Fasta konstruktioner och anläggningar	12 131 821,59	12 233 544,36
Maskiner och inventarier	579 427,26	513 560,44
Pågående nyanläggningar	52 067,33	0,00
Placeringar		
Övriga fordringar	11 496,43	11 496,43
S:A BESTÅENDE AKTIVA	15 186 687,18	15 315 745,19
RÖRLIGA AKTIVA		
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	847 380,33	1 111 890,72
Övriga fordringar	-128 925,84	-157 106,86
S:A RÖRLIGA AKTIVA	718 454,49	954 783,86
SUMMA AKTIVA	15 905 141,67	16 270 529,05
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-7 954 938,13	-7 954 938,13
Tidigare års över/underskott	-3 241 467,42	-2 767 277,66
Årets resultat	-534 893,14	-474 189,76
S:A EGET KAPITAL	-11 731 298,69	-11 196 405,55
FRÄMMANDE KAPITAL		
Kortfristigt		
Lån från kommunen	-3 787 461,91	-4 635 986,51
Leverantörsskulder	-288 843,67	-196 238,25
Övriga skulder	-21 042,58	-11 656,79
Resultatregleringar	-76 494,82	-230 241,95
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-4 173 842,98	-5 074 123,50
SUMMA PASSIVA	-15 905 141,67	-16 270 529,05

VA-Verket

FINANSIERINGSANALYS

Belopp i euro

	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Kassaflödet i verksamheten		
Rörelseöverskott	980 681,62	926 451,76
Avskrivningar	947 073,11	914 813,42
Finansiella intäkter och kostnader	-445 788,48	-452 262,00
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	0,00
	1 481 966,25	1 389 003,18
Investeringarnas kassaflöde		
Investeringsutgifter	-858 273,80	-975 290,70
Finansieringsandelar för investeringar	40 258,70	0,00
	-818 015,10	-975 290,70
Finansieringens kassaflöde		
Förändringar i lånebeståndet		
Ökning/minskning av långfristiga lån	0,00	0,00
Ökning/minskning av kortfristiga lån från kommunen	-848 524,60	-467 667,59
Förändringar i eget kapital	0,00	0,00
Övriga förändringar av likviditeten		
Förändringar av fordringar på övriga	236 329,37	22 124,85
Förändringar av räntefria skulder till övriga	-51 755,92	31 830,26
	-663 951,15	-413 712,48
Förändring av likvida medel	0,00	0,00
Likvida medel 31.12	0,00	0,00
Likvida medel 01.01	0,00	0,00
Förändring	0,00	0,00
Finansiella nyckeltal:		
VA-verkets årsresultat, milj. euro	0,5	0,5
Kassamedel 31.12 milj. euro	0	0
Soliditetsgrad i procent	73,8 %	68,8 %
Nettolån 31 dec. i milj. euro	3,5	4,1
Lånestock 31.12 milj. euro	3,8	4,6
Lån euro/invånare	324	394
Verksamhetsintäkter i procent av verksamhetskostnaderna	167,9 %	164,4 %

Investeringar VA-verket	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik. bok-bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Inkomster					40 258	40 258		
Utgifter		-1 265 000	0	-1 265 000	-858 272	406 728		
Netto		-1 265 000	0	-1 265 000	-818 014	446 986		
50001 Nytt bostadsområde, S. Lilläng								
Inkomster								
Utgifter	-630 000	-315 000		-315 000		315 000		
Netto	-630 000	-315 000		-315 000		315 000		
57022 Genvägen								
Inkomster								
Utgifter			-100 000	-100 000	-52 067	47 933		
Netto			-100 000	-100 000	-52 067	47 933		
59900 Projekteringar								
Inkomster								
Utgifter			-40 000	-40 000	-19 774	20 226		
Netto			-40 000	-40 000	-19 774	20 226		
59999 Ospecificerat								
Inkomster								
Utgifter		-950 000	950 000	0		0		
Netto		-950 000	950 000	0		0		
70502 Pumpstationer, uppgradering								
Inkomster								
Utgifter			-30 000	-30 000	-38 233	-8 233		
Netto			-30 000	-30 000	-38 233	-8 233		
70510 Havsgatan, Mariég-Skilln.g.								
Inkomster								
Utgifter			-80 000	-80 000	-69 262	10 738		
Netto			-80 000	-80 000	-69 262	10 738		
70521 Styrmansgatan, Ålandsv-Idrottsg								
Inkomster								
Utgifter			-40 000	-40 000	-72 914	-32 914		
Netto			-40 000	-40 000	-72 914	-32 914		
70522 Neptunigatan, Norräg-N.Esplanadg								
Inkomster								
Utgifter			-150 000	-150 000	-80 149	69 851		
Netto			-150 000	-150 000	-80 149	69 851		
70523 Lotsbroverket, gasmotor intercooler								
Inkomster					14 718	14 718		
Utgifter			-60 000	-60 000	-47 295	12 705		
Netto			-60 000	-60 000	-32 577	27 423		
70524 Lotsbroverket, slamcentrifug uppgradering								
Inkomster					13 702	13 702		
Utgifter			-40 000	-40 000	-44 031	-4 031		
Netto			-40 000	-40 000	-30 329	9 671		

Investeringar VA-verket	Total budget	Grundbudget 2019	Ändr. i budget 2019	Budget eft. ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvik. bok-bud 2019	Utfall tidigare år	Utfall totalt
70525 Lotsbroverket, slamcontainrar								
Inkomster					11 838	11 838		
Utgifter			-30 000	-30 000	-38 040	-8 040		
Netto			-30 000	-30 000	-26 202	3 798		
70586 Lotsbroverket proj kapacit								
Inkomster								
Utgifter					-8 108	-8 108		
Netto					-8 108	-8 108		
70668 Brunnar, ventiler, lednings								
Inkomster								
Utgifter			-100 000	-100 000	-160 702	-60 702		
Netto			-100 000	-100 000	-160 702	-60 702		
70716 Parkstigen								
Inkomster								
Utgifter			-180 000	-180 000	-123 164	56 836		
Netto			-180 000	-180 000	-123 164	56 836		
70717 Tusseilagogränd								
Inkomster								
Utgifter			-60 000	-60 000	-23 505	36 495		
Netto			-60 000	-60 000	-23 505	36 495		
75500 Vattenmätare								
Inkomster								
Utgifter			-40 000	-40 000	-81 028	-41 028		
Netto			-40 000	-40 000	-81 028	-41 028		

Fastighetsavdelningen

RESULTATRÄKNING

Belopp i euro	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Omsättning	224 110,04	191 652,16	205 975,74
Tillverkning för eget bruk	2 499,96	-544,09	0,00
Övriga rörelseintäkter	8 243 742,08	8 254 127,43	8 173 732,20
Material och tjänster			
Material, förnödenheter och varor	-1 377 718,92	-1 567 909,27	-1 666 458,38
Köp av tjänster	-2 096 461,68	-2 195 756,27	-2 487 469,55
Material och tjänster totalt	-3 474 180,60	-3 763 665,54	-4 153 927,93
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-407 309,92	-368 928,32	-364 762,45
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	-82 839,96	-76 693,40	-74 162,61
Övriga lönebikostnader	-24 200,04	-11 581,09	-14 749,44
Personalkostnader totalt	-514 349,92	-457 202,81	-453 674,50
Avskrivningar enligt plan	-2 615 849,52	-2 556 003,89	-2 586 129,54
Övriga rörelsekostnader	-537 607,08	-379 834,32	-315 109,42
Rörelseöverskott (-underskott)	1 328 364,96	1 288 528,94	870 866,55
Finansiella intäkter och kostnader			
Till kommunen betalda räntekostnader	-1 030 908,96	-996 923,66	-1 044 470,98
Övriga finansiella kostnader	-297 456,00	-297 456,00	-296 110,80
Finansiella intäkter och kostnader totalt	-1 328 364,96	-1 294 379,66	-1 340 581,78
Överskott (underskott) före extraordinära poster	0,00	-5 850,72	-469 715,23
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	0,00	-5 850,72	-469 715,23
Förändring av reserver	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	0,00	-5 850,72	-469 715,23
Investering			
Investeringsinkomster	0,00	0,00	0,00
Investeringsutgifter	-2 248 852,58	-287 244,38	-156 888,00
Investeringsnetto	-2 248 852,58	-287 244,38	-156 888,00

Fastighetsavdelningen		
BALANSRÄKNING	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro per 31.12	2019	2018
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar		
Övriga utgifter med lång verkningsstid	0,00	0,00
Materiella tillgångar		
Byggnader	49 331 451,67	51 594 499,79
Fasta konstruktioner och anläggningar	172 047,91	206 166,97
Övriga materiella tillgångar	354 906,84	435 114,42
Pågående nyanläggningar	265 503,25	156 888,00
Placeringar		
Övriga fordringar	483 142,64	483 142,64
S:A BESTÅENDE AKTIVA	50 607 052,31	52 875 811,82
RÖRLIGA AKTIVA		
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	6 575,28	54 627,80
Övriga fordringar	125 541,78	126 789,23
S:A RÖRLIGA AKTIVA	132 117,06	181 417,03
AKTIVA TOTALT	50 739 169,37	53 057 228,85
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-37 093 099,58	-37 093 099,58
Tidigare års över/underskott	1 073 599,09	603 883,86
Årets resultat	5 850,72	469 715,23
S:A EGET KAPITAL	-36 013 649,77	-36 019 500,49
FRÄMMANDE KAPITAL		
Långfristigt		
Övriga skulder	-8 279,60	-7 646,25
Kortfristigt		
Lån från kommunen	-14 213 541,61	-16 520 046,05
Erhållna förskott	-1 549,63	-1 665,15
Leverantörsskulder	-433 973,91	-452 118,41
Övriga skulder	-12 077,84	-8 194,27
Resultatregleringar	-56 097,01	-48 058,23
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-14 725 519,60	-17 037 728,36
PASSIVA TOTALT	-50 739 169,37	-53 057 228,85

Kansliet, drift

Kansliet visar ett resultat om 45 000 euro bättre än budgeterat, främst på grund av lägre kostnader för material och köp av tjänster samt genom att en anställd jobbat 80 % av heltid.

Räddningsverket, drift

Räddningsverket visar ett resultat om 18 000 euro bättre än budgeterat. Personalresurserna var trots det positiva resultatet ansträngda och detta berodde på bemanningskravet för ÅHS nya helikopter samt problem med kompetensförsörjning. Det nya helikopterkonceptet med enhetlig besättning betydde att räddningsverket "förlorade" en fullt kompetent brandman per vakt till denna verksamhet. ÅHS kompenserade räddningsverket med att ersätta kostnaderna för fyra brandmannatjänster inklusive sociala omkostnader, ersättning för obekvämt arbetstid samt kostnader för semestervikarie och sjukfrånvaro. Detta medförde att räddningsverket kunde anställa vikarier i den mån det fanns tillgång till sådana, men behovet av övertidsarbete fanns alltid i bakgrunden.

Den ansträngda personalsituationen medförde att kontona för övertid och vikarier överskreds med 237 000 euro. Överskridningen av lönekostnaderna kompenseras till stor del av ersättningen för "förlusten" av personal till helikopterverksamheten. Kostnaderna för ordinarie löner underskred budget med 136 000 euro eftersom verksamheten byggde på tillfälliga lösningar för flertalet tjänstemän samt att personal som slutat ersattes av vikarier då det varit brist på personal med full kompetens.

Utbildningsverksamheten visade ett negativt resultat om 53 000 euro. Intäkterna blev 35 000 euro lägre än budgeterat och verksamhetskostnaderna ökade något jämfört med föregående år. En positiv trend kan dock skönjas i årets resultat då det är 30 000 euro bättre än år 2018. Det är viktigt att se utbildningsverksamheten ur ett längre perspektiv eftersom behovet av utbildning går i toppar och dalar. Utbildningsverksamhetens genomsnittliga intäkt över en tio-årsperiod har legat på drygt 230 000 euro, vilket är i nivå med den budgeterade intäkten för året.

Stora ansträngningar för att hålla kostnaderna nere gjordes genom att personalen nyttjades maximalt och räddningsverkets bemanning under stora delar av tiden låg på servicenivåbeslutets lägsta tillåtna nivå. En extraordinär intäktspost om 33 000 euro för vite på grund av försenad leverans av skyliften ingår i resultatet. Själva investeringen ingår i investeringsbudgeten.

Räddningsverket, investeringar

En ny skylift anskaffades. Budgeten byggde på en utgift om 750 000 euro och ett landskapsbidrag om 250 000 euro, totalt ett netto om 500 000. Tack vare en lägre investeringsutgift och framför allt ett högre landskapsbidrag än beräknat är nettoutgiften i dagsläget 372 000 euro. Fältchefsbilen, som i sin helhet finansieras av ÅHS, byttes ut till en ny. En ny manskapsbil köptes till stadens avtalsbrandkår, Strandnäs FBK. Budgeten låg på 55 000 euro och den slutliga utgiften blev 45 000 euro.

Fastighetsavdelningen, drift

Fastighetsavdelningen visar ett resultat om knappt 6 000 euro sämre än budgeterat. Avdelningen fungerar som en balansräkningsenhet och resultatet överförs till kommande år.

Driftsprojektet överskred budget med 90 000 euro. Orsakerna är främst att renoveringen av Övernäs skolkök svällde kraftigt på grund av oförutsedda faktorer som bland annat sprängning för ny fettavskiljare, svårare rivningsarbeten än beräknat och fördyrad VVS-projektering. I september uppdagades en fuktskada vid Torgkiosken, vilket medförde oplanerade kostnader om 60 000 euro. Ett antal planerade projekt genomfördes inte, bland annat för att kompensera överskridningarna ovan.

Konsumtionskostnaderna överskred budget med 38 000 euro, beroende främst på högre elkostnader och kostnader för småentreprenader.

Personalkostnaderna var 57 000 euro lägre än budgeterat, i huvudsak beroende på att rekryteringar drog ut på tiden med tillfälliga personalbortfall som följd.

Kostnaderna för räntor och avskrivningar underskred budget sammantaget med 90 000 på grund av att alla planerade investeringar inte genomfördes.

Fastighetsavdelningen, investeringar

För projekteringen av Mariebad användes 48 000 euro av investeringsanslaget om 100 000 euro. På grund av den utdragna projekteringsprocessen överfördes resterande belopp till nästa år för färdigställande av påbörjat konsultuppdrag. I budgeten fanns ursprungligen 4,1 miljoner euro för en investering i Mariebad, men under året omdisponerades 3,1 miljoner till 2020 och resterande anslag användes inte.

För projekteringen av skolbibliotek vid Strandnäs norra användes 60 000 euro av investeringsanslaget på 500 000 euro, medan resterande anslag överfördes till nästa år. Investeringsanslagen för Lilla holmen och räddningsverket nyttjades inte.

Samhällstekniska avdelningen, drift

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket visar ett resultat om 133 000 euro bättre än budgeterat. Mätningseenheten hade ett plusresultat om 175 000 euro, vilket förklaras främst med lägre personalkostnader på grund av en vakant tjänst och att utfallet för arrendeintäkterna visade ett överskott. Obudgeterade kostnader för att röja och städa upp efter stormen Alfrida uppgick totalt till 97 000 euro. Infrastrukturen erbjuder vid årsskiftet 10 lediga egnahemstomter och 10 övriga tomter för byggnation. Utöver dessa var sju egnahemstomter och tre övriga tomter reserverade. Bidrag erhöles från Ålands landskapsregering i form av strukturstöd från europeiska havs- och fiskerifonden för byggande av en multifunktionell våtmark vid Nabbens parkområde.

VA-verket, som är ett separat anslag, visar ett positivt resultat om 535 000 euro, vilket är 62 000 euro bättre än budgeterat, bland annat på grund av att kostnaderna för hanteringen av slam från Lotsbroverket var för högt budgeterade. Lägre intäkter för vatten och avlopp om 100 000 euro kompenseras till största delen av lägre kostnader för inköp av vatten. Vattentjänsterna till abonnenterna inom det egna verksamhetsområdet höll god kvalitet med endast få avbrott i samband med underhållsarbeten. Totalt renades cirka 2,8 miljoner m³ inkommande avloppsvatten (cirka 85 % flödeskapacitet) i Lotsbroverket. Mängden avloppsvatten från samarbetskommunerna var cirka 0,7 miljoner m³, vilket är cirka 25 % av det totala inkommande flödet till verket. Lotsbroverkets reningsprocess fungerade planenligt och utsläppsvillkoren i miljötillståndet uppfylldes på årsbasis väl. Reduktionskravet för fosfor underskreds med cirka 2 procentenheter för första och fjärde kvartalet främst med anledning av höga inkommande flöden i samband med snösmältningen och vid driftomställningen på grund av byte av fällningskemikalie. Livsmedelsindustrins andel av belastningen av närings- och syreförbrukande ämnen i det inkommande avloppsvattnet är cirka 20 %. Den totala belastningen av närings- och syreförbrukande ämnen till Lotsbroverket ligger nu vid eller något över den teoretiska dimensionerande belastningen.

Samhällstekniska avdelningen, investeringar

Utfallet exklusive VA-verket visar ett överskott om 370 000 euro i förhållande till budgeten. Överskottet beror främst på att endast projektering av Södra Lillängen gjordes under året och utbyggnaden flyttades fram samt att anslaget för upprustning av Österhamn blev oanvänt då stadsplanen fastställdes först under hösten och frågan om den tekniska utformningen av strandområdet delvis blev öppen. Arbetet att byta stadens höjd- och koordinatsystem pågick under året.

Utfallet för VA-verkets investeringar visar ett överskott om 450 000 euro i förhållande till budgeten främst på grund av att byggande av Södra Lillängen inte kunde påbörjas under året samt att utfallet för 9 av övriga 13 projekt visar ett varierande överskott. Överskottet för projekt Genvägen uppstod på grund av att entreprenaden försenats. Under året sanerades cirka 700 m gamla vatten-, avlopps- och dagvattenledningar samtidigt som 590 m nya dagvattenledningar byggdes.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

Med kontinuerligt förebyggande underhåll kan trivsamma skolor och daghem erbjudas.

- Under året tog arbetet med daghemmens och skolornas ventilations- och värmesystem fart. Vid till exempel Skogskullen och Neptunus uppgraderades ventilationssystemen och vid Strandnäs södra skola byttes värmeväxlarpaketet. Vid Skutan och Ängsbacken installerades komfortkyla eftersom daghemmen fungerar som somrardaghem. Övernäs skolas kök renoverades under sommaren-hösten. I Ytternäs skola renoverades klassrum enligt rekommendation i besiktningssrapport och en planering för renovering av fem klassrum genomfördes. Lekturstyrelsen på gårdarna vid daghemmen genomgick en besiktning och förbättrande åtgärder genomfördes. Mindre byggprojekt i skolor och daghem genomfördes löpande under året.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Personalens möjligheter till utveckling både som individ och i grupp skall prioriteras.

- Vid räddningsverket fortsatte FRAMÅT-projektet enligt plan. Projektet ger både den enskilda individen, men också gruppen möjlighet att utvecklas, sätta mål och få en uppföljning på hur man framskrider.

Utvecklingssamtal hålls med varje anställd.

- Utvecklingssamtal hölls med personalen.

Utökade delegeringar.

- Räddningschefen vidaredelegerade uppgifter och befogenheter till underlydande personal inom respektive ansvarsområde.

Deltagande i olika kultur- och sportaktiviteter uppmuntras.

- En brandman deltog i Brandmanna-VM i Kina. Räddningsverket deltog i Run 4 Life och i Kanonloppet.

Inom sektorn görs regelbundna kontroller av arbetsplatsens säkerhet. Arbetsledningen utför dessa tillsammans med personalen för att kartlägga, dokumentera och åtgärda eventuella brister i arbetsmiljön.

- Kansliet: Eventuella brister i arbetsmiljön åtgärdades snarast.
- Räddningsverket: Arbetsplatsens säkerhet kontrollerades kontinuerligt och brister åtgärdades snarast möjligt. Rutiner för regelbunden kontroll av utrustning finns.
- Fastighetsavdelningen: Personalens arbetsmiljö diskuteras löpande vid avdelningsmöten och avstämningar med respektive förmän. Vid Mariebad gjordes under hösten en genomgång av kemikaliehanteringen, bland annat skärptes säkerhetsrutinen för bunkring av klor vid vattenreningen.
- Samhällstekniska avdelningen: En separat riskanalys gjordes för beredskapen, som sköts av VA-verkets personal. Rutinerna för hanteringen av avdelningens driftkemikalier förbättrades efter en uppdatering av säkerhetsdatablad.

Praktisk vägledning ges till personal i ledande ställning hur man hanterar trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier.

- Kansliet: Stadens principer efterföljdes och stöd anlätades vid behov.
- Räddningsverket: Räddningsverket fortsatte arbetet med värdegrunder och hur man hanterar osakligt bemötande och trakasserier på arbetsplatsen. Detta är ett arbete som kommer att fortgå och inget slutdatum finns.
- Fastighetsavdelningen: Personalen informerades fortlöpande om stadens principer.
- Samhällstekniska avdelningen: Information om stadens principer gavs vid avdelningens möten. Personalkansliets sakkunskap och stöd anlätades vid behov.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

Byggnader som inte behövs för stadens egen verksamhet avyttras. Infrastrukturnämnden ombesörjer egna planeringsförslag för att snabba upp processen.

- Under året förbereddes en försäljning av Strandnäs gård som stått tom utan verksamhet. Efter att daghemsverksamheten vid Flaggskippet flyttade bort meddelade stadens övriga verksamheter att man inte har behov av byggnaden. En eventuell försäljning eller annan användning av byggnaden förbereddes, men inget slutligt beslut togs.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla.

Staden skall ha en lättillgänglig räddningstjänst.

- Stadens räddningstjänst var mycket lättillgänglig. Räddningsverket var synligt i gatubilden vid diverse arrangemang anordnade av såväl externa som interna aktörer. Räddningsverket höll en effektiv servicenivå gentemot medborgarna, vilket garanterade en snabb och professionell hjälp dygnet runt. Räddningsverket fick även överlägset högst poäng bland stadens verksamheter i den medborgarundersökning som ÅSUB utförde under hösten.

Staden skall ha ett effektivt olycksförebyggande arbete.

- Det olycksförebyggande arbetet utvecklas hela tiden och räddningsverket hittade via sin Facebook-sida nya vägar att nå fram till medborgarna. Räddningsverket var med i informationskampanjen "Om krisen kommer" och i framtagandet av den webbaserade informationskanalen "kris.ax"

Staden skall ha en effektiv beredskapsplanering för bränder och olyckor.

- En beredskapsplanering sattes igång efter fjolårets torka och Alfrida-stormen. Den är dock mycket resurskrävande och resurser finns inte alltid tillgängliga. Alfrida-gruppen lämnade sin rapport den 31 oktober. Landskapsregeringen tillsatte en grupp för att följa upp de brister i beredskapen som uppdagades i samband med stormen samt för att föreslå åtgärder för att avhjälpa problemen.

Arbetet med att göra stadens byggnader och anläggningar tillgängliga fortgår.

- Tillgänglighetsprojekt under året genomfördes vid Tallbacken där ny handikappramp med räcken sattes upp. Vid Trobergshemmet monterades dörrautomatik på ett antal innerdörrar och vid Idrottsgården handikappanpassades en toalett. Vid nybyggnation och grundrenoveringar ingår tillgänglighetsanpassningarna i projekten.

Inleda planeringen av ett nytt daghem vid lärarbostäderna (2021) i samarbete med socialförvaltningen.

- En arbetsgrupp bestående av representanter från barnomsorgen, bildningssektorn och infrastruktursektorn genomförde planeringsmöten under året för att diskutera daghemmets utformning, behovsutredning, rumsprogram mm.

Servicenivån, kommunöverskridande samarbete och tillgängligheten av kollektivtrafiken ses över inför planerad ny upphandling.

- Ett förslag om en frivillig gemensam kommunal räddningsmyndighet förföll efter långa förhandlingar och efter att staden för sin del fattat de beslut som behövdes för att myndigheten skulle kunna förverkligas i enlighet med framförhandlat förslag till avtal.
- Med hänvisning till övergångsbestämmelserna i den nya lagen om ordnande av kollektivtrafiktjänster (Nr 60/2019) som trädde i kraft 1.9.2019 förlängdes avtalet med Viking Line Buss Ab att gälla t.o.m 31.12.2021. Landskapsregeringen har för avsikt att ta fram ett trafikförsörjningsprogram för hela Åland under 2020.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.

Startmöten hålls inför större ombyggnadsarbeten.

- I större fastighetsombyggnadsprojekt tillsätts alltid en projektgrupp med berörda. När olika skador i fastigheterna som påverkar inomhusmiljön uppstår, inleds processen med att sammankalla berörda, också elevers eller daghemsbarns föräldrar, till ett möte med information om vad som uppdagats och vilka åtgärder som vidtas.
- Starmöten för gatu- och parkprojekt hölls enligt planer. Information av trafikarrangemangen uppdaterades på stadens hemsida och information gavs vid behov direkt till berörda.

För att öka den sociala hållbarheten söker infrastruktursektorn aktivt samarbete med sysselsättningsorganisationer så som AMS, Katapult och Emmaus.

- Räddningsverket: Räddningsverket erbjuder delaktighet i integrationsprocesser såsom språkbad, infotillfällen med mera.
- Fastighetsavdelningen: Avdelningen hade fokus på internt arbete med den egna personalen och kontinuiteten för denna.
- Samhällstekniska avdelningen: En komparativ studie om hantering av markupplåtelse och ersättningar för ledningar i allmän mark gjordes av en högskolepraktikant i samarbete med AMS.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

Arbetet fortsätter med att vidta konkreta åtgärder för en god inomhusmiljö i stadens fastigheter.

- Arbetet med genomförande av obligatorisk ventilationskontroll i stadens fastigheter strukturerades upp och intensifierades under året. Flera uppgraderingar av ventilations- och värmesystem gjordes. Fuktskador hanteras löpande i den ordning de kommer till kännedom.

För att öka tryggheten bör belysningen ses över och förbättras där behov finns.

Invändiga belysningen förbättrades, bland annat vid stadsbiblioteket. Vid gatuombyggnader byttes armaturer vid Neptunigatan och Havsgatan samt delar av Ålandsvägen och Stora gatan. Landskapsregeringen förnyade armaturer längs Österleden, där driften betalas av staden. Cirka 150 gamla gatubelysningsarmaturer byttes ut till LED.

Kulturell hållbarhet

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

Upprustning av infrastrukturen på Lilla Holmen.

- Åtgärder för vidare utveckling av Lilla Holmen verkställdes inte i planerad omfattning i väntan på slutlig utvärdering av rapporten från kommittén för Lilla Holmen.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

Byggnaders värmesystem och ventilationssystem driftoptimeras samt övervakningen av samtliga anläggningar optimeras med ett enhetligt system.

- Extra satsningar på driftoptimering av fastigheternas energiförbrukning genomfördes. Fokus låg på att se över drifttider för ventilationsaggregat och samtidigt säkerställa ventilering när fastigheten används. Arbetet fortsätter under kommande år. Ett pilotprojekt med ett enhetligt övervakningssystem och med en styrenhet av IMSE-fabrikat genomfördes vid Väktars daghem för att uppnå kostnadsinbesparingar och för att själv kunna göra ändringar utan att anlita externa konsulter.

Uppsamlingskärl för avfall i det offentliga rummet övergår till källsortering.

- Fyra nya stora kärl "Big Belly" med komprimeringsfunktion och som drivs med solceller monterades längs Torggatan. Planeringen av en utökad källsortering inleddes under året.

Framtagande av en strategi för användning av skum inom räddningstjänsten

- En strategi för användning av skumvätska togs fram.

Smart soptunna

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Våningsyta m ² per invånare	6.0	6.3	6.6
Investeringar i fastigheter/invånare	488	24	13
Driftkostnader för fastighetsförvaltningen/invånare	511	710	752
Våningsyta m ² per elev i skolorna	20.0	15.7	19.4
Lokalkostnad för skolorna per elev	1 132	1 381	1 940
Lokalkostnad per m ²	61,35	112,68	113,00
Värmekostnad per m ²	8,18	9,01	11,50
Elkostnad per m ²	5,45	8,74	8,50
Gator m ²	641 598	641 598	641 598
Driftkostnader för vinterunderhåll	210 000	277 562	133 042
Driftkostnader för vinterunderhåll/invånare	18	24	11
Driftkostnader för gatuunderhåll	722 880	972 049	902 490
Driftkostnader för gatuunderhåll/invånare	61	82	76
Driftkostnader för gång- o cykelbana samt trottoar	128 040	176 660	95 681
Driftkostnader för gång- o cykelbana samt trottoar/invånare.	11	15	8
Driftkostnader för parker	527 114	485 497	422 986
Driftkostnader för parker/invånare	45	41	36
Driftkostnader för övriga grönområden	176 881	319 383	238 939
Driftkostnader för övriga grönområden/invånare	15	27	20
Driftkostnader för badplatser	55 731	88 369	96 092
Driftkostnader för badplatser/invånare	5	8	8
Driftkostnader för gatubelysning	348 669	372 137	286 830
Energiförbrukning för gatubelysning kWh	1 800 000	1 797 474	1 826 441
Energikostnad för gatubelysning	190 000	201 770	203 200
Belysningspunkter gator	4 516	4 515	4 515
Driftkostnader för gatubelysning/invånare	30	32	25
Driftkostnader för stadsbussen	366 300	353 883	344 021
Driftkostnader för stadsbussen/invånare	25	30	29
Passagerare på stadsbussen	80 000	77 499	73 129
Parkeringsböter	3 000	1 797	1 807
Abonnenter vid Vattenverket	2 600	2 888	2 862
Abonnenter som är storförbrukare	200	212	207
Inköpt vattenmängd m ³	1 020 000	920 220	1 034 154
Svinn m ³	220 000	172 054	227 962
Såld vattenmängd m ³	800 000	773 755	806 192
Såld vattenmängd m ³ totalt/invånare	70	66	69
Anslutna abonnenter vid Avloppsverket	2 600	2 789	2 779
Avloppsvattenmängd totalt m ³	1 395 000	1 408 178	1 353 956

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Larm totalt vid Räddningsverket	3 040	2 914	2 972
Räddningstjänstuppdrag	390	246	361
Ambulansutryckningar	2 650	2 668	2 611
Dubbla ambulanslarm	420	427	-
Trippla ambulanslarm	55	44	-
Akutbilsuppdrag	700	769	662
Brandsyner	400	403	-
Räddningsverket, kostnad per invånare	180	181	180
Räddningsverket, kostnad/inv. exkl. interna överf. o avskr.	152	174	174
Larm vid Strandnäs FBK	100	102	119
Manskap per larm i medeltal hos Strandnäs FBK	8	7	8
Övningar hos Strandnäs FBK	30	46	44
Deltagare per övning hos Strandnäs FBK	14	16	16
Kursdeltagare totalt	1 600	1 667	1 200
Utbildningsdagar totalt	140	186	161
Antal sjöfartskurser	35	47	31
Antal övriga brandskyddskurser	65	71	59
Antal kurser i sjukvård	25	15	17

Räddningsverket

I det totala antalet räddningstjänstuppdrag ingick tidigare även handräckningar som ligger utanför räddningstjänstuppdragen, vilket gör att äldre nyckeltal visar ett mycket högre antal uppdrag.

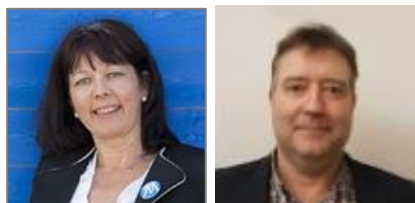
Fastighetsavdelningen

Driftskostnaderna sammantaget minskade med 6 % jämfört med föregående år. Värmekostnaderna minskade med 27 % jämfört med 2018 och elkostnaderna ökade med knappt 3 %. Lokalkostnader för skolorna ökade med 22 % jämfört med budget främst på grund av renoveringen av Övernäs skolkök. Av budgeterade medel för investeringar ligger flera poster oanvända eftersom underlag för att arbeta vidare saknas eller är försenade. Arbetet med projekteringen av Mariebad fortskrider, men är försenat.

Samhällstekniska avdelningen

Bytet av gatubelysningens kvicksilverarmaturer till LED och metallhalogen har resulterat i en bättre energieffektivitet. Antalet passagerare i kollektivtrafiken var 77 499, vilket är 6 % högre än föregående år. Antalet parkeringsböter på 1 797 är ungefär lika som föregående år, men betydligt lägre än för några år sedan bland annat på grund av en ökad användning av automatiskt fungerande parkeringsskivor och då bilisterna lärt sig att följa parkeringsplatsernas tidsregleringar bättre. Mängden sålt vatten sjönk med cirka 30 000 m³ till 773 755 m³. Andelen läckvatten minskade till cirka 17 %.

Byggnadsnämnden

Nämndordförande: Camilla Hägglund-Palmqvist

Byggnadsinspektör: Leif Andersson

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Verksamheten är lagstadgad och närmare beskriven i plan- och bygglagen och -förordningen. Byggnadsnämnden ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och kontrollera att antagna planer följs, behandla ansökningar om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs och att underhållet av byggnader sköts samt ansvara för att rådgivning i byggnadsfrågor ordnas i kommunen. Nämnden rapporterar byggnads statistik och tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa. Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens berednings- och verkställighetsorgan.

Utfall drift och investering

Byggnadsnämnden Belopp i euro	Grundbudget 2019	Ändringar i budget 2019	Budget efter ändr. 2019	Bokslut 2019	Avvikelse 2019	Bokslut 2018
Försäljningsintäkter	1 000		1 000	1 420	420	1 070
Avgiftsintäkter	125 000		125 000	124 826	-174	107 377
Övriga intäkter				3	3	3
Interna verksamhetsintäkter				951	951	1 891
VERKSAMHETSINTÄKTER	126 000		126 000	127 199	1 199	110 341
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK				1 622	1 622	
Löner och arvoden	-200 844		-200 844	-176 841	24 003	-203 920
Pensionskostnader	-39 336		-39 336	-35 813	3 523	-39 849
Övriga lönebikostnader	-10 044		-10 044	-5 631	4 413	-7 689
Lönebikostnader	-49 380		-49 380	-41 444	7 936	-47 538
Personalkostnader	-250 224		-250 224	-218 285	31 939	-251 459
Köp av tjänster	-11 941		-11 941	-12 638	-697	-26 268
Material, förnödenheter och varor	-27 469		-27 469	-4 457	23 012	-4 545
Övriga verksamhetskostnader	-200		-200	-922	-722	-71
Interna verksamhetskostnader	-25 167		-25 167	-25 167	0	-24 757
- därav internhyra	-13 223		-13 223	-13 223	0	-13 131
- därav centrala it kostnader	-7 953		-7 953	-7 953	0	-7 524
VERKSAMHETSKOSTNADER	-315 000		-315 000	-261 468	53 532	-307 099
VERKSAMHETSBIDRAG	-189 000		-189 000	-132 647	56 353	-196 758
Årsbidrag	-189 000		-189 000	-132 647	56 353	-196 758
ÅRETS RESULTAT	-189 000		-189 000	-132 647	56 353	-196 758
Årets överskott (underskott)	-189 000		-189 000	-132 647	56 353	-196 758
Resultat	-189 000		-189 000	-132 647	56 353	-196 758

Avgiftsintäkterna blev som budgeterat. Personalkostnaderna blev lägre än budgeterat på grund av att platsen som biträdande byggnadsinspektören varit vakant sedan 10.06.2019. Studie- och utbildningsresan med byggnadsnämnden uteblev på grund av tekniskt strul och personen som hade hand om den digitala e-tjänsten slutade sin anställning. Den eventuella nyanskaffningen av datautrustning för digitala e-tjänster sköts fram. Byggnadsnämnden konstaterar att personalresurser bör tillföras byggnadsinspektionen bland annat för att kunna ta i bruk den digitala bygglovshanteringen. Programmet kommer att bli ett viktigt verktyg när byggnadsförbudet i innerstaden avslutas eftersom många nya tomter då kommer ut på marknaden och många nya bygglov ska beviljas.

Måluppfyllelse

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

Förberedande av digitalisering påbörjas under 2019.

- Program för digitalisering av bygglov har installerats och en del justeringar finns fortfarande kvar under 2019. Målet är att programmet kommer att kunna användas i början på 2020. Eftersom den i personalen som utbildades i programmet har slutat under året har starten dragit ut på tiden en del.

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Byggnadslov/-tillstånd, totalt	120	193	136
Byggnadslov/-tillstånd, en/tvåfamiljshus	10	17	14
Byggnadslov/-tillstånd, radhus	0	0	0
Byggnadslov/-tillstånd, våningshus	7	6	3
Byggnadslov/-tillstånd, övriga nya byggnader	50	28	10
Byggnadslov/-tillstånd, övriga till- o ombyggnader	75	17	7
Byggnadsinspektörstillstånd	110	176	124
Byggnadsvåningsyta m ²	10 400	13 063	7 796
Lägenhetsyta m ²	5 920	4 364	4 334
Lägenheter	64	57	67

Ett bygglov ska erhållas inom 2–5 veckor från det att en komplett ansökan inlämnats. Den kortare tiden avser projekt som planerats enligt gällande bestämmelser och den längre tiden projekt som innebär avvikelser.

Av de 193 tillståndsärendena är fördelningen följande: Bygglov 123 st, tidsbegränsade lov 3 st, rivningsanmälningar 8 st, anmälningar 40 st och byggnadstillsynsmyndighetens lov 19 st. De uppskattade siffrorna i budgeten stämmer relativt bra. Av dessa lov har 19 st behandlats av byggnadsnämnden. Under året har 58 bostäder färdigställts. Beredningstiden för tillstånd och anmälningar under året är 143 st 4–5 veckor och 50 st 2 veckor. Tiden mellan begäran om komplettering tills handlingarna blivit kompletta har räknats bort.

Förtroendevalda i nämnder 2019

Stadsutvecklingsnämnden

Ordförande	Tom Forsbom
Vice ordförande	Peter Enberg
Ledamöter	Ingrid Zetterman Daja Rothberg Christian Beijar Rauli Lehtinen Pia Häggblom

Byggnadsnämnden

Ordförande	Camilla Hägglund-Palmqvist
Vice ordförande	Gunilla Hansen
Ledamöter	Viktor Dahlén Kjell Sjöblom Clas-Folke Hansen

Bildningsnämnden

Ordförande	Henrik Boström
Vice ordförande	Viveka Landgårds
Ledamöter	Igge Holmberg Petra Svens Annelie Karlberg Maria Mattsén Stig Andersson Johnny Landström

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande	Barbro Sundback
Vice ordförande	John Holmberg
Ledamöter	Henrik Löthman Anita Husell-Karlström Lillan Holmberg Robert Liewendahl Marie Norrgrann

Socialnämnden

Ordförande	Ulf-Peter Westmark
Vice ordförande	Ulla Andersson
Ledamöter	Joanna Isaksson Martin Nilsson Anna-Lena Groos Clas Öfverström Jenny Schuhmeister Conny Nylund

Infrastrukturnämnden

Ordförande	Jessy Eckerman
Vice ordförande	Christina von Hertzen
Ledamöter	Lennart Isaksson Böge Holmberg Anders Hallbäck t.o.m 18.6.19/Wilhelm Mattsson fr.o.m 19.6.19 Pernilla Söderlund Sune Axelsson Siv Forsbom

Redogörelse över hur stadens interna tillsyn har ordnats

lakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Kommunens organisation finns fastslagen i förvaltningsstadga, instruktion samt i budget och bokslut. Anslagsansvarig och godkännare för och inom respektive resultat- och balansräkningsenhet följer förvaltningsstadgan och finns närmare specificerad i godkännanderättslistan. I förvaltningsstadgan finns även angivet förvaltningschefernas befogenheter och åligganden. Tjänsteinnehavare med beslutanderätt är skyldig att, i löpande nummerordning, föra förteckning över fattade tjänstemannabeslut. Nämnd, motsvarande organ eller stadsstyrelsen har tagit del av besluten.

Uppnående av mål, tillsyn över användningen av tillgångar, kompetent och tillförlitlig bedömning av lönsamheten

Stadsfullmäktige har godkänt rambudgetering med nettoanslag för driften. Uppföljning av användningen av budgeterade medel, sker kontinuerligt i nämnd eller motsvarande organ. Två tertialuppföljningar behandlas i stadsstyrelsen och delges stadsfullmäktige. För stadsstyrelse/-fullmäktige presenteras hela årets verksamhet i bokslut och verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen klargörs även hur verksamhetsidéer och målsättningar uppfyllts.

Finanschefen har fattat beslut om användarrätten till kommunens bankkonton. Vid årsskiftet beställs verifierade saldobesked från respektive bank. Registrering av leverantörsfakturor samt övriga betalningar sker centralt på finanskansliet. Hela betalningsrutinen kan inte genomföras av en och samma person. Ansvarig för en betalningsrutin kan inte registrera leverantörsfakturor.

Ordnande av riskhantering

Risker i anslutning till verksamhet, investeringar och finansiering bärs i regel av kommunen. Ekonomiska risker (såsom minskade samfundsskatteintäkter, lånebördan), strategiska risker (såsom finansierings- och borgensåtaganden för bostadsbyggande, näringslivsfrågor), skaderisker (såsom eldsvåda, vattenläckage, andra olyckor) samt verksamhetsrisker (såsom tillräcklig och behörig personal) har vid behov beaktats av behörig instans. Finansieringsriskerna har reducerats genom att finanskansliet följer regelbundet kommunens penningströmmar och likviditet. Kommunens likviditet har varierat. Penningmedel har inte placerats under året. Ingen långfristig upplåning har skett under året, förutom en vidareutlåning till dotterbolaget Mariehamns Hamn Ab om 5 miljoner euro. Rapport över skatteintäkter, lånesaldon samt kassamedel har under året delgivits stadsstyrelsen och stadsfullmäktige. Egendomsriskerna och verksamhetsansvaret har minimerats genom försäkringar. Datariskerna hanterar kommunen genom väl skyddat nätverk och personliga lösenord. Backup görs kontinuerligt med regelbundna kontroller. IT-drift och underhåll sköts av ÅDA Ab. Se även nästa kapitel om "Dataledning" i detta bokslut.

Tillsyn av anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Investeringarna samt förvaltningarnas driftsupphandlingar i enlighet med stadens upphandlingsanvisningar faller under nämnd eller motsvarande organs ansvarsområde. I enlighet med förvaltningsstadgan och stadsstyrelsens beslut har förvaltningsgemensam upphandling genomförts av stadens upphandlingsledare i samarbete med intern expertis inom respektive produkt- och ämnesområde.

Infrastrukturnämnden och dess fastighetsavdelning ansvarar för skötseln av de kommunala fastigheter som ingår i internhyressystemet.

Avtal

Kommunens avtal finns samlade i mappar och förvaras i brandsäkert arkiv. Det finns en numrerad innehållsförteckning. Fr.o.m september 2018 registreras och scannas nya avtal in i stadens ärendehanteringsprogram "Hilda". Upphandlingsavtal registreras i stadens upphandlingsprogram e-Avrop. Uppföljning av avtalsvillkor och -preskribering åligger respektive tjänsteman. Avtal som löper över budgetåret beslutas i enlighet med förvaltningsstadga och instruktion.

Bedömning av hur den interna revisionen är ordnad

Stadsstyrelsen ansvarar för ordnandet av den interna övervakningen och utfärdar vid behov direktiv för denna övervakning.

Den interna revisionen ingår i respektive förvaltningschefs ansvarsområde.

Säkerställande av den interna kontrollen i koncernen

Varje juridiskt enskilt koncernsamfund i Mariehamns stads koncern har egen revision. I enlighet med förvaltningsstadgan är det stadsdirektören som ansvarar för koncernstyrningen om inte stadsstyrelsen i enskilda fall beslutar annat. Stadsfullmäktige utser stämmorepresentanter och stadsstyrelsen styr via sitt direktiv till Mariehamns stads representanter vid bolagsstämmor. Under året och i enlighet med stadens fastställda koncerndirektiv har stadsstyrelsen gett instruktioner och anvisningar till stadens företrädare i olika samfunds förvaltningsorgan om hur staden ska ställa sig till de aktuella frågor som behandlats.

Stadsstyrelsen fattar med stöd av stadens ägande och bestämmanderätt beslut om vilka upplysningar de olika samfunden ska ge staden om sin verksamhet och sin ekonomiska ställning. Samtliga koncernbolag har redovisat bokslut för år 2019.

Dataledning

1. Syfte och innehåll

I verksamhetsplanen för 2018 fastställde stadsstyrelsen att Mariehamns stad ska upprätta ett databokslut varje år som ska vara en del av stadens bokslut. Databokslutet visar stadens dataledning och är ett resultat av en intern granskning av organisationens informationstillgångar.

Databokslutet för år 2019 har ändrats och redogör även för det arbete som genomförts i stadens IT-miljö i syfte att höja säkerhetsnivån och öka tillgängligheten.

I databokslutet ges en helhetsbild över hur staden i nuläget behandlar stadens informationstillgångar och beskriver vilka informationstillgångar och informationssystem staden besitter. I databokslutet finns även en riskbedömning av känsliga informationstillgångar och en lista på pågående IT-projekt som ska höja IT-säkerhetsnivån och tillgängligheten inom staden.

Databokslutet revideras under 2020. I databokslutet för år 2020 redogörs även hur utvecklingsåtgärderna i databokslutet framskrider.

2. Bakgrund

Mariehamns stad behandlar personuppgifter när staden måste göra det, enligt gällande lagstiftning inom olika verksamhetsområden, eller när det krävs för att stadens ska kunna utföra den uppgift eller tjänst som avses.

Personuppgifter sparas i olika register beroende på ändamål för behandling. Det vidtas både tekniska och organisatoriska insatser i syfte att säkerställa att all information skyddas för obehörig åtkomst, förändring eller förstöring. Dessa åtgärder redogörs sedan i stadens bokslut.

3. Personuppgifter och dataskydd

Staden behandlar personuppgifter för att uppfylla lagstadgade krav eller myndighetsutövning. Med personuppgifter avses all information som direkt eller indirekt kan knytas till en person som är i livet, till exempel personens namn, adress, yrke, kommun samt ålder.

För behandling av personuppgifter tillämpas EU:s dataskyddsförordning (punkt 2.1). Staden behandlar personuppgifter när uppgiften eller tjänsten kräver det. I staden fungerar kommunens nämnder som personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas inom sektorn. Centrala register ansvarar stadsstyrelsen för.

3.1 Stadens dataskyddsombud

Då stadens utnämnda dataskyddsombud (DPO) avslutade sin tjänst i juni år 2019 valde staden att teckna ett tillfälligt DPO-avtal med Åda på fem timmar i månaden. Avtalet med Åda var i kraft ända fram till att staden anställt en ledande upphandlare och som även är stadens DPO på 15 % av heltid.

Stadens dataskyddsombud säkerställer att staden behandlar personuppgifter med respekt och i enlighet med dataskyddsförordningen. Dataskyddsombudet utför kontroller och genomför informationsinsatser i syfte att säkerställa att staden förstår och följer lagstiftningen och ser samtidigt till att stadens dokumentation finns och är uppdaterad.

3.2 GDPR arbetet

På stadens hemsida finns stadens registerbeskrivningar på de register som används vid Mariehamns stad och som behandlar personuppgifter. Registerbeskrivningarna är uppdelade enligt verksamhetsområde.

Staden har 96 publicerade registerbeskrivningar på hemsidan.

- Infrastruktur, 23 st.
- Kultur och fritid, 13 st.
- Socialservice och omsorg, 30 st.
- Stadsledning, 12 st.
- Stadsplanering och byggnadslov, 6 st.
- Utbildning och skola, 12 st.

Mängden registerbeskrivningar är densamma som för år 2018.

Efter en internkontroll upptäcktes det att det ännu saknas registerbeskrivningar för ett flertal av stadens applikationer.

Arbetet med att utforma registerbeskrivningar för staden fortsätter under år 2020.

3.2.1 Utlämnande av uppgifter

Under 2019 tog staden bara emot två förfrågningar på registerutdrag enligt GDPR.

3.2.2 Att säkerställa den anställdes kunnande

Varje nyanställd får introduktion av sin chef, enligt en checklista, i vilka regler som finns och vad som ingår i arbetsuppgifterna samt var de kan få hjälp och stöd. Nyanställda får också hjälp att ställa i ordning sin arbetsplats med telefoni, nycklar, kontorsmaterial samt åtkomst till stadens IT-miljö.

På Mariehamns stads intranät finns anvisningar för hantering av personalregister, EU:s dataskyddsförordning, policy för datalagring, policy för intern kommunikation samt stadens registerbeskrivningar.

4. Informationstillgångar och informationssystem

Staden har ett flertal informationstillgångar och informationssystem som behandlar personuppgifter och som används enligt gällande lagstiftning. En laglig grund för behandling av personuppgifter är:

- Behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.
- Behandlingen är nödvändig för att utföra arbetsuppgifter då den registrerade på grund av ett kund- eller tjänsteförhållande, ett medlemskap eller att annat därmed jämförbart förhållande har en saklig anknytning till den registeransvariges verksamhet.
- Behandlingen är nödvändig för att ett avtal med den registrerade skall kunna fullgöras eller att åtgärder som den registrerade begärt skall kunna vidtas innan ett avtal träffas.
- Den registrerade har lämnat sitt otvetydiga samtycke till registrering.
- Den registrerade skall kunna fullgöra en rättslig skyldighet när behandlingen regleras i lag.
- Behandlingen är nödvändig för att vitala intressen för den registrerade skall kunna skyddas.

I tabellen beskrivs de system, tjänster och funktioner som används inom kärnverksamheten för behandling av personuppgifter.

Tabell 1. Informationstillgångar och informationssystem

System, tjänst och funktion	Ärende	Ändamål för behandling	Delgivning, information och lagring
Stadens applikationer. I systemen finns information om stadens medborgare och anställda inom Mariehamns stad. Personuppgifter sparas i olika register beroende på ändamål för behandling	Behandling av personuppgifter för de som använder stadens tjänster och förbrukare inom staden	Behandlingen är nödvändig för att utföra arbetsuppgiften då den registrerade på grund av ett kund- eller tjänsteförhållande, ett medlemskap eller för annat därmed jämförbart förhållande har en saklig anknytning till den registeransvariges verksamhet	Lagring i stadens applikationer eller i en molnlösning
E-post	Inkommande ärenden från medborgare går till info@marieham.ax . Insamling och registrering för internt bruk	Behandlingen är nödvändig för att utföra arbetsuppgifter då den registrerade på grund av ett kund- eller tjänsteförhållande, ett medlemskap eller för annat därmed jämförbart förhållande har en saklig anknytning till den registeransvariges verksamhet	Molnlösning
Ärendehantering	Diarium och postbok för att sköta kommunala ärendehantering	Behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning Den registrerade skall kunna fullgöra en rättslig skyldighet när behandlingen regleras i lag	Oklart
Stadens pappersarkiv och kassaskåp	Möteskallelse, protokoll, blanketter och annan dokumentation som kräver långtidsförvarning enligt arkivlagen	Behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Behandlingen är nödvändig för att utföra arbetsuppgifter då den registrerade på grund av ett kund- eller tjänsteförhållande, ett medlemskap eller för annat därmed jämförbart förhållande har en saklig anknytning till den registeransvariges verksamhet	Samtliga handlingar inom staden ska arkiveras i enighet med gällande arkivplan. I gällande arkivplan ska all arkivering ske till pappers

5. Datainnehåll, datakvalitet och användbarhet

Kontaktuppgifter för fysiska personer sparas i stadens applikationer. Detta kontaktregister är nödvändigt för att staden ska kunna få kontakt med personer som använder stadens tjänster. Tre av stadens kundregister är kopplade till befolkningsdatasystemet (BRC).

Från landskapsregeringens befolkningsregister överförs två filer till Mariehamns stad. Den ena filen innehåller namn och adressuppgifter för hela Ålands befolkning och importeras till stadens vårdjournalssystem. Den andra filen innehåller veckovisa uppdateringar för Mariehamns befolkning och överförs till stadens stadsplanregister.

Stadens bygglovssystem är direkt uppkopplat till BRC. Stadens byggnadsinspektion gör manuella överföringar cirka en gång per månad.

5.1 Datakvalitet

Stadens informationstillgångar ska finnas tillgängliga på rätt sätt, vid rätt tidpunkt samt för rätt personer. Då staden inte har en egen databas med uppdaterad information om Ålands befolkning finns en risk att kundregister i stadens IT-system inte är korrekta och kompletta. Detta kan medföra att fel information överförs när stadens system migreras, d.v.s. byter teknisk plattform eller när stadens applikationer integreras med andra IT-system.

För att upprätthålla dagens kundregister med korrekt och komplett information krävs omfattande manuella åtgärder i syfte att inhämta korrekta kontaktuppgifter från medborgare.

Staden planerar att köpa in en egen databas som är kopplad till BRC senaste år 2021.

5.2 Data användbarhet

De applikationer som bildar personregister är mer eller mindre placerade i Ådas serverhallar. Åda sköter underhållet och driften av stadens applikationer och genomför underhållsarbeten under inplanerade servicefönster. Under servicefönstret kan det förekomma kontrollerade driftstörningar i stadens IT-miljö som medför att delar av stadens IT-miljö inte är tillgänglig under vissa tidpunkter kvällstid.

I stadens IT-miljö förekommer det okontrollerade störningar och det beror till största delen på att stadens IT-miljö är i behov av utveckling på flera nivåer.

Under 2019 rapporterade Åda in sju incidenter och driftstörningar i stadens IT-miljö. Åda har även lämnat åtgärdsförslag till hur riskerna kan minimeras framledes och gjort korrigeringar.

Följande incidenter och åtgärdsförslag rapporterades in från Åda

Ådas åtgärdsförslag är avskalat i databokslutet.

Tabell 2. Incidenter och åtgärdsförslag

Nr	Incident	Åtgärdsförslag	Åtgärd
1	Stadens backuplagring	Staden bör beställa ny lösning	Beställt
2	Stadens filserver	Användarprofilerna bör lagras på en separat filserver	Beställt och Implementerat
3	Fel i stadens serverhostar	Lösa problemet med minnesmodulen	Åtgärdat
4	Avbrott i Mariehamns stads produktionsmiljö	Bytt kylaggregatet och åtgärdat blandmiljön av nätverksutrustning	Kylaggregatet är bytt och nätverksswitchar är beställda
5	Problem med kontakt mellan stadens virtuella servrar och lagringsenhet	Felsökning av underliggande system	Åtgärdat
6	Problem att nå stadens servermiljö	Genomfört korrigeringar	Åtgärdat
7	Användare drabbas av brutna sessioner i iStaden miljön	Omstart av miljön	Åtgärdat

Incidenter som uppstår i stadens IT-miljö rapporteras in till staden via e-post eller SMS eller läggs upp som ett ärende Åda ärendehanteringssystem Helpdesk.

6. Genomförda IT-uppdrag och projekt

För att höja IT-säkerhetsnivån och tillgängligheten inom staden har staden i samarbete med Åda, förutom de IT-projekt som nämns i andra delar av databokslutet, drivit igenom ett flertal IT-projekt och uppdrag. Staden har även

- Infört nytt bankförbindelsesystem.
- Flyttat stadens Office 365 för administrationen.
- Infört Office 365 för skolorna.
- Höjt säkerheten till stadens hemsida med både SSL certifikat och DNSSEC.
- Genomfört Wi-Fi mätningar i stadens fastigheter.
- Genomfört förstudie i syfte att förnya stadens IT-användarmiljö.
- Uppgraderat applikationer.
- Deltagit i en förstudie i gemensam regi med LR i syfte att gå in för en gemensam antiviruslösning.

Stadens interna projekt

- Sett över stadens kameraövervakning.
- Utformat och fastställt en digitaliseringsstrategi för staden.

6.1 Ökad tillgänglighet

Staden har ett svarfibernet som är anslutet till ett flertal av stadens fastigheter. Staden har fiberanslutning till 36 fastigheter och ADSL anslutning till fem fastigheter.

Under året har staden genomfört fiberupphandling av hyrfiber till Strandbacken och Tallbacken och skapat förutsättningar för redundant förbindelse mellan serverhallarna.

Under år 2020 fortsätter planeringen med att bygga ut stadens svartfibernet till övriga fastigheter. Staden har även påbörjat ett arbete med Åda i syfte att höja kapaciteten i virtualiseringsmiljön.

7. Datasäkerhet

7.1 Hantering av datasäkerhet

Staden har under år 2019 via samverkansprojektet med Åda och LR erhållit en mall för informationssäkerhetspolicy som ska redigeras utifrån vad som är relevant för staden. Detta arbete påbörjas år 2020. Staden har även påbörjat ett arbete för att utforma ett IT-användaravtal för staden.

7.2 Hantering av behörighet

Stadens användare har personliga inloggningar via Microsoft Active directory (AD) med behörighetsstyrning. Behörigheten manövreras av Åda via stadens Microsoft Active Directory eller av systemansvariga för enskilda applikationer. Stadens AD kör på en lokal server. Den servern är övervakad i ett låst och larmat utrymme. Det görs dagliga backuper på den servern. Användares lösenord är krypterade. Användarbehörighet till stadens system är reglerad till arbetsuppgiftens innehåll.

7.3 Teknisk datasäkerhet

Åda sköter underhållet och driften av Mariehamns stads IT-miljö. Åda gör regelbundna underhållsarbeten i servicefönster och genomför säkerhets- och kritiska uppdateringar av stadens servrar och nätverksswitchar.

Åda har inplanerat servicefönster för staden två gånger på månad under kvällstid. Under år 2019 genomfördes 18 servicefönster.

Åda går ut med ett servicemeddelande till staden cirka en vecka innan inplanerat servicefönster och redogör för de åtgärder som ska genomföras samt om stadens IT-användarmiljö kommer att påverkas. Detta servicemeddelande skickas ut till tre personer inom staden och publiceras som nyhet på Ankaret. För att minimera risken för störningar för verksamheterna genomförs service på verksamhetskritiska system som kan orsaka driftsavbrott först efter kl. 21.00.

Under Ådas servicefönster har en mängd åtgärder genomförts under året. Åda har installerat Windows säkerhets- och kritiska uppdateringar av stadens Windows servrar och underliggande system. Åda har utfört diskrensningar på de filer i iStaden miljön som upptagit onödigt utrymme på servrarna. Det har gjorts ändringar i stadens nätverk och i syfte att förbättra nätverksåtkomsten. Åda har förnyat stadens virtualiseringsmiljö och stabiliserat upp den samt uppdaterat stadens FollowMe skrivare med nya skrivarservrar. Det har gjorts uppdateringar i stadens verksamheter i syfte att förbättra nätverksinfrastrukturen för stadens underorganisationer samt påbörjats en del förberedelser i stadens brandvägg som ska förnyas under år 2020. Därtill har staden beställt branddörrar med elektronisk nyckellösning i syfte att höja skalskyddet till stadens nätverk.

Under hösten tömdes stadens gamla IT-utrymme med utdaterat elektronikskrot och dokumentation. Gamla hårddiskar och backupband ska i början av nästa år packas och föras på destruktion. Det rör sig om cirka 550 enheter totalt. Både åtgärderna är viktiga i syfte att få kontroll på den information som finns i staden.

7.4 Kontinuitet och riskhantering

Åda står för kontinuiteten och gör tillsammans med staden riskanalyser i stadens IT-miljö.

Åda påbörjade under hösten 2018 ett projekt i syfte att analysera stadens IT-nätverk. I projektet genomfördes analys av stadens IT-nätverk och en kartläggning av akuta operativa problem och begränsningar. Detta projekt fortsatte under 2019.

Åda har även genomfört fortlöpande arbeten för att skapa kontinuitet i stadens IT-miljö och har gjort ett omfattande arbete för att få kontroll på behörigheten till stadens IT-system.

7.5 Internkontroll

I dataskyddsombudets uppdrag ingår att regelbundet genomföra internkontroll av stadens processer och rutiner för behandling av personuppgifter och ta fram anvisningar för att säkra upp att staden följer dataskyddsförordningen.

Under 2019 skrev dataskyddombudet en GDPR berättelse som beskriver de åtgärder som genomförts av dataskyddsombudet mellan år 2017 och 2018.

8. Riskbedömning

I staden finns ett flertal register som behandlar personuppgifter. De finns både i digital och analog form. Digitalt sparas uppgifter i stadens applikationer och på stadens lokala filserver. I analog form sparas staden personuppgifter på blanketter, möteskallelser, protokoll och i annan dokumentation. Den analoga informationen lagras i låsta skåp eller i större arkivutrymmen, olåsta skåp, i pappershögar på skrivbord och på hyllor i stadens kontorsutrymmen.

Mariehamns stads målsättningar är att vidta kontinuerligt både tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att informationen skyddas för obehörig åtkomst, förändring och förstörelse.

Ett sätt att utreda om stadens personuppgifter har tillräckligt skydd för obehörig åtkomst är att analysera nuläget. I en riskanalys går det att bedöma om det finns risk för obehörig åtkomst till stadens information. I en riskanalys används ett förbestämt räknetal som tydligt ska visa utfallet av resultatet av analysen.

Då det efter en intern kontroll upptäckts att det kan finnas en risk att delar av stadens register kan vara utsatt för risk har en riskanalys genomförts. Se avsnittet riskanalys.

8.1 Riskanalys

Riskanalysen redogör för två riskmetoder. Resultatet visas i tabellen nedan. Se tabell 3. Den ena riskmetoden är sannolikhet och bedömer hur troligt det är att något oönskat inträffar och den andra är konsekvens och beräknar hur stor skada det oönskade förorsakar.

I denna riskanalys är det förbestämda räknetalet 1 - 5 där 5 visar på att stadens dokumentation är utsatt för högrisk och att skadan är stor om något oönskat inträffar.

Riskenivån beräknar Sannolikhet * Konsekvens.

I riskanalysen är det förbestämt att de riskvärden som går över 16 beräknas vara i högrisk. Alla högriskområden är behandlade i en åtgärdsplan. Se tabell 4.

Tabell 3. Riskanalys

Risk	Risk/hände	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå	Kommentar
1	Risk för information som ligger i pappershögar nås av obehörig	4	5	20	Dörrarna i korridorerna är olåsta dagtid. Risken finns att anmälda besök, som har för avsikt att röja information, får tillfället att göra det
2	Risk för att information som finns i olåsta skåp nås av obehörig	5	5	25	Dörrarna i korridorerna är öppna dagtid. Risken finns att besökare avsiktligt kan röja stadens information
3	Risk för att informationen som finns i inlåsta i större arkiv nås av obehörig	3	5	15	Det krävs att man har tillgång till nyckeln. Däremot saknar utrymmet loggning vilket gör det omöjligt att spåra i efterhand
4	Risk för att obehörig kommer åt informationen i stadens kassaskåp	2	5	10	Den har väldigt begränsad åtkomst och besöken blir således mer spårbara
5	Risk för att information som finns i databaser och stadens lokala filserver nås av obehöriga	4	5	20	Om datorn är olåst och utan uppsikt kan obehörig orsaka skada i stadens IT-miljö

Riskanalysen visar att det finns farhågor med identifierade problemområden och visar att stadens information, speciellt den analoga, är utsatt för risk.

8.2 Åtgärdsplan

Resultatet av åtgärdsförslagen är förslag på prioriterade åtgärder i syfte att reducera identifierade risker med stadens behandling av personregister. Som tidigare nämns utgår riskanalysen från att riskvärden som är mer än 16 har bedömts som högriskområden.

Tabell 4. Åtgärdsplan

Risk	Åtgärdsförslag	Ny sannolikhet	Ny konsekvens	Ny risknivå
Risk 1	All dokumentation placeras i ett för användare eget låst utrymme när rummet är obemannat	2	5	10
Risk 2	Informationen lagras i för användaren/användarna låst utrymme. Accessen till utrymmet ska vara begränsat till några få inom staden	2	5	10
Risk 3	Utrymmet får ett elektronisk låst som loggar användarna	2	5	10
Risk 5	Användarna ser till att låsa datorn så fort den inte är under uppsikt	1	5	5

Staden behöver som ett första steg införa nya rutiner i syfte att säkra upp att den analoga informationen inte lagras på skrivbord, i olåsta skåp eller i utrymme som tillfälligt kan lämnas obemannade och olåsta. Staden behöver även se till att stadens arkiv får ett ökat skalskydd och därmed införa elektronisk nyckel med loggfunktion som kan spåra vem som varit in i utrymme och under vilken tidpunkt.

9. Slutsatser och utvecklingsåtgärder

Det har skett en hel del förarbeten under år 2019 som ska resultera i en mängd utvecklingsåtgärder under år 2020 – 2021 i syfte att höja säkerhetsnivån på stadens IT-miljö.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det redan har inletts ett förändringsarbete inom Mariehamns stad. Staden har beställt ny brandväggslösning med utökad internetaccess och ska även förnya nätverksswitchar. Staden har även deltagit i en förstudie som har resulterat i att staden valt att lämna iStaden miljön och istället gå över till full PC-miljö.

Därtill görs det kontinuerligt förbättringsarbeten i stadens nätverksmiljö och för att få behörighetskontroll till stadens IT-system.

Tabell 5. Utvecklingsåtgärder år 2019.

Nr	Utvecklingsobjekt	Mål	Åtgärder	Tidplan
1	Införa pseudo anonymisering	Anonymisera personlig information	Hitta rutiner för det	Inte infört
2	Anpassa Mariehamns stads register/programvaror till EU:s dataskyddsförordning	Att staden följer GDPR direktiven	Ta fram registerbeskrivningar för de system som det saknas för	Pågående
3	Säkra den anställdes kunskande i GDPR	Att anställda känner sig bekväma med de krav som ställs	Genomföra utbildningsinsatser kontinuerligt	Från år 2020
4	Genomföra gap analyser i stadens IT-miljö	Att säkra upp att stadens IT-utvecklingsarbete ger önskat resultat	Genomföra analyser och omvärldsbevakning av IT-miljön kontinuerligt	Analys av stadens IT-miljö genomförs efter oförutsedda driftavbrott och direkt i dialog med Åda
5	Vidareutveckla databokslutet	Databokslutet lyfter det mest intressanta delarna	Utvecklas över tid genom omvärldsbevakning	Bokslutet har ett nytt upplägg år 2019
6	Utforma IT-säkerhetspolicy och informationssäkerhetspolicy och IT-användaravtal	Att stadens användare känner till vilka regler som gäller	Genomföra utbildningsinsatser och enkätundersökningar	Ett kombinerat IT-användaravtal och IT-policy är påbörjat. Staden har även via Samverkansprojektet med Åda och LR erhållit en mall för informationssäkerhetspolicy
7	Övergå till nationella inkomstregistret Katre	Införa nationella inkomstregistret		Infört år 2019
8	Genomföra förberedelse inför en övergång till fullmakter i suomi.fi			Framskjutet i Finland till år 2021
9	Stegvis införa informationssäkerhetsrutiner	Säkra upp att staden uppnår en tillräckligt hög nivå på informationssäkerhet	Genomföra Processbeskrivningar, klassificering, riskanalyser samt åtgärdsplaner	Stadens IT-planerare har i slutarbetet för kursen Master IT-arkitekt genomfört riskanalyser av informationssäkerheten inom staden och redogjort för möjliga åtgärder för att få ned risknivån
10	Skapa förutsättningar för certifiering i informationssäkerhet (ISO-27001) inom 5 år	Få full kontroll på stadens information och att värdefull information har rätt skydd	Införa ledningssystem för informationssäkerhet enligt den standarden	Uppskattningsvis införs detta år 2025
11	Utreda möjligheten att trygga strömtillförsel till arbetsstationerna i stadshuset vid elavbrott	Införa UPS lösning i stadshuset	Upphandla UPS lösningen	Utredningen är genomförd
12	Utreda behovet av ökat skalskydd i Mariehamns stads fastigheter	Få ett tillräckligt bra skalskydd inom Mariehamns stad	Analysera tillgången till stadens fastigheter	Pågående
13	Skapa plattform för intern incidentrapportering i SharePoint Online	Möjliggöra incidentrapportering i stadens nya intranät	Bygga upp plattformen när staden har SharePoint plattformen på plats	Väntar på SharePoint plattformen
14	Beställa en mall för NDA (non disclosure agreement) avtal	Att staden har en mall för sekretessförbindelser	Beställa grundmaterialet	Under år 2020

10. Statistik

Nedan finns statistik över antal IT-drift- och supportärenden fördelat per sektor och som har lagts upp i Åda Helpdesk under åren 2018 och 2019. Se tabell 6.

Exempel på IT-supportärenden är att genomföra installationer av skrivare, Micro PC och skärmar, skapa behörigheter till system/mappar, utföra lösenordsbyten, registrering av nya användare, avsluta användarkonton, lösa inloggningsproblem och sätta igång mobiltelefoner.

Exempel på IT-driftärenden är att utföra kontroller av stadens IT-nätverk, uppdateringar av stadens Wi-Fi lösning och Wi-Fi utbyggnad, kontrollera backuper, genomföra servicefönster, sköta underhållet av stadens serverpark och lösa problem i stadens iStaden (TS) miljö.

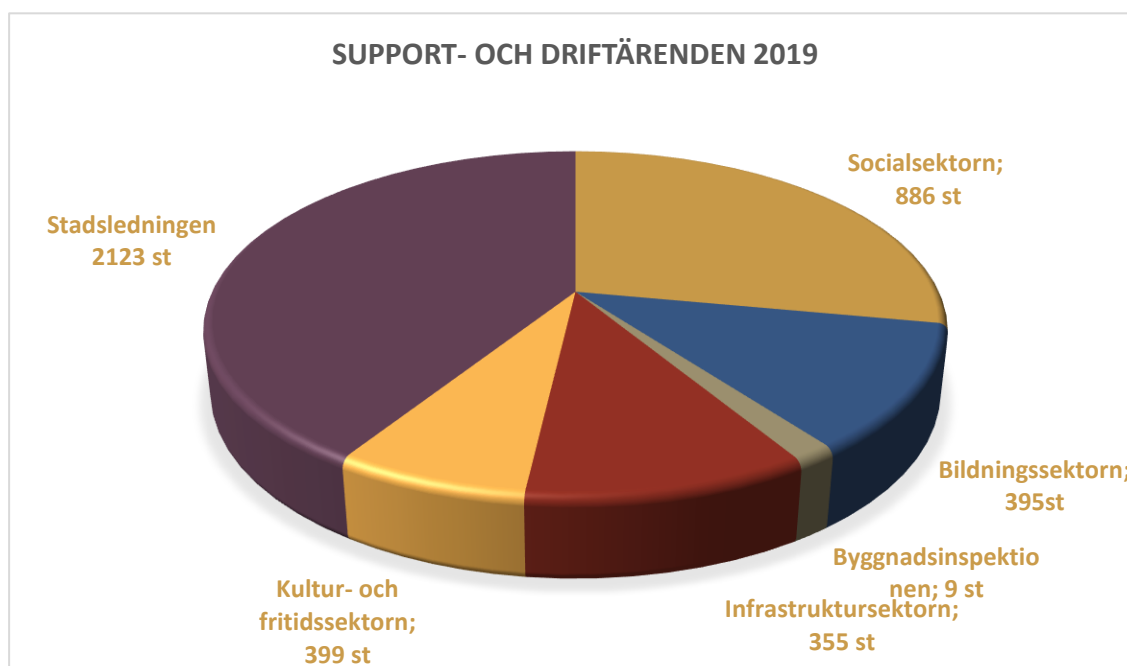
IT-supportärenden är bl. a användarstöd, problem- och ändringshantering, beställningar av olika slag och uppföljningar.

IT-driftärenden är bl. a underhåll och uppdatering av servermiljön, lagring, backsystem, nätverk och relaterad mjukvara.

Sektorernas felanmälningar kan även registreras som ärenden under stadsledningen (IT).

Tabell 6. Åda IT-drift- och supportärenden

Åda IT-drift – och supportärenden				
Sektor	2018	%	2019	%
Socialektorn	1603	27,9 %	886	21,3 %
Bildningssektorn	677	11,8 %	395	9,5 %
Byggnadsinspektionen	88	1,5 %	9	0,2 %
Infrastruktursektorn	607	10,6 %	355	8,5 %
Kultur- och fritidssektorn	415	7,2 %	399	9,6 %
Stadsledningen	2349	40,9 %	2123	50,9 %
Summa	5739	100,0 %	4162	100,0 %

Till största del samordnas stadens driftärenden via stadsledningens verksamhet Finans-IT.

Bokslutsnoter

1. Noter angående upprättandet av bokslutet

Värderingsprinciper och värderingsmetoder samt periodiseringsprinciper och periodiseringsmetoder som har följts vid upprättandet av bokslutet;

Periodiseringsprinciper

Intäkter och utgifter har tagits upp i resultaträkningen på prestationsbasis. Avvikande från redovisning på prestationsbasis har skatteintäkter bokförts enligt redovisningstidpunkten på räkenskapsperioden i fråga.

Bestående aktiva

Materiella och immateriella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift minskad med avskrivningar enligt plan och med finansieringsandelar för investeringsutgifter. Avskrivningarna enligt plan har beräknats utgående från en på förhand upprättad avskrivningsplan.

Placeringar

Placeringar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller lägre värde. Grunden för värderingen utgörs av de sannolika framtida inkomster som sammanhänger med tillgången eller dess värde för produktionen av tjänster.

Poster av placeringskaraktär bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift eller till sannolikt lägre överlåtelsepris.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna har upptagits i balansräkningen enligt FIFO-princip till beloppet för anskaffningsutgiften eller till beloppet för den sannolika anskaffningsutgiften om den är lägre eller till beloppet för det lägre sannolika överlåtelsepriset om det är lägre.

Finansieringstillgångar

Fordringarna har upptagits i balansräkningen till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre. Finansiella värdepapper har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller till sannolikt överlåtelsepris om detta är lägre.

Hantering av understöd

Finansiella understöd för anskaffning av materiella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits som minskningar av anskaffningsutgiften för tillgången.

Poster i utländsk valuta

Stadens utländska leverantörsskulder har omräknats till finsk valuta enligt bokslutsdagens kurs.
- SEK = 10,2683

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

2. VERKSAMHETSINTÄKTER ENLIGT ANSLAG		
	År 2019	År 2018
Stadsledning	580 043,08	430 248,64
4mbk Pommern	0,00	0,00
Finansiering (stadsledning)	251 231,66	165 957,07
Byggnadsnämnden	126 248,43	108 449,59
Socialnämnden	5 645 121,05	5 627 299,77
Bildningsnämnden ⁽¹⁾	2 051 532,30	1 928 783,14
Medborgarinstitutet ⁽¹⁾	1 869 433,73	1 635 777,16
Kultur- och fritidsnämnden	1 352 909,74	1 333 615,80
Stadsutvecklingsnämnden	33 252,50	47 533,88
Infrastrukturnämnden	3 906 005,60	3 602 981,36
VA-verket (infrastrukturnämnden)	4 414 237,32	4 337 224,36
Summa verksamhetsintäkter	20 230 015,41	19 217 870,77

1) Medborgarinstitutet har eget anslag fr.o.m. 1.1.2019. För jämförelseåret 2018 har Medborgarinstitutets siffror flyttats ut från Bildningsnämnden för att ge en bättre jämförelse.

3. SPECIFIKATION AV SKATTEINTÄKTER						
År 2019	Årets kommunalskatt	Tidigare års kommunalskatt	Fastighets-skatt	Andel i samf.skatten	Åländsk källskatt	Skatter sammanlagt
Januari	26 254,83	3 985 015,16	3 682,09	683 298,02	0,00	4 698 250,10
Februari	2 982 817,75	1 310 095,30	2 285,45	1 204 859,33	0,00	5 500 057,83
Mars	3 335 062,39	178 621,13	6 102,57	499 807,13	84 763,73	4 104 356,95
April	3 523 066,79	205 958,63	20 233,75	518 432,83	0,00	4 267 692,00
Maj	4 021 203,71	95 077,46	4 895,28	223 495,00	0,00	4 344 671,45
Juni	3 446 467,59	59 855,90	2 257,15	316 476,90	0,00	3 825 057,54
Juli	3 899 166,93	-198 991,96	4 961,35	483 627,31	0,00	4 188 763,63
Augusti	3 563 310,03	-963 169,02	18 958,41	484 954,94	0,00	3 104 054,36
September	3 471 749,14	-1 546 797,57	734 672,44	387 110,58	84 528,94	3 131 263,53
Oktober	3 344 551,89	51 870,34	700 861,58	362 815,73	0,00	4 460 099,54
November	3 586 778,56	-487 957,71	38 352,01	-431 229,05	0,00	2 705 943,81
December	<u>3 309 590,86</u>	<u>-294 576,56</u>	<u>12 872,92</u>	<u>388 518,48</u>	<u>0,00</u>	<u>3 416 405,70</u>
Summa totalt	38 510 020,47	2 395 001,10	1 550 135,00	5 122 167,20	169 292,67	47 746 616,44
År 2018	39 296 617,78	1 582 413,87	1 465 745,34	6 336 417,62	160 002,78	48 841 197,39

4. LANDSKAPSANDELAR OCH KOMPENSATIONER		
Belopp i euro	År 2019	År 2018
Landskapsandelar		
Socialvård	4 669 637,04	4 953 721,81
Grundskola	936 973,91	1 320 914,46
Medborgarinstitut	100 852,44	101 372,58
Idrotts-, ungdoms- och kulturverksamhet	176 065,80	176 944,50
Justering av överföringarna/övergång	-320 068,80	-308 522,63
S:a landskapsandelar	5 563 460,39	6 244 430,72
Landskapskompensationer		
Uteblivna intäkter från kapitalinkomstbeskattningen	213 387,00	220 973,95
Kompensation för "åländska avdrag"	716 328,90	458 003,00
Komp. för skatteåtgärder pga konkurrenskraftspaketet	520 561,68	381 609,67
S:a landskapskompensationer	1 450 277,58	1 060 586,62
S:a landskapsandelar och kompensationer totalt	7 013 737,97	7 305 017,34

5. SPECIFIKATION AV KÖPTA TJÄNSTER		
	År 2019	År 2018
Köp av kundtjänster	8 997 437,40	8 437 305,02
Köp av övriga tjänster	8 836 611,22	8 423 628,88
Köp av tjänster totalt	17 834 048,62	16 860 933,90

6. AVSKRIVNINGSTIDER ENLIGT PLAN

Immateriella tillgångar	5 år
Materiella tillgångar, Mark- och vattenområden	ingen
Förvaltnings- och institutionsbyggnader	40 år
Bostadsbyggnader	40 år
Fabriks- och produktionsbyggnader	30 år
Fritidsbyggnader	30 år
Ekonomibyggnader	20 år
Vattendistributionsnät	30 år
Avloppsnät	30 år
Fjärrvärmenät.....	20 år
Övriga jord- och vattenkonstruktioner	20 år
Broar, kajer och badinrättningar	20 år
Naturgasnät	20 år
Gator, vägar, torg och parker	20 år
Elledningar, transformatorer, utomhusbelysning	20 år
Övriga rör- och kabelnät	20 år
Fasta lyft- och flyttanordningar	20 år
Maskinerier och anordningar vid el-, vatten- o. dyl. verk	10 år
Trafikregleringsanordningar	10 år
Övriga fasta maskiner, anordningar och konstruktioner	10 år
Telefonnät, central och abonnentcentraler	10 år
Fartyg av järn.....	15 år
Övriga tunga maskiner	10 år
Fartyg av trä och andra flytande arbetsmaskiner	10 år
Sjukhus-, hälsovårds- o. dyl. anordningar	10 år
Övriga transportmedel	10 år
Övriga rörliga arbetsmaskiner	10 år
Övriga lätta maskiner	10 år
Övriga anordningar och inventarier	5 år
Adb-utrustning	3 år
Övriga materiella nyttigheter;	Ingen avskrivning
Pågående nyanläggningar;	Ingen avskrivning
Placeringar;	Ingen avskrivning

Små anskaffningar av bestående aktiva, vilkas anskaffningsutgift är mindre än 30 000 euro har bokförts som årskostnader.

7. FÖRSÄLJNINGSVINST ELLER -FÖRLUST PÅ SÅLDA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
	2019	2018
Övriga verksamhetsintäkter		
Försäljn.vinster av mark- och vattenomr.	250 869,58	165 432,87
Övriga försäljningsvinster	9 226,80	49 862,16
Försäljningsvinster totalt	260 096,38	215 295,03

8. EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER		
	År 2019	År 2018
Extraordinära intäkter		
Skadestånd från Westengineering Oy enligt dom gällande bygget av Kaj 6	0,00	26 481,19
Avtalsvite från Bronto Skylift gällande byggnation av nytt höjdfordon	32 964,00	0,00
<i>Extraordinära intäkter totalt</i>	<i>32 964,00</i>	<i>26 481,19</i>
Extraordinära kostnader		
Ers. för rättegångskostn. enligt dom till J. Hagelberg gällande bygget av Kaj 6	0,00	-15 677,03
<i>Extraordinära kostnader totalt</i>	<i>0,00</i>	<i>-15 677,03</i>
Totalt	32 964,00	10 804,16

9. SPECIFIKATION AV DIVIDENDINTÄKTER		
	2019	2018
Dividendintäkter från sammanslutningar inom koncernen	185 000,00	265 536,00
Dividendintäkter från andra sammanslutningar	4 870,00	10 220,00
Totalt	189 870,00	275 756,00

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS AKTIVA

10. IMMATERIELLA TILLGÅNGAR OCH MATERIELLA TILLGÅNGAR												
	Immateriella tillgångar				Materiella tillgångar							
	Immateriella rättigheter	Övriga utgifter med lång verkn.tid	Förskotts- betaln.	Totalt	Mark-områden	Byggnader	Fasta anl. o. konstr.	Maskiner o. invent.	Övr. materiell tillg.	Förskotts- betaln. o. pågående	Totalt	
Oavskriven ansk.utgift 1.1. 2019	88 370,40	0,00	0,00	88 370,40	10 808 926,70	55 971 198,12	23 767 387,11	1 990 163,78	35 625,95	2 224 297,69	94 797 599,35	
Ökningar under räkenskapsper.	111 733,91	0,00	0,00	111 733,91	93 500,00	186 737,27	1 350 452,31	1 078 321,04	0,00	1 009 252,61	3 718 263,23	
Minskn. under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	-34 590,42	0,00	-40 258,41	-480 919,95	0,00	0,00	-555 768,78	
Överföringar mellan poster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 697 597,23	348 635,37	0,00	-2 046 232,60	0,00	
Räkenskapsperiodens avskr.	-52 193,11	0,00	0,00	-52 193,11	0,00	-2 736 945,80	-1 813 463,48	-464 483,38	0,00	0,00	-5 014 892,66	
Oavskr. ansk.utgift 31.12. 2019	147 911,20	0,00	0,00	147 911,20	10 867 836,28	53 420 989,59	24 961 714,76	2 471 716,86	35 625,95	1 187 317,70	92 945 201,14	
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Bokföringsvärde 31.12.2019	147 911,20	0,00	0,00	147 911,20	10 867 836,28	53 420 989,59	24 961 714,76	2 471 716,86	35 625,95	1 187 317,70	92 945 201,14	

SAMMANDRAG	ING. BALANS i Euro	AVSKRIVN. 2019	VÄRDE EFTER AVSKR. 2019	ÖKNING AV ANL.TILLG. 2019	MINSKNING AV ANL.TILLG. 2019	Överfört till färdiga arb. 2019	UTGÅENDE BALANS 2019 Euro
Anläggningstillgångar 31.12.2019							
Pågående nyanläggningar	2 224 297,69	0,00	2 224 297,69	1 009 252,61	0,00	2 046 232,60	1 187 317,70
Färdiga anläggningstillg.	124 503 096,93	5 053 100,45	119 449 996,48	10 324 897,11	6 379 137,08		123 395 756,51
Totalt 31.12.2019	126 727 394,62	5 053 100,45	121 674 294,17	11 334 149,72	6 379 137,08	2 046 232,60	124 583 074,21

11. PLACERINGAR BLAND BESTÅENDE AKTIVA ÅR 2019								
	Aktier och andelar					Övriga fordringar		
	Aktier koncern- bolag	Aktier intresse- bolag	Andelar i kom.- förbund	Övriga aktier o. andelar	Totalt	Fordringar på koncern- bolag	Övriga fordringar	Totalt
Anskaffningsutgift 1.1	25 085 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	31 237 869,21	603 555,66	0,00	603 555,66
Ökningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 537,00	0,00	3 537,00
Minskningar	-355 000,00	0,00	0,00	0,00	-355 000,00	0,00	0,00	0,00
Överföringar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Anskaffningsutgift 31.12	24 730 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	30 882 869,21	607 092,66	0,00	607 092,66
Nedskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	24 730 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	30 882 869,21	607 092,66	0,00	607 092,66

12. INNEHAV I ANDRA SAMFUND ÅR 2019						
Bolag	Hemort	Kommunens ägarandel	Koncernens ägarandel	Kommunkoncernens andel		
				av eget kapital	av främm. kapital	av räknensk. vinst/förl.
DOTTERSAMFUND						
*Fastighets Ab Marstad	M:hamn	100,0 %	100,0 %	11 731 636	37 374 085	838 976
*Mariehamns Energi Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	8 778 826	14 647 874	265 000
*Mariehamns Centralantenn Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	75 086	585 706	-9 387
*Mariehamns Hamn Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	14 302 134	29 576 171	2 693 121
			Totalt	34 887 681	82 183 836	3 787 711
ÄGARINTRESSESAMFUND						
FAB Nyfahlers	M:hamn	45,8 %	45,8 %			
Ålands Vatten Ab	Jomala	37,5 %	37,5 %			
Svinryggens Deponi Ab	Jomala	47,7 %	47,7 %			
Åda Ab	M:hamn	25,0 %	25,0 %			
ANDELAR I KOMMUNFÖRBUND						
*Kommunernas socialtjänst	M:hamn	41,0 %	41,0 %			
*Södra Ålands högstadiedistrikt/Träningsk.	Jomala	50,0 %	52,0 %			
*Ålands Miljöservice Ab	M:hamn	62,6 %	62,6 %			
			Totalt	0	0	0
ÖVRIGA AKTIER						
Mariehamns telefon Ab	M:hamn	<20%				
Ålands Vindenergi	M:hamn	<20%				
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området	H:fors	<20%				
Luottokunta	H:fors	<20%				
Ålands Skid- och Skidskyttecentrum	Jomala	<20%				
Försäkringsaktiebolaget Alandia	M:hamn	<20%				
TOTALT				34 887 681	82 183 836	3 787 711
<i>* Ingår i koncernens balansräkning</i>						

13. FORDRINGAR PÅ KONCERNSAMFUNDEN				
	2019	2019	2018	2018
	Långfristigt	Kortfristigt	Långfristigt	Kortfristigt
Fordringar på dottersamfund				
Kundfordringar	0,00	75 926,46	0,00	110 458,77
Lånefordringar	27 151 080,00	0,00	22 151 080,00	0,00
Resultatregleringar	0,00	56 460,27	0,00	56 460,27
Totalt	27 151 080,00	132 386,73	22 151 080,00	166 919,04
Fordringar på kommunförbund				
Kundfordringar	0,00	8 358,80	0,00	30 256,35
Totalt	0,00	8 358,80	0,00	30 256,35
Fordringar på intressesamfund				
Kundfordringar	0,00	58 036,96	0,00	77 789,77
Totalt	0,00	58 036,96	0,00	77 789,77
Fordringar sammanlagt	27 151 080,00	198 782,49	22 151 080,00	274 965,16

14. RESULTATREGLERINGAR, AKTIVA		
	År 2019	År 2018
Kortfristiga resultatregleringar		
Icke erhållna inkomster		
Räntor som överförs	56 460,27	56 460,27
Icke erhållna inkomster totalt	56 460,27	56 460,27
Utgiftsförskott		
för år 2018	14 587,17	14 668,88
Övriga utgiftsförskott	7 859,90	10 311,83
Utgiftsförskott totalt	22 447,07	24 980,71
S:a resultatregleringar, aktiva	78 907,34	81 440,98

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS PASSIVA

15. SPECIFIKATION AV DET EGNA KAPITALET		
	År 2019	År 2018
Grundkapital 01.01.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare år 01.01	51 690 311,42	51 789 510,38
Rättelse av fel som uppkommit under föreg. räkenskapsperioder	0,00	0,00
Överskott från tidigare år 31.12.	51 690 311,42	51 789 510,38
Räkenskapsperiodens under-/överskott	-3 752 207,13	-99 198,96
Eget kapital totalt	126 105 299,96	129 857 507,09

16. DONATIONSFONDERNAS KAPITAL				
FONDENS NAMN	ING. BALANS 01-01-2019 Euro	INBET. 2019 Euro	UTBET. 2019 Euro	UTG. BALANS 31-12-2019 Euro
FONDER FÖR SKOLORNA:				
Erik Johanssons stipendiefond	2 155,32	2,90	0,00	2 158,22
Skolnämndens fond	10 231,02	0,00	0,00	10 231,02
FONDER FÖR SOCIALVERKSAMHET:				
Lempi Lindströms fond (1)	4 070,34	2 271,48	-39,00	6 302,82
A och J Trobergs fond för sjuka	1 684,22	0,00	0,00	1 684,22
Gertrud Westerlunds fond	0,00	0,00	0,00	0,00
Helenas Minnesfond	3 281,64	312,00	-17,20	3 576,44
N-K Johanssons fond för hemtjänsten	73 807,28	0,00	0,00	73 807,28
Edvard Vikströms fond	57 856,88	0,00	-20 764,09	37 092,79
Maire Holmbergs fond	0,00	0,00	0,00	0,00
Doris Söderlunds fond	61 960,84	0,00	0,00	61 960,84
Marita Stenius fond	20 000,00	0,00	0,00	20 000,00
ÖVRIGA FONDER				
Bror Lindqvists fond	2 900,02	0,00	0,00	2 900,02
Sonja Nordlunds fond	99 233,91	0,00	0,00	99 233,91
TOTALT	337 181,47	2 586,38	-20 820,29	318 947,56

(1) Finns även aktier i Nordea, 3.292 st, marknadsvärde 31.12.2019 = 23.834,08 euro

17. LÅN SOM FÖRFALLER TILL BETALNING EFTER FEM ÅR ELLER SENARE		
Långfristiga skulder:	År 2019	År 2018
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	5 521 215,80	6 637 187,86
Lån från offentliga samfund	3 216 268,24	4 167 683,74
Långfristiga skulder sammanlagt	8 737 484,04	10 804 871,60

18. SKULDER TILL KONCERNSAMFUNDEN				
	2019		2018	
	Långfristigt	Kortfristigt	Långfristigt	Kortfristigt
Skulder till dottersamfund				
Leverantörsskulder	0,00	306 809,73	0,00	346 422,73
Totalt	0,00	306 809,73	0,00	346 422,73
Skulder till kommunförbund				
Leverantörsskulder	0,00	16 832,24	0,00	14 399,73
Resultatregleringar	0,00	0,00	0,00	152 189,34
Totalt	0,00	16 832,24	0,00	166 589,07
Skulder till intressesamfund				
Leverantörsskulder	0,00	134 083,87	0,00	128 927,47
Totalt	0,00	134 083,87	0,00	128 927,47
Skulder sammanlagt	0,00	457 725,84	0,00	641 939,27

19. CHECKRÄKNINGSLIMIT		
	År 2019	År 2018
Limit för checkräkning med kredit och kommuncertifikat 31.12	5 000 000,00	5 000 000,00
-outnyttjat belopp av limiten	5 000 000,00	5 000 000,00

20. RESULTATREGLERINGAR, PASSIVA		
	År 2019	År 2018
Kortfristiga resultatregleringar		
Obetalda utgifter		
Semesterlöneperiodisering	6 078 210,87	4 710 766,11
Övriga periodiseringar av löner och lönebikostnader	20 483,88	259 621,62
Ränteperiodiseringar	23 242,82	20 529,92
Övriga obetalda utgifter	50 000,00	202 189,34
S:a kortfristiga resultatregleringar	6 171 937,57	5 193 106,99
S:a resultatregleringar, passiva	6 171 937,57	5 193 106,99

NOTER ANGÅENDE SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER OCH ARRANGEMANG SOM INTE HAR TAGITS MED I BALANSRÄKNINGEN

21. STADENS HYRESANSVAR		
	År 2019	År 2018
<i>Hyresansvar totalt</i>	169 338,32	392 245,80
- Förfaller under följande räkensk.period	169 338,32	235 347,48
- Förfaller senare	0,00	156 898,32
<i>Leasingansvar totalt</i>	374 372,63	429 416,35
- Förfaller under följande räkensk.period	221 283,41	206 462,24
- Förfaller senare	153 089,22	222 954,11
Sammanlagt	543 710,95	821 662,15

22. BORGENSFÖRBINDELSER		
	År 2019	År 2018
Samfund inom samma koncern:		
Fastighets Ab Marstad	13 592 293,25	13 838 761,62
Fastighets Ab Dalnäs	1 127 213,45	1 177 213,45
Stiftelsen Sjö kvarteret i Mariehamn rs ¹	4 504,16	17 642,40
Mariehamns Energi Ab ²	1 001 395,03	1 267 328,71
Sammanlagt	15 725 405,89	16 300 946,18
Övriga samfund:		
Kobba Klintars vänner rf	0,00	10 865,24
Mariehamns Seglarförening rf	0,00	28 000,00
Ridklubben Sleipner rf ³	20 685,13	0,00
Scoutkåren Ålandsflickorna rf	452,28	1 639,12
Skeppsöreningen Albanus rf	24 000,00	28 000,00
Åländska Segelsällskapet rf	49 399,52	56 809,42
Sammanlagt	94 536,93	125 313,78
Sammanlagda borgensförbindelser 31.12	15 819 942,82	16 426 259,96
¹⁾ Beviljad borgen för checkräkningslimit om 30.000,00 € till Stiftelsen Sjö kvarteret, utnyttjad 31.12.2019 = 4 504,16 €.		
²⁾ Beviljad borgen för checkräkningslimit om 100.912,76 € till Mariehamns Energi, utnyttjad 31.12.2019 = 0,00 €.		
³⁾ Beviljad borgen för checkräkningslimit om 30 000,00 € till Ridklubben Sleipner, utnyttjad 31.12.2019 = 20 685,13 €.		

23. ÖVRIGA ANSVAR

Efter hävning av hyresavtalet med Eat Mariehamn Ab har företaget stämt Mariehamns stad på 215 454 euro och staden har genstämmt dem på 28 903,70 euro. Enligt dom från Ålands tingsrätt den 20.6.2019 ska Eat Mariehamn Ab ersätta staden för reparationskostnader med 8 509,90 euro jämte laga dröjsmålsränta från 29.6.2017 samt för rättegångskostnader med 20 750 euro jämte laga dröjsmålsränta från 20.7.2019. Eat Mariehamn Ab har överklagat domen och beviljats prövningstillstånd i hovrätten. Datum för rättegång är inte fastslaget.

Karlssons Schakt och Transport Ab har i maj 2016 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen över infrastrukturnämndens beslut av den 16.2.2016 och avslag av rättelseyrkande av den 6.4.2016 gällande anbud på ombyggnad av Stora gatan, avsnittet Torggatan-Strandgatan. Förvaltningsdomstolen har i beslutsnummer 100/2019 av den 11.10.2019 avslagit Karlssons Schakt & Transport Ab:s besvär och yrkanden på ersättning för rättegångskostnader.

Firma Jan Widman har den 21.2.2017 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen gällande anbud på transport och behandling av awattnat rötslam från Lotsbroverket för perioden 2017-2019. Nämnden tog upphandlingsbeslutet den 13.11.2016 och avlog ett rättelseyrkande den 17.1.2017. Ärendet har ännu inte avgjorts.

Ett besvär har inlämnats till förvaltningsdomstolen över kultur- och fritidsnämndens beslut av den 11.11.2019 och avslag av rättelseyrkande av den 9.12.2019 gällande bygg-entreprenad för friidrottsanläggning vid Ytternäs sportfält. Ärendet har ännu inte avgjorts.

NOTER ANGÅENDE PERSONALEN OCH REVISORNS ARVODE

24. ANTALET ANSTÄLLDA 31.12 ¹

	År 2019	År 2018
Stadsledning	125,60	135,79
Stadsutvecklingsnämnden	4,00	3,00
Byggnadsnämnden	3,00	4,00
Bildningsnämnden	180,30	160,62
Kultur- och fritidsnämnden	40,30	39,53
Socialnämnden	357,70	372,93
Infrastrukturnämnden	110,00	114,38
Totalt	820,90	830,25

¹ Den deltidsarbetande personalen enligt situationen vid årets slut har omräknats till heltidsarbetande genom att deltiderna räknats ihop.

25. PERSONALKOSTNADER

	År 2019	År 2018
Personalkostnader enl. resultaträkningen	44 317 083,36	41 931 247,23
Personalkostnader som aktiverats bland immateriella och materiella tillgångar via tillverkning för eget bruk	49 830,80	63 551,63

26. ARVODEN TILL REVISOR		
	År 2019	År 2018
BDO Audiator Ab		
Revisionsarvode	26 873,00	31 542,70
Revisorsutlåtande	0,00	303,00
Övriga arvoden	6 153,00	362,00
Arvoden sammanlagt	33 026,00	32 207,70

27. KOMMUNENS TRANSAKTIONER MED INTRESSETER
<p>Kommunen har gett sitt helägda dotterbolag Mariehamns Hamn Ab följande lån:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 23 037 000 euro, varav 19 351 080 euro återstår 31.12.2019. Lånet gavs när dotterbolaget bildades. - 3 000 000 euro, varav 2 800 000 euro återstår 31.12.2019. - 5 000 000 euro, varav hela beloppet återstår 31.12.2019. <p>Räntan på lånen är 4 %. En medlem av stadsstyrelsen satt i bolagets styrelse.</p> <p>Mariehamns stad har gett Stiftelsen Sjö kvarteret 30 000 euro i verksamhetsbidrag. En ersättare i stadsstyrelsen satt i stiftelsens styrelse.</p>

PRINCIPER OCH METODER FÖR UPPGÖRANDE AV KONCERNBOKSLUT

Interna transaktioner och internbidrag

Koncernsamfundens interna intäkter och kostnader samt fordringar och skulder har eliminerats. Intäkter och kostnader samt fordringar och skulder mellan koncernsamfunden och de kommunalförbund där staden är delägare har eliminerats förutom i fråga om transaktioner av ringa betydelse. Väsentliga interna bidrag har eliminerats.

Eliminering av internt innehav

Kommunens och dottersamfundens inbördes innehav har eliminerats enligt förvärvsmetoden.

Minoritetsandelar

Minoritetsandelarna har avräknats från koncernens över- och underskott i koncernresultaträkningen samt från koncernens eget kapital i koncernbalansen.

Planmässiga avskrivningar

Stadens dottersamfunds avskrivningar har inte korrigerats eftersom dotterbolagen följer koncernens avskrivningsprinciper.

Nedskrivningar

Eliminering av nedskrivning i dotterssamfunds aktier i sitt dottersamfund.

Intressesamfund

Intressesamfunden har sammanställts i koncernbokslutet enligt kapitalandelsmodellen.

Avskrivningsdifferenser och reserver

Dottersamfundens avskrivningsplaner har tillämpats som sådana i koncernen fr.o.m. 2015. Avskrivningsdifferenser och reserver i dottersamfundens balansräkningar har i koncernbalansräkningen uppdelats i eget kapital och latent skatteskuld och förändringar i dem har i koncernresultaträkningen uppdelats i latent skatteskuld och räkenskapsperiodens resultat. Föregående års uppgifter har gjorts jämförbara enligt samma principer per jämförelseuppgifternas läge 31.12.2019. I jämförelseuppgifterna har inte avskrivningsdifferenserna beaktats i minoritetsintresset pga. dess ringa inverkan.

Korrigerings av jämförelseuppgifter

Koncernbokslutets jämförelseuppgifter har korrigerats så att avskrivningen på interna vinster lagts till resultaträkningen. Den interna vinsten har i koncernbokslutet 2019 eliminerats mot tidigare års vinster.

Fusion av dotterbolag

Under 2019 har Mariehamns Elnät Ab och Mariehamns Energi Ab fusionerats till Mariehamns Energi Ab. De fusionerade bolagens sammanslagna bokslut har tagits med i koncernbokslutet.

Intern förlust

Intern förlust har uppstått i samband med försäljningen av Mariehamn Enerexit Ab. Den har eliminerats.

28. KONCERNENS FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER**Mariehamns stad**

Finansiella intäkter	2019	2018
Ränteintäkter	963 850,35	919 905,07
Övriga finansiella intäkter	234 247,36	323 244,80
S:a finansiella intäkter	1 198 097,71	1 243 149,87
Finansiella kostnader	2019	2018
Räntekostnader	-150 911,76	-169 998,08
Övriga finansiella kostnader	-45 881,05	-48 603,55
S:a finansiella kostnader	-196 792,81	-218 601,63

Koncernen

Finansiella intäkter	2019	2018
Ränteintäkter	28 333,03	21 165,14
Övriga finansiella intäkter	74 031,68	83 175,34
S:a finansiella intäkter	102 364,71	104 340,48
Finansiella kostnader	2019	2018
Räntekostnader	-632 414,30	-708 624,03
Övriga finansiella kostnader	-89 717,17	-96 873,85
S:a finansiella kostnader	-722 131,47	-805 497,88

29. KONCERNENS EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	2019	2018
Extraordinära intäkter	32 964,00	26 481,19
Extraordinära kostnader	0,00	15 677,03

30. KONCERNENS ANSLUTNINGSAVGIFTER UNDER AKTIVA

	2019	2018
Mariehamns stad		
Anslutningsavgifter (Återbäringsbara)	487 458,88	487 458,88
Elanslutn.avg. (Återbäringsbara)	116 096,78	116 096,78
Koncernen		
Anslutningsavgifter	10 356,57	10 356,57

31. KONCERNENS VÄSENTLIGA RESULTATREGLERINGAR		
	2019	2018
Väsentliga resultatregleringar aktiva		
Mariehamns Hamn Ab		
Skatteperiodisering	0,00	107 449,41
Väsentliga resultatregleringar passiva		
Mariehamns stad		
Semesterlöneperiodisering	6 078 210,87	4 710 766,11
Övriga löne- och lönebikostnadsperiodiseringar	20 483,88	259 621,62
Övriga obetalda utgifter	50 000,00	202 189,34
Mariehamns energi Ab		
Övriga resultatregleringar	0,00	330 812,61 1)
Personalrelaterade resultatregleringar		205 799,16 2)
Semesterlöneperiodisering	396 874,33	
Skatteperiodisering	120 078,10	
Ålands omsorgsförbund K.f.		
Semesterlöneperiodisering	432 666,51	384 660,25 3)
Löneskulder	100 683,70	167 204,22 3)
Mariehamns Hamn Ab		
På förhand uppbokade tillgångar	632 506,93	319 914,00
Ej erlagda kostnader	20 000,00	114 791,00
Semesterlöneperiodisering	146 300,79	121 915,11
Marstads passiva resultatregleringar under 100 000		
1) Mariehamns energi Ab före fusionen med Mariehamns elnät.		
2) Mariehamns elnät Ab före fusionen med Mariehamns energi.		
3) Ålands Omsorgsförbund meddelat sina belopp för 2018.		

32. SPECIFIKATION ÖVER KONCERNENS EGET KAPITAL		
	2019	2018
Grundkapital 1.1.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 1.1. 1)	58 704 448,04	58 957 675,38
Överföringar till skadefonden	0,00	0,00
Rättelser från föregående räkenskapsår, parivärde	-34 242,06	-55 032,25
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 31.12.	58 630 218,37	56 393 076,79
Räkenskapsårets under/överskott	74 229,67	2 564 598,59
Eget kapital totalt	136 871 643,70	137 124 871,05

33. SPECIFIKATION AV ÖVRIGA SKULDER	Koncernbolag och -samfund		Mariehamns stad	
	2019	2018	2019	2018
Övriga långfristiga skulder				
Anslutningsavgifter	8 767 091,65	8 609 158,07	0,00	0,00
Övriga	0,00	0,00	11 371,41	10 738,06
Övriga långfristiga skulder totalt	8 767 091,65	8 609 158,07	11 371,41	10 738,06
Övriga kortfristiga skulder				
Övriga	2 099 233,86	1 745 246,87	718 825,71	859 353,75
Övriga kortfristiga skulder totalt	2 099 233,86	1 745 246,87	718 825,71	859 353,75
Koncernen totalt	11 596 522,63	11 224 496,75		

34. KONCERNENS ANSVARSFÖRBINDELSER		
	2019	2018
Mariehamns stad		
Borgensförbindelser	15 819 942,82	16 426 259,96
Leasingansvar	374 372,63	429 416,35
Hysesgarantier	169 338,32	392 245,80
Koncernen		
Leasingansvar	17 189,94	9 858,60 1)
Hysesgarantier	420 811,73	521 215,31 1)
Skulder mot vilka inteckningar i fastigheter ställts som säkerhet	30 833 561,57	33 661 905,29
Givna panter och ansvarsförbindelser		
För egna skulder	7 260 043,64	6 954 623,43
Elhandelsinstrument till gängse värde	1 592 541,74	2 883 506,00
1) Belopp för 2018 kompletterade från Ålands Omsorgsförbund.		

Behandling av årets resultat

Stadsstyrelsens förslag med anledning av årets resultat är att underskottet på 3 752 207,13 euro förs vidare till tidigare årsöverskott på 51 690 311,42 euro.

Bokslutets undertecknande

Mariehamn 14.5.2020

Ingrid Zetterman
Ordförande

Peter Enberg
I vice ordförande

Anna Holmström
II vice ordförande

Jonny Andersen
Styrelsemedlem

Terese Åsgård
Styrelsemedlem

Anders Holmberg
Styrelsemedlem

Nina Fellman
Styrelsemedlem

Henrik Löthman
Styrelsemedlem

Peter Ekholm
Ers. styrelsemedlem

Barbara Heinonen
Stadsdirektör

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Mariehamn 15.5.2020

Andreas Holmgård
CGR, OFGR
Ordförande

Pia Fredriksson
Vice ordförande

Margareta Flink
Ledamot

Fredrik Häggblom
Ledamot

Produktion: Mariehamns stad

Omslagsfoto: Nabbens mångfunktionella våtmarker
Fotograf: Ulf Simolin

Mariehamns stad Pb 5 AX-22101 Mariehamn Åland
Tel: +358 (0)18 5310 Fax: +358 (0) 18 531 206 E-post: info@mariehamn.ax
www.mariehamn.ax